

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

27

YASAMA YILI

2

SIRA SAYISI: 102

**Aydın Milletvekili Mustafa Savaş ile 75
Milletvekilinin Gelir Vergisi Kanunu ile
Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması
Hakkında Kanun Teklifi (2/2019) ile Plan
ve Bütçe Komisyonu Raporu**

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda

“http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/sirasayi_sd.sorgu_baslangic”
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 2/2019 Esas Numaralı Teklifin

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı4

- Katılma Yazıları6

- Genel Gerekçesi6

- Madde Gerekçeleri8

• Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu14

• Muhalefet Şerhleri24

• Teklif Metni..... 110

• Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin..... 110

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifimiz ve gerekçesi ekte sunulmaktadır.

Gereğini arz ederiz.

<i>Mustafa Savaş</i>	<i>Selim Yağcı</i>	<i>Selman Özboyacı</i>
Aydın	Bilecik	Konya
<i>Sabahat Özgürsoy Çelik</i>	<i>Hüseyin Şanverdi</i>	<i>Bekir Kuvvet Erim</i>
Hatay	Hatay	Aydın
<i>Refik Özen</i>	<i>Osman Aşkın Bak</i>	<i>Bahar Ayvazoğlu</i>
Bursa	Rize	Trabzon
<i>Halil Özcan</i>	<i>Kemal Çelik</i>	<i>İbrahim Aydın</i>
Şanlıurfa	Antalya	Antalya
<i>Ahmet Hamdi Çamlı</i>	<i>Müslüm Yüksel</i>	<i>İsmet Uçma</i>
İstanbul	Gaziantep	İstanbul
<i>Ali Şahin</i>	<i>İsmail Güneş</i>	<i>Yavuz Ergun</i>
Gaziantep	Uşak	Niğde
<i>Selim Gültekin</i>	<i>İffet Polat</i>	<i>Ahmet Sorgun</i>
Niğde	İstanbul	Konya
<i>Cemal Öztürk</i>	<i>Radiye Sezer Katırcıoğlu</i>	<i>Atay Uslu</i>
Giresun	Kocaeli	Antalya
<i>Hacı Özkan</i>	<i>Selman Oğuzhan Eser</i>	<i>Mehmet Uğur Gökgez</i>
Mersin	Karaman	Isparta
<i>Cemal Taşar</i>	<i>Cengiz Demirkaya</i>	<i>Yusuf Başer</i>
Bitlis	Mardin	Yozgat
<i>Ramazan Can</i>	<i>Fatma Betül Sayan Kaya</i>	<i>Mehmet Erdoğan</i>
Kırıkkale	İstanbul	Gaziantep
<i>İsmail Tamer</i>	<i>Mustafa Ataş</i>	<i>Halil Özşavlı</i>
Kayseri	İstanbul	Şanlıurfa
<i>Zemzem Gülander Açınal</i>	<i>Semiha Ekinci</i>	<i>Mehmet Yavuz Demir</i>
Şanlıurfa	Sivas	Muğla
<i>İsmail Bilen</i>	<i>Ahmet Tan</i>	<i>Arife Polat Düzgün</i>
Manisa	Kütahya	Ankara
<i>Serkan Bayram</i>	<i>İbrahim Yurdunuseven</i>	<i>Fuat Köktaş</i>
İstanbul	Afyonkarahisar	Samsun
<i>Şirin Ünal</i>	<i>Ali Cumhur Taşkın</i>	<i>Mücahit Durmuşoğlu</i>
İstanbul	Mersin	Osmaniye

<i>Feyzi Berdibek</i>	<i>Nilgün Ök</i>	<i>Habibe Öçal</i>
Bingöl	Denizli	Kahramanmaraş
<i>Belgin Uygur</i>	<i>Semra Kaplan Kıvırcık</i>	<i>Erol Kaya</i>
Balıkesir	Manisa	İstanbul
<i>Ahmet Sami Ceylan</i>	<i>Tahir Akyürek</i>	<i>Hacı Ahmet Özdemir</i>
Çorum	Konya	Konya
<i>Emine Zeybek</i>	<i>Meliha Akyol</i>	<i>Adnan Günnar</i>
Kocaeli	Yalova	Trabzon
<i>Ekrem Çelebi</i>	<i>Tamer Dağlı</i>	<i>İsmail Kaya</i>
Ağrı	Adana	Osmaniye
<i>Orhan Erdem</i>	<i>Tülay Kaynarca</i>	<i>Ziver Özdemir</i>
Konya	İstanbul	Batman
<i>Yusuf Ziya Yılmaz</i>	<i>İrfan Kartal</i>	<i>Jülide İskenderoğlu</i>
Samsun	Van	Çanakkale
<i>Arzu Aydın</i>	<i>Osman Ören</i>	<i>Yücel Menekşe</i>
Bolu	Siirt	Nevşehir
<i>Mustafa Köse</i>	<i>Orhan Yegin</i>	<i>Atilla Ödünç</i>
Antalya	Ankara	Bursa
	<i>Metin Yavuz</i>	
	Aydın	

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

(2/2019) Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifine imzamı koyuyorum.

Gereğinin yapılmasını arz ederim.

09.07.2019

Abdullah Nejat Koçer

Gaziantep

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkındaki Kanun Teklifine imzamı koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

08.07.2019

Salih Cora

Trabzon

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR

(2/2019)

ESAS

Plan ve Bütçe Komisyonu

GENEL GEREKÇE

Hazırlanan Kanun Teklifi ile; ulusal ve uluslararası konjonktür kaynaklı makroekonomik gelişmeler dolayısıyla reel sektörde ortaya çıkabilecek finansal sorunların çözümlenmesi, ekonomiye ciddi ölçüde katma değer yaratmakla birlikte finansal güçlük yaşayan firmaların katma değer yaratmaya devam etmeleri mali kesime olan geri ödeme yükümlülüklerini yerine getirebilmelerine bağlı olduğundan finansal yeniden yapılandırma programlarını içeren bir uzlaş platformunun oluşturularak finansal güçlük yaşayan borçlu firmalara ödeme gücü kazandırılması ve mali kesime olan yükümlülüklerini yerine getirebilmelerinin sağlanması amacıyla gerekli yasal altyapının oluşturulması amaçlanmaktadır.

Diğer taraftan;

-Bazı sektör ve meslek gruplarında faaliyette bulunan mükelleflerin hasılat esaslı kazanç tespiti yoluyla vergilendirilmesi imkânı getirilmektedir.

-Vergi kanunlarında yer alan bazı maktu tutar ve nispi oranlar için yetki düzenlemeleri yapılmaktadır.

-Ülkemizde elektrik motorlu otomotiv markası/markalarının üretilmesinin ve bu araçların yurt içinde tercih edilirliğinin vergisel yönden desteklenmesi amacıyla düzenleme yapılmaktadır.

-Yurt dışına çıkış harcının tutarının artırılması konusunda Cumhurbaşkanına yetki verilmektedir.

-Yurt dışında bulunan varlıkların Türkiye'ye getirilerek millî ekonomiye kazandırılmasına yönelik düzenleme yapılmaktadır.

-Elektronik iletişim cihazlarına ait kimlik bilgilerinin (IMEI) başka cihazlara kopyalanması nedeniyle oluşan kayıt dışı ekonominin ve muhtemel güvenlik açıklarının engellenmesi amaçlanmaktadır.

-Sağlık Bakanlığı tarafından kamu özel iş birliği modeli çerçevesinde gerçekleştirilen projelerde, kamu tarafından ödenecek kullanım bedeli ile hizmet bedeli ödemelerinin, sözleşmenin tarafları arasında mutabakat sağlanmak suretiyle revize edilebilmesine imkân tanınmaktadır.

-Ülkemizin enerji ihtiyacının karşılanmasında önemli yer tutan yenilenebilir enerji kullanılan büyük ölçekli projeler için düzenlemeler hayata geçirilmektedir.

Ayrıca, 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununda öngörülen değişikliklerle, bir para politikası aracı olan zorunlu karşılıkların etkinliğini daha da artırmak üzere, bankaların ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından uygun görülecek diğer mali kuruluşların bilanço içi veya dışı uygun görülen kalemlerinde meydana gelen değişikliklerin sıkça farklılaşan piyasa koşullarına göre zorunlu karşılığa tabi tutulması mümkün hâle getirilmektedir. Merkez Bankasının hızlı ve etkin karar verebilmesi için talep ettiği bilgilerin de güncel ve anında olması ihtiyacı karşılanmakta ve anonim şirket olan Merkez Bankasının, bu hukuki niteliğinin sonucu olarak tesis ettiği yedek akçe uygulaması Türk Ticaret Kanunu ile uyumlu hale getirilmektedir.

Diğer taraftan, 3201 sayılı Yurt Dışında Bulunan Türk Vatandaşlarının Yurt Dışında Geçen Sürelerinin Sosyal Güvenlikleri Bakımından Değerlendirilmesi Hakkında Kanunda;

-Borçlanma tutarının hesaplanmasına esas olan prim oranının %45'e çıkarılması,

-Borçlanılan sürelerin 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sigortalılık olarak kabul edilmesi,

- Türkiye'de sigortalılık başlangıç tarihinden önceki sürelerini borçlananların, bu sürelerinin Türkiye'deki sigortalılık başlangıç tarihinden geriye götürülen sürelerle, Türkiye'de sigortalılıkları olmayanların ise borçlarını tamamen ödedikleri tarihten geriye götürülen sürelerle mal edilmesi, amacıyla değişikliğe gidilmektedir.

Yapılan tüm bu düzenlemelerin yanında Teklifte, kamu kurum ve kuruluşlarının ihtiyaçlarına ve vatandaşlarımızdan gelen taleplere yönelik olarak çeşitli konularda ihtiyaç duyulan kanuni düzenlemelerin hayata geçirilmesi amaçlanmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- 7104 sayılı Kanunun 12 nci maddesiyle, 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 38 inci maddesi “Hâsılat esaslı vergilendirme” başlığıyla yeniden düzenlenmiştir. Benzer bir uygulamanın, vergi uygulamalarının basitleştirilmesi, mükelleflerin vergiye uyum maliyetlerinin azaltılması amacıyla, kazanç üzerinden alınan vergilerde de uygulanması açısından 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununda yapılan düzenlemeyle bir kısım mükellefler için “Hasılat esaslı kazanç tespiti” yoluyla vergiye tabi kazancın tespitinin sağlanması amaçlanmaktadır.

Düzenlemeyle gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinde vergiye tabi kazancın tespiti basitleştirilmekte olup;

- Ticari kazancı basit usulde, işletme hesabı veya bilanço esasına göre tespit edilenler ile,
- Mesleki kazancı serbest meslek kazanç defterine göre tespit edilenlerden,

Cumhurbaşkanı tarafından belirlenen sektör ve meslek gruplarında faaliyette bulunanların talep etmeleri halinde belirlenen faaliyetlerinden elde ettikleri gayrisafi hasılatlarının belirli bir oranını bu faaliyetlerine ilişkin vergiye tabi kazanç olarak esas alabilmeleri sağlanmaktadır. Maddede ayrıca,Cumhurbaşkanına çeşitli hususlarda yetkiler verilmektedir.

Madde 2- Madde ile, yurt dışında bulunan para, altın, döviz, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarının Türkiye’ye getirilmek suretiyle milli ekonomiye kazandırılmasına ve bu varlıklarını Türkiye’ye getiren gerçek ve tüzel kişilerin maddedeki hükümler çerçevesinde bu varlıkları serbestçe tasarruf edebilmelerine imkan sağlanmaktadır.

Ayrıca, gelir veya kurumlar vergisi mükelleflerince sahip olunan ve Türkiye’de bulunan ancak işletmelerin kayıtları arasında yer almayan para, altın, döviz, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçları ile taşınmazların kanuni defterlere kaydedilmesi imkanı getirilmektedir.

Bildirime konu edilen yurtdışı varlıkların ve beyana konu edilen yurtiçi varlıkların değerleri üzerinden %1 oranında vergi tarh edilecektir.

Madde kapsamında bildirim veya beyana konu edilen varlıklar nedeniyle, maddede belirtilen şartların yerine getirilmesi kaydıyla, hiçbir suretle vergi incelemesi ve vergi tarhiyatı yapılmaması öngörülmektedir. Ayrıca, maddenin son fıkrasıyla maddenin uygulamasına ilişkin olarak Cumhurbaşkanına ve Hazine ve Maliye Bakanlığına verilen yetkiler düzenlenmektedir.

Madde 3- Makro risklerin azaltılmasına katkıda bulunmak amacıyla uygulanmakta olan para politikası bileşimi çerçevesinde zorunlu karşılıklar aktif bir politika aracı olarak kullanılmaktadır. Bununla birlikte mevcut hüküm, bankalar ve diğer mali kuruluşların bilançolarındaki pasif kalemleri esas alınarak zorunlu karşılık tesisini öngörmektedir. Sıkça değişen piyasa koşulları, söz konusu kuruluşların bilanço içi veya dışı uygun görülen kalemlerinde meydana gelen değişikliklerin zorunlu karşılık ve umumi disponibilité uygulamasında dikkate alınması ihtiyacını doğurduğundan, madde ile bu hususta düzenleme yapılmaktadır. Ayrıca, Merkez Bankasının bilgi taleplerinin gerçek zamanlı ve anlık karşılanmasını teminen maddeye bu yönde hüküm eklenmektedir.

Madde 4- Makro risklerin azaltılmasına katkıda bulunmak amacıyla uygulanmakta olan para politikası bileşimi çerçevesinde zorunlu karşılıklar aktif bir politika aracı olarak kullanılmaktadır.

Bununla birlikte mevcut hüküm, bankalar ve diğer mali kuruluşların bilançolarındaki pasif kalemleri esas alınarak zorunlu karşılık tesisini öngörmektedir. Sıkça değişen piyasa koşulları, söz konusu kuruluşların bilanço içi veya dışı uygun görülen kalemlerinde meydana gelen değişikliklerin zorunlu karşılık ve umumi disponibilitate uygulamasında dikkate alınması ihtiyacını doğurduğundan, madde ile bu hususta düzenleme yapılmaktadır.

Madde 5- Merkez bankalarının sermayesi ile kârı arasında bir bağlantı bulunmamaktadır. Buradaki kâr, sermayenin semeresi değildir. Merkez Bankasının kârı da, Kanunla kendisine verilen kamusal görevlerin yerine getirilmesinden ve yetkilerin kullanılmasından kaynaklanmaktadır.

1211 sayılı Kanunun 60 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi uyarınca bu kârdan yüzde yirmi ihtiyat akçesi ayrılırken Türk Ticaret Kanununun aksine sermaye ile bağ kurulmamıştır. Bu nedenle, Türk Ticaret Kanununda öngörülenden daha yüksek oranda ve sermaye ile sınırlı olmaksızın ihtiyat akçesi ayrılmakta, bu meblağ devamlı büyümektedir.

Bu durumun önlenmesini teminen (a) bendi kaldırılarak Türk Ticaret Kanununun 519 uncu maddesinde sermayenin yüzde yirmisine ulaşınca kadar ayrılması düzenlenen ve Merkez Bankasının 25.000 TL'lik sermayesi dikkate alındığında 5.000 TL gibi simgesel bir tutara tekabül edecek olan birinci tertip yedek akçenin, Merkez Bankası için hiç ayrılmaması öngörülmektedir.

İkinci tertip yedek akçenin yüzde on oranında ayrılmasını öngören mevcut düzenleme ise Türk Ticaret Kanunu ile uyumlu biçimde ve fevkalade nitelemesi olmaksızın korunmaktadır. Ayrıca yine bu maddeye son fıkra olarak eklenmesi öngörülen düzenleme ile, ihtiyat akçelerinin, son yıl kârdan ayrılan hariç olmak üzere, kâra katılarak ödenmesi suretiyle devamlı olarak büyümesinin de önüne geçilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 6- 1211 sayılı Kanuna eklenen geçici madde ile, 60 ıncı maddenin birinci fıkrasının (a) bendindeki ihtiyat akçesinin kaldırıldığı ve birikmiş fevkalade ihtiyat akçelerinin ulaştığı seviye de dikkate alınarak esasen Hâzineye ait bakiyeden ayrılan bu yedek akçelerin, yine doğrudan Hâzineye verilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 7- 9/5/2018 tarihli ve 7141 sayılı Kanun ile 20 üniversite kurulmuştur. Bu kapsamda bazı üniversitelere bağlı fakülte ve enstitüler adı ve bağlantısı değiştirilerek yeni kurulan üniversitelerin rektörlüğüne bağlanmıştır. Söz konusu üniversitelerde eğitim-öğretim durumunda aksama yaşanmaması için daha önce bağlı bulunulan üniversitelerin bina ve tesislerinde eğitim öğretim faaliyetleri devam etmiştir. Kanunun bu hususları düzenleyen geçici maddesinde devredilen fakülte ve enstitülere bırakılan bina, tesisler ve taşınır mallara ilişkin detaylı düzenleme olmasına rağmen bina ve tesislerin bulunduğu taşınmaz mallara ilişkin belirsizlik uygulamada ihtilaflara neden olmuştur. Yine üniversitelerin büyümesi, gelişmesi ve buna ilişkin ihtiyaç ve taleplerinin karşılanması için yerleşkelerini oluşturma sürecinde bir takım sorunlar da tespit edilmiştir. Bu nedenlerle madde ile, taşınmazların kullanımından kaynaklanan bu ve benzeri sorunların giderilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 8- 3201 sayılı Yurt Dışında Bulunan Türk Vatandaşlarının Yurt Dışında Geçen Sürelerinin Sosyal Güvenlikleri Bakımından Değerlendirilmesi Hakkında Kanunun 5 inci maddesinde yapılması öngörülen değişiklik, borçlanılan sürelerin 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında değerlendirilecek olması nedeniyle diğer sosyal güvenlik kuruluşlarınca yurt dışı borçlanma yapılması imkanı ortadan kalkmış olduğundan anılan Kanunun 3 üncü maddesinde teknik düzenleme yapılmaktadır.

Madde 9- Madde ile, yurt dışı borçlanması yapmak suretiyle aylık bağlanan sigortalıların, borçlanma karşılığı ödemiş oldukları tutarları çok kısa sürede emekli aylığı olarak geri almaları Kurum aktüeryal dengesini olumsuz etkilediğinden, nimet/külfet dengesi de göz önüne alınarak borçlanma oranı yükseltilmektedir. Ayrıca fıkranın üçüncü cümlesinde yer alan düzenleme, 3201 sayılı Kanunun 5 inci maddesiyle ilgili olduğundan söz konusu maddeye taşınmak suretiyle yürürlükten kaldırılmaktadır.

Madde 10- Madde ile, borçlandırılan yurt dışı sürelerinin 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine tabi hizmet olarak değerlendirilmesi ve Türkiye’deki sigortalılık başlangıç tarihinden önceki sürelerin borçlanması halinde borçlanılan sürelerin, Türkiye’de sigortalılıkları olanlar için sigortalılık başlangıç tarihinden geriye götürülen sürelerle, Türkiye’de sigortalılığı olmayanlar için ise borcun ödendiği tarihten önceki geriye götürülen sürelerde geçmiş hizmet olarak değerlendirilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 11- 3201 sayılı Kanunun 5 inci maddesinde yapılması öngörülen değişiklikle borçlanılan sürelerin 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında değerlendirilecek olması, kısmi aylığın statüsü ile tam aylığın statüsünün farklı olmasına neden olabileceğinden tam aylığın bağlanacağı statünün ve bağlayacak sosyal güvenlik kuruluşunun belirlenmesi amaçlanmaktadır.

Madde 12- 3201 sayılı Kanunun 5 inci maddesinde yapılması öngörülen değişiklikle borçlanılan sürelerin 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında değerlendirilecek olması nedeniyle uygulamada birliktelik sağlanması amaçlanmaktadır.

Madde 13- Yapılan düzenleme ile maddenin yürürlük tarihinden önce borçlanma talebinde bulunup borçlanma tutarlarını ödemiş olanların, borçlanılan süreleri dikkate alınmak suretiyle aylık bağlanmış olanların ve Kanunun yürürlük tarihinden önce borçlanma talebinde bulunanlardan bu borçlarını Kanunda belirtilen süre içinde ödeyecek olanların borçlanmalarının hangi statüde hizmet olarak değerlendirileceği ve borçlanma tutarlarının tespitinde değişiklik öncesi hükümlerin uygulanması sağlanmaktadır.

Madde 14- 4458 sayılı Gümrük Kanununun 235 inci maddesinin 4 üncü fıkrası uyarınca el konularak mülkiyetin kamuya geçirilmesi kararı verilen veya aynı maddeye ilişkin olarak mevcut bir soruşturma kapsamında bulunan taşıtların sahiplerine iadesi 31/12/2019 tarihine kadar ilgili gümrük idaresine başvurulması ve taşıtın ilk iktisabında ödenmesi gereken özel tüketim vergisinin %25’ine tekabül eden tutarın, başvuru sahibine tebliğ edildiği tarihten itibaren bir ay içinde ilgili tahsil dairesine ödenmesi kaydıyla, iyiniyetli üçüncü kişilerin mağduriyetinin giderilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 15- Madde ile; YEK Destekleme mekanizmasında öngörülen sürelerin, 6719 sayılı Kanun ile biyokütle tanımına eklenen kaynaklar için üretim tesisinin YEK Destekleme mekanizmasına dahil edildiği tarihten itibaren başlaması öngörülmektedir.

Madde 16- Madde ile; finansal güçlük içinde bulunan, ancak malî sisteme olan borçlarının yeniden yapılandırılması yoluyla faaliyetine devam etmesi olanak dahilinde olan firmalara, faaliyetlerini verimli bir şekilde sürdürebilecekleri bir ortamın sağlanması, bu şekilde ilgili firmaların ticarî faaliyetlerinin genişlemesi ve katma değer yaratmaya devam etmesi suretiyle ekonomiye yeniden kazandırılması, kapasite kullanımı ve istihdamın artırılması amaçlanmaktadır.

Bu kapsamda maddenin uygulanmasına ilişkin tanımlar düzenlenmekte, finansal yeniden yapılandırma kapsamına alınacak borçlu firmaların mali durumlarının ve bu kapsamda borçlarının yeniden yapılandırılması sonucunda borçlarını makul bir süre içinde geri ödeme kabiliyeti kazanacağını tespit edilmesi şartı getirilerek, bu tespitin bağımsız denetim kuruluşları ya da Çerçeve Anlaşmaları kapsamında belirlenecek yeterli bilgi ve uzmanlığa sahip kuruluşlara yaptırılacağı hükme bağlanmakta, düzenleme kapsamında hangi tedbirlerin alınabileceği açıklığa kavuşturulmakta ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu ile uyumun sağlanmasını teminen finansal kiralama sözleşmelerine konu mallar için anılan Kanunun 307 nci maddesi hükümlerinin kıyasen uygulanacağı hüküm altına alınmaktadır.

Ayrıca madde hükümleri çerçevesinde düzenlenen sözleşme kapsamındaki işlemlere ilişkin olarak vergi ve sair mevzuata ilişkin istisna, teşvik ve kesintilerle ilgili uygulama esasları belirlenmektedir. Diğer taraftan, finansal yeniden yapılandırma kapsamına alınan borçların iki yıl içerisinde tekrar finansal yeniden yapılandırmaya konu edilmesi halinde belirtilen vergi istisnaları ve teşviklerin uygulanmayacağına ilişkin düzenleme yapılmakta ve maddenin uygulama süresi ile yetki hususu düzenlenmektedir.

Madde 17- Mer’i mevzuatta kredilerin sınıflandırılması ve karşılığa tabi tutulmasına ilişkin esaslar belirlenirken kredilerin kayıttan düşülmesine ilişkin bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Madde ile, tahsil imkânı kalmayan kredilerin zamanında kayıttan düşülmesinin özel karşılıkların takipteki kredilere oranı ve takipteki kredilerin toplam kredilere oranına ilişkin olarak finansal tablo kullanıcılarına daha doğru bilgi sunulmasını sağlayacağı, 1/1/2018 tarihi itibarıyla yürürlüğe giren finansal araçlara ilişkin 9 numaralı Türkiye Finansal Raporlama Standardının da (TFRS 9) bir finansal varlığın tümüyle ve kısmen tahsil edilmesine ilişkin makul bir beklentinin olmadığı durumlarda, finansal varlığın defter değerinin doğrudan azaltılmasını gerektirdiği dikkate alınarak belirtilen hükmün karşılık mevzuatı ile ilişkisinin kurulması, kayıttan düşülen tutarların 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 322 nci maddesi kapsamında değersiz alacak olarak kabul edilmesi ve mevzuatın uluslararası standartların kayıttan düşmeye ilişkin kriterlerine uyumlu hale getirilmesi amacıyla değişiklik yapılmaktadır.

Ayrıca madde ile, bankaların alacağının bir kısmından vazgeçmesi suretiyle kayıttan düşme (aktiften silme) ve benzeri işlemler yoluyla kredilerin yeniden yapılandırılmasının zimmet sayılmamasına yönelik düzenleme yapılmaktadır.

Madde 18- Madde ile; Sosyal Güvenlik Kurumunun, ilgili mevzuatında belirtilen görevlerini yapabilmesi için ihtiyaç duyduğu sağlık verisi dışındaki kişisel verileri ve ticari sır niteliğindeki verileri Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ile paylaşabilmesi amaçlanmaktadır.

Ayrıca, Sosyal Güvenlik Kurumunun, kişisel sağlık verilerini kamu sağlığının korunması, koruyucu hekimlik, tıbbi teşhis, tedavi ve bakım hizmetlerinin yürütülmesi, verilen sağlık hizmetinin kontrolü ve onayı, sağlık hizmetleri ile finansmanının planlanması ve yönetimi amacıyla Sağlık Bakanlığı ile paylaşılabilmesi imkânının getirilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 19- Madde ile, ülkemizde elektrik motorlu otomotiv markası/markalarının üretilmesinin ve bu araçların yurtiçinde tercih edilirliliğinin vergisel yönden desteklenmesi amacıyla, 6745 sayılı Yatırımların Proje Bazında Desteklenmesi ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 80 inci maddesi kapsamında teşviklerden yararlanmasına karar verilen ve bu kapsamda sera etkisi yaratan egzoz gazı salınımını tamamen ortadan kaldıracak teknolojilerin geliştirilmesi için münhasıran Türkiye’de gerçekleştirdikleri Ar-Ge faaliyetleri

sonucunda geliştirdikleri elektrik motorlu taşıt araçlarını Türkiye’de imal eden mükelleflerin, bu yatırımları dolayısıyla Kanunun 32/A maddesi kapsamında hak kazandıkları yatırıma katkı tutarını, söz konusu malların ilk iktisabı dolayısıyla 31/12/2035 tarihine kadar vergi dairesine ödenen özel tüketim vergisinin, takvim yılının üçer aylık dönemleri itibarıyla bu mükelleflere kısmen veya tamamen, nakden ya da vergi borçlarına mahsuben ödenmesi suretiyle kullandırabilme hususunda Cumhurbaşkanına yetki verilmektedir.

Madde 20- Madde ile, yurt dışına çıkış yapan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarından çıkış başına alınan harç miktarı 50 TL olarak belirlenmekte ve bu miktarın üç katına kadar artırılabilmesi hususunda Cumhurbaşkanına yetki verilmekte ve çıkış başına 15 Türk Lirasını aşan miktarın genel bütçeye gelir kaydedilmesi sağlanmaktadır.

Madde 21- 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 3 üncü maddesinin ikinci fıkrası uyarınca başlatılan bir soruşturma veya kovuşturma kapsamında bulunan ve müsadere kararı verilmemiş taşıtların sahiplerine iadesi, 31/12/2019 tarihine kadar ilgili gümrük idaresine başvurulması ve taşıtın ilk iktisabında ödenmesi gereken özel tüketim vergisinin %25’ine tekabül eden tutarın başvuru sahibine tebliğ edildiği tarihten itibaren bir ay içinde ilgili tahsil dairesine ödenmesi kaydıyla, iyiniyetli üçüncü kişilerin mağduriyetinin giderilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 22- 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunun 51 inci maddesinin onbirinci fıkrasında yapılan düzenleme ile “kötü niyetli kullanımların önlenmesi” amacının etkin şekilde yerine getirilebilmesi hedeflenmektedir. Bu kapsamda işletmeciler, bankalar, diğer kredi kuruluşları ve finans şirketleri tarafından tutulan sahtecilik vakalarına ilişkin kayıtların adı geçenler arasında paylaşılması öngörülmektedir. Ayrıca işletmeciler tarafından Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun MCKS’sine bildirilen borcu ödenmemiş cihazlara ilişkin bilgiler çerçevesinde bu cihazlara haberleşme hizmeti verilmemesi veya kısıtlanması suretiyle cihaz satın alımlarında karşılaşılan sahtecilik vakalarının önüne geçilmesi hedeflenmektedir.

Madde 23- 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunun 57 nci maddesinin birinci fıkrasında yapılan düzenleme ile 7 yıl süre ile elektronik haberleşme şebekelerinden hizmet almamış olan cihazlar ile cihazlara ait kimlik bilgilerinin (IMEI) başka cihazlara kopyalanarak kayıt dışı ekonomi oluşmasına neden olan cihazların kullanımının önlenmesi amaçlanmaktadır.

Bunun yanında; uluslararası dolaşım hizmetinin sürekli hale gelmesinin önüne geçilmesi ve ülkemiz işletmecilerince sağlanan abonelikler üzerinden haberleşme hizmetinin alınmasının sağlanması ve vergi kayıplarının önüne geçilmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca maddeye eklenen dördüncü fıkra ile uygulanmaya ve cihazlara ilişkin borcun ödenmemesi durumunda MCKS üzerinden cihazların kullanıma kapatılmasına ilişkin usul ve esasların Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından belirlenmesi hakkında yetki verilmektedir.

Madde 24- 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanununa eklenen geçici madde ile, kimlik bilgisi değiştirilen cihazların kaydının, bir defaya mahsus olarak Hâzineye aktarılacak bir ücret mukabilinde sağlanması amaçlanmaktadır.

Madde 25- Sermaye Piyasası Kanununa göre ihraç edilen ürünlerde, ihraççının açık, net ve hukuken geçerli borç ikrarlarına rağmen, temerrüde düştüğü durumlarda alacağın tahsilatı konusunda sıkıntılar

yaşanmaktadır. Dava ve icra takibi aşamalarında borcun varlığı ve geçerliliğini ispat etmekte güçlük çekilmekte ve alacaklılar mağdur duruma düşmektedir. Alacağın tahsilatı sırasında yaşanan sıkıntılar sebebiyle, kupon veya anapara ödemelerinin eksik, geç tahsil edilmesi veya hiç tahsil edilememesi nedeniyle yatırımcıların sektöre olan güveni sarsılmaktadır.

Madde ile, Sermaye Piyasası Kanununa göre ihraç edilen borçlanma araçlarında, yatırımcıların sektöre olan güvenini sağlamak amacıyla ödeme yükümlülüğünün yerine getirilmemesi halinde uygulanacak hükümler düzenlenmektedir.

Madde 26- 6428 sayılı Sağlık Bakanlığınca Kamu Özel İş Birliği Modeli ile Tesis Yapıtırılması, Yenilenmesi ve Hizmet Alınması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunda “Bedel”, “Kullanım Bedeli” ve “Hizmet Bedeli” tanımları yer almakla birlikte bu tanımlarda ödemelerin dönemsel yapılacağı düzenlendiğinden, madde ile sözleşme ömrü boyunca gerçekleştirilecek toplam ödemeleri ifade etmek ve bedel ödemelerindeki karışıklığı önlemek üzere “Sözleşme Bedeli” tanımı eklenmektedir.

Madde 27- Sağlık Bakanlığı tarafından kamu özel işbirliği modeli çerçevesinde gerçekleştirilen projelerde, kamu tarafından ödenecek kullanım bedeli ile hizmet bedeli ödemeleri mevcut sözleşme hükümleri gereğince döviz kuru ve enflasyon oranındaki artışlara uygun olarak belirlenmektedir. Madde ile söz konusu bedellere ilişkin mevcut hesaplama formülleri ile ortaya çıkan kullanım bedelleri ile hizmet bedellerinin cari ekonomik koşullara göre kamu lehine revize edilebilmesi imkânı sağlanmaktadır. Bu doğrultuda, sözleşme dönemi boyunca yapılacak toplam sözleşme bedeli ödemelerinde meydana gelebilecek aşırı düzeydeki artış riskinin engellenmesi ve kamu yararı esas alınarak, sözleşmenin tarafları arasında mutabakat sağlanmak suretiyle, toplam kullanım bedeli veya hizmet bedeli ödemelerinin azaltılmasının yolunun açılması hedeflenmektedir. Bu çerçevede, belirtilen şartların oluşması halinde Bakan onayıyla sözleşme değişikliği yapılabilecektir.

Madde 28- Madde ile, maddenin yürürlük tarihinden önce akdedilerek yürürlüğe giren kamu özel işbirliği sözleşmelerindeki değişikliklerin; kamu menfaati, rekabet ve eşitlik prensipleri gözetilerek Kanun ile yapılan değişiklikler uyarınca gerçekleştirilmesi amacıyla düzenleme yapılmaktadır.

Madde 29- Madde ile, lisanssız elektrik üretim tesisi yapma hakkını kazanan ama çağrı mektubu tarihinden bağlantı anlaşması süresi sonuna kadar tüketim-üretim bağı kopmuş olması nedeniyle lisanssız üretim faaliyeti yapma hakkını kaybedenlere, yatırımdan beklenen faydanın sağlanması ve atıl kalmasının engellenmesini teminen yeni fırsat verilmesi amaçlanmaktadır. Bu durumda olan bir üretim tesisine yapılan harcamalar, aboneliğin kopması ile tamamen atıl hale gelmektedir. Yatırımların atıl hale gelmesini önlemek adına tüketim-üretim bağının kurulması amacı için 30 günlük bir düzeltme süresi verilerek bu yatırımların sisteme kazandırılması amaçlanmaktadır.

Madde 30- Madde ile, ülkemizin kalkınması için hayati öneme sahip olan büyük ölçekli projelerde gerekli hukuki, mali altyapının kurulması ve teknik altyapı faaliyetleri için ilave sürece ihtiyaç duyulması nedeniyle, hukuki ve finansal yapının kurgulanması sürecindeki ihtiyaçlar ve karşılaşılan güçlükler göz önünde bulundurularak, projelerin ideal yapıya ulaşabilmesi için yürütülen çalışmalara kolaylık sağlanmasını teminen, ilgili projeler bağlamında gerekli düzenleme imkânlarının tanınması amaçlanmaktadır.

Madde 31- Yürürlük maddesidir.

Madde 32- Yürütme maddesidir.

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

12/07/2019

Esas No: 2/2019

Karar No: 11

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/2019 esas numaralı ‘*Gelir Vergisi Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi*’, Komisyonumuzun 10/07/2019 ve 11/07/2019 tarihlerinde yaptığı 33 ve 34 üncü birleşimlerinde görüşülmüş ve kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere saygıyla arz olunur.

1. GİRİŞ

Aydın Milletvekili Mustafa SAVAŞ ile 75 Milletvekili tarafından 08/07/2019 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan 2/2019 esas numaralı ‘Gelir Vergisi Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi’, Başkanlıkça aynı tarihte esas komisyon olarak Komisyonumuza havale edilmiştir.

Komisyonumuzun 10/07/2019 ve 11/07/2019 tarihlerinde yaptığı 33 ve 34 üncü birleşimlerinde 2/2019 esas numaralı Kanun Teklifi, Teklifin ilk imza sahibi Aydın Milletvekili Mustafa SAVAŞ ile Adalet Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, Sosyal Güvenlik Kurumu, Gelir İdaresi Başkanlığı, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Sermaye Piyasası Kurulu, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, Kredi Garanti Fonu, Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB), Elektrik Üretim A.Ş., Türkiye Bankalar Birliği, Mobil Telekomünikasyon Operatörleri Derneği, Ödeme ve Elektronik Para Derneği, Uluslararası Yatırımcılar Derneği, Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği (MÜSİAD), Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği (TÜRMOB), Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu (TESK), Motorlu Araç Satıcıları Federasyonu, Otomotiv Yetkili Satıcıları Derneği, Otomotiv Sanayii Derneği ile Otomotiv Distribütörleri Derneği temsilcilerinin katılımıyla görüşülmüştür.

2. 2/2019 ESAS NUMARALI KANUN TEKLİFİNDE ÖNGÖRÜLEN DÜZENLEMELER

2/2019 esas numaralı Teklifin gerekçesi ve metni incelendiğinde, Teklifte;

- 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununda yapılan düzenleme ile ticari kazancı basit usulde, işletme hesabı veya bilanço esasına göre tespit edilenler ile mesleki kazancı serbest meslek kazanç defterine göre tespit edilenlerden Cumhurbaşkanı tarafından belirlenen sektör ve meslek gruplarında faaliyette bulunanların, talep etmeleri halinde belirlenen faaliyetlerinden elde ettikleri gayrisafi hasılatlarının %10’u üzerinden vergilendirilmelerine,

- Gerçek ve tüzel kişilerin yurt dışında bulundurdıkları para, altın, döviz, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarını 31/12/2019 tarihine kadar Türkiye’deki banka veya aracı kurumlara bildirmek şartıyla tasarruf edebilmelerine, banka ve aracı kurumların kendilerine bildirilen bu varlıklar üzerinden %1 oranında toplayacakları vergiyi, vergi sorumlusu sıfatıyla kanunda belirtilen süre içinde beyan ederek ödemelerine, Cumhurbaşkanına maddede belirtilen süreleri 6 aya kadar uzatma yetkisinin verilmesine,

- 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununda yapılan düzenlemeler ile; Bankaların ve Merkez Bankası’nca uygun görülecek diğer mali kurumların sadece bilançolarındaki pasif kalemlerinde değil, türev piyasaları kapsayan bilanço içi ve dışı uygun görülen kalemlerinde de meydana gelen değişikliklerin, zorunlu karşılık ve umumi disponibilite uygulamasında dikkate alınabilmesine ve Merkez Bankası’nın bilgi taleplerini gerçek zamanlı ve anlık olarak karşılayabilmesine,

- Merkez Bankasının yıllık safi karından %20 oranında ayırdığı ihtiyat akçesinin kaldırılarak son yıl karından ayrılan kısım haricinde birikmiş ihtiyat akçelerinin her yıl kâra katılarak dağıtılmasına ve bu düzenlemenin yürürlüğe girdiği tarihe kadar birikmiş ihtiyat akçeleri ile son yıl karından ayrılan tutar haricinde birikmiş fevkalade ihtiyat akçelerinin Hazineye aktarılmasına,

- 7141 sayılı Yükseköğretim Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla kurulan üniversitelere devredilen bina ve tesislerin üzerinde bulunduğu taşınmazların, ilgili üniversitenin talebi ve Yükseköğretim Kurulunun onayıyla üniversiteye devredilebilmesine, bu taşınmazlar hususunda çıkabilecek ihtilaflara giderme konusunda Yükseköğretim Kuruluna yetki verilmesine,

- Yurt dışı borçlanması borçlanılan sürelerin 5510 sayılı Kanunun dördüncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında BAĞ-KUR üzerinden değerlendirilmesine, ayrıca yurt dışı borçlanmasında ödenecek olan günlük tutarın, prime esas asgari ve azami günlük kazanç arasından seçilecek kazancın %32'sinden %45'ine artırılmasına,

- Gümrük mevzuatına aykırı olarak yurda sokulan kara ulaşım araçlarına el konulması veya bir soruşturmaya konu edilmesi halinde 31/12/2019 tarihine kadar ilgili gümrük idaresine başvurulması ve taşıtın ilk iktisabında ödenmesi gereken ÖTV'nin %25'inin başvuru sahibi tarafından ödenmesi durumunda aracın sahibine iade edilmesine, bu kapsamda devam eden soruşturmaların kaldırılmasına ve Cumhurbaşkanına başvuru süresini 6 aya kadar uzatabilmesine,

- Biyokütle kullanılarak elektrik üreten tesislerin yenilenebilir enerji kaynakları destekleme mekanizmasına dahil edilmesinde öngörülen sürelerin, üretim tesisinin YEK destekleme mekanizmasına dahil edildiği tarihten itibaren başlatılacağına,

- Ulusal ve uluslararası konjonktür kaynaklı makroekonomik gelişmeler dolayısıyla mali zorluk içerisinde bulunmakla birlikte finansal sisteme olan borçlarının yeniden yapılandırılması suretiyle faaliyetlerine devam etmesi olanak dâhilinde olan firmaların, geri ödeme yükümlüklerini yerine getirebilmeleri sağlanmasına,

- Bazı alacakların kayıttan düşürülmesine ve kredilerin yapılandırılmasına ilişkin işlemlerin, muhasebe ve finansal raporlama uluslararası standartlara uygun olarak yapılması ve bankalarca bu doğrultuda gerekli politikaların oluşturulmasına,

- Sosyal Güvenlik Kurumunun, ilgili mevzuatında belirtilen görevlerini yapabilmesi için ihtiyaç duyduğu sağlık verisi dışındaki kişisel verileri ve ticari sır niteliğindeki verilerden, kişisel ve ticari verileri sahibinin E-Devlet üzerinden verdiği onay ile paylaşabilmesi, sağlık verisi dışındaki verileri Merkez Bankası ile de paylaşabilmesi, kamu sağlığı, koruyucu hekimlik, tıbbi teşhis gibi durumlarda ise Sağlık Bakanlığı ile paylaşılabilmesine,

- Elektrik motorlu araçları Türkiye'de üretecek olan otomobil üreticilerine, 31/12/2035 tarihine kadar bu otomobillerin ilk iktisabında ödenen ÖTV'nin, hak kazandıkları indirimli kurumlar vergisi tutarı ile sınırlı olmak üzere iadesine,

-Yurt dışı çıkış harcının 15 Türk Lirasından 50 Türk Lirasına çıkarılmasına, Cumhurbaşkanına bu tutarı üç katına kadar artırma veya sıfıra kadar indirme yetkisi verilmesine,

- 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 3 üncü maddesinin ikinci fıkrası uyarınca başlatılan bir soruşturma veya kovuşturma kapsamında bulunan ve müsadere kararı verilmemiş taşıtlara, 31/12/2019 tarihine kadar ilgili gümrük idaresine başvurulması ve ilk iktisabında ödenen ÖTV'nin yüzde 25'inin ödenmesi durumunda ilgili mevzuat bakımından soruşturma ve kovuşturma yapılmamasına,

- 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunun 51 inci maddesinin onbirinci fıkrasında yapılan düzenleme ile işletmeciler, bankalar, diğer kredi kuruluşları ve finans şirketleri tarafından tutulan sahtecilik vakalarına ilişkin kayıtların adı geçenler arasında paylaşılması, ayrıca işletmeciler tarafından Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun MCKS'sine (*Mobil Cihaz Kayıt Sistemi*) bildirilen borcu ödenmemiş cihazlara ilişkin bilgiler çerçevesinde bu cihazlara haberleşme hizmeti verilmemesi veya kısıtlanması suretiyle cihaz satın alımlarında karşılaşılan sahtecilik vakalarının önüne geçilmesine,

- Elektronik kimlik bilgisi değiştirilen, uluslararası dolaşım hizmetlerine ilişkin hususlara uymayan veya finansman borcu bulunan cihazlara elektronik haberleşme hizmeti verilememesine, cihaza ilişkin borcun ödenmemesi halinde Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumuna cihazların kullanıma kapatılmasına ilişkin usul ve esasları belirleme yetkisi verilmesine, ayrıca BTK'nın MCKS'sinde kayıtlı olup 7 yıl boyunca elektronik haberleşme şebekelerinden hizmet almayan cihazların kaydının silinebilmesine, kimlik bilgisi değiştirilen cihazların, bir defaya mahsus olarak Hazineye aktarılabilecek bir ücret mukabilinde kaydının sağlanmasına,

- Tahvil, bono gibi borçlanma araçlarında ihraççıların ödeme yükümlüklerini yerine getirmemesi durumunda Merkezi Kayıt Kuruluşu tarafından hak sahiplerine verilen belgenin, 2004 sayılı İcra İflas Kanununda belirtilen ve borç ikrarını içeren belgelerden sayılmasına,

- 6428 sayılı Sağlık Bakanlığınca Kamu Özel İş Birliği Modeli ile Tesis Yapıtırılması, Yenilenmesi ve Hizmet Alınması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunda geçen “Bedel”, “Kullanım Bedeli” ve “Hizmet Bedeli” tanımlarına ek olarak sözleşme boyunca gerçekleştirilecek net bugünkü değer üzerinden toplam ödemeleri ifade eden “Sözleşme Bedeli” kavramının Kanunda tanımlanmasına, kamu yararı esas alınarak, Sağlık Bakanlığı tarafından kamu özel işbirliği modeli çerçevesinde gerçekleştirilen projelerde, kullanım bedelleri ile hizmet bedelleri cari ekonomik koşullara göre kamu lehine revize edilebilmesine ve bu sözleşmeler üzerinde öngörülen düzenlemenin, maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce yapılan sözleşmelerde de uygulanmasına,

- Lisanssız elektrik üretim tesisi yapmayı hak kazanan ancak çağrı mektubu tarihinden bağlantı anlaşması süresi sonuna kadar tüketim-üretim bağı kopmuş olması nedeniyle lisanssız üretim yapma hakkını kaybedenlerin 30 gün içinde çağrı mektubuna esas abonelik ile aynı özelliklere haiz yeni bir tesis aboneliği ihdas etmesi halinde bağlantı anlaşması süresinin, bildirim tarihini izleyen 120 günü kapsayacak şekilde uzatılmasına,

- Yenilenebilir enerji projeleri ile ilgili sözleşmeler kapsamındaki hak ve yükümlülükler için öngörülen sürelerin 36 ay süreyle uzatılmasına ve talepte bulunulması halinde ilgili sözleşmelerin/ anlaşmaların devredilebilmesine

yönelik düzenlemelerin yer aldığı görülmektedir.

3. KOMİSYONUMUZDA KANUN TEKLİFİ ÜZERİNDE YAPILAN GÖRÜŞMELER

Kanun Teklifi üzerinde yapılan görüşmelerde milletvekilleri tarafından;

- Kanun teklifinin; toplumun farklı kesimlerini ilgilendiren birçok düzenlemeyi içermesi nedeniyle öncelikle ilgili tali komisyonlarda ele alınarak düzenleyici etki analizleri ile beraber değerlendirilmesi gerektiği, bu yöntemin kanun yapım tekniği ve komisyonların denetim görevleri bakımından daha yerinde olacağı,

- 2019 yılının ilk altı ayında imar barışı, bedelli askerlik ve diğer yapılandırma gelirlerine rağmen yılsonu için hedeflenen bütçe açığının önemli bir kısmına ulaşıldığı, kanun teklifiyle bu duruma önlem olarak kamu harcamalarının finansman imkânlarının artırılmasına yönelik düzenlemelerin yer aldığı,

- Merkez Bankasının ihtiyat akçesi ayırması esaslarında yapılan değişikliklerle, Hazineye önemli miktarda bir kaynağın aktarılacağı, bu düzenlemenin piyasalarda enflasyonist bir baskı oluşturmamasına neden olabileceği, ekonominin bu gibi kaynaklarla geçici çözümlerden ziyade kalıcı yapısal reformlara ihtiyacının olduğu,

- Merkez Bankası tarafından bankalara uygulanacak zorunlu karşılığın kapsamının genişletilmesinin ve düzenlemeyle birlikte sektörlere göre zorunlu karşılıklarda değişiklik yapabilmesine imkan sağlanmasının günümüz merkez bankaları uygulamaları ile bağdaşmadığı, uygulamaların sektörler arası rekabeti olumsuz etkileyebileceği, bu düzenlemenin uluslararası örneklerinin etraflıca incelenmesi gerektiği, diğer taraftan Merkez Bankasının bankalarla veri paylaşımını hali hazırda yapabildiği ve böyle bir düzenlemeye ihtiyaç olmadığı,

- Yurtdışı borçlanmasıyla yönelik düzenleme sonucunda borçlanma yapmak isteyenlerin şu anki mevzuata göre daha fazla gün üzerinden daha fazla prim ödeyerek daha az aylık alacağı, borçlanma oranını artırmak yerine kapsamının genişletilerek daha fazla vatandaşın bu imkandan yararlanmasının, aktüeryal denge ile birlikte toplumsal yararı da gözeteceği,

- Gümrük mevzuatına aykırı olarak ithal edilen araçlarla ilgili yapılan düzenlemenin geçici hükümler içermesi nedeniyle bu alanda yaşanan sorunu kalıcı olarak gideremeyeceği, daha önce yapılan düzenlemeden yararlanan kişi sayısı göz önüne alındığında düzenlemenin gerek maddi anlamda gerekse yargının iş yükünün azaltılması bakımından beklentiyi karşılayamayacağı,

- Finansal yeniden yapılandırmaya ilişkin düzenlemenin; daha önceden müteakip defalar yapılması nedeniyle toplumda bu yönde bir beklenti oluşturduğu, bankalara olan borçlarını düzenli ödeyen firmalar bakımından finansal yeniden yapılandırmanın haksız rekabete neden olabileceği, özel bankalardan ziyade kamu bankalarının sorumluluğunu arttıran bu tip düzenlemeler yapılırken sadece işverenler ve firmaların değil, toplumun tüm kesimlerinin gözetilmesi gerektiği,

- Gelir vergisiyle ilgili olarak mükelleflerin kazançlarının hasılat esasına göre vergilendirilebilecek olmasının belge kullanımında zafiyete yol açarak kayıt dışılığı artırabileceği, gelecek dönemde farklı sektörler tarafından da talep edilebilecek bu düzenlemenin 11. Kalkınma Planında yer alan vergiyi tabana yayma politikasıyla uyumlu olmadığı,

- Yurtdışı çıkış harcı uygulamasında artış yapılmasının seyahat özgürlüğü ile bağdaşmadığı, yurtdışı çıkış harcının tamamen kaldırılması gerektiği,

- Kamu özel işbirliği ile yapılan projelere ilişkin uygulamalarda kamuoyunun bilgi ihtiyacının karşılanması ve sürecin daha şeffaf yürütülmesi gerektiği, projelere ne kadar süreyle ne miktarda kaynak aktarıldığının paylaşılması gerektiği,

şeklindeki görüş, eleştiri ve önerilerin ardından Teklif sahibi ile ilgili kamu idarelerinin temsilcileri tarafından yapılan açıklamalarda;

- Kanun teklifiyle, ekonominin iç dengelerinde durağanlaşan kaynakların harekete geçirilip yeni enstrümanların devreye sokularak ekonomide yaşanan olumsuzlukların bertaraf edilmesinin amaçlandığı,

- Son dönemde bankalardaki sorunlu kredilerde yaşanan artış nedeniyle, sorunlu kredilerin yapılandırılmasının teklif edildiği, kredi vadelerinin uzaması ve nakit akışlarının vadeye uygun hale getirilmesi sonucunda, firmaların yeniden katma değer sağlayacak olmasının hem bankaların hem de firmaların bilançolarını düzeltereği, bu sayede düzenlemenin üretime, yatırıma, ihracata, ticarete, istihdama olumlu katkısının olacağı,

- Makro risklerin azaltılmasına katkıda bulunmak amacıyla zorunlu karşılıkların aktif bir para politikası aracı olarak kullanılabilirdiği, gelişmekte olan ülkelerin özellikle 2008 küresel krizinden sonra zorunlu karşılıkları bir para politikası aracı olarak daha sık kullanmaya başladığı, dünyadaki ülke uygulamalarına da bakıldığında, munzam karşılıkların kullanılırken her ülkenin kendi özgün makro iktisadi sorunlarına pratik çözümler geliştirebildiği,

- Merkez Bankasının sadece üç yıl dışında her yıl kâr ettiği, Merkez Bankasının yıllık kârını dağıtmamasının yüksek maliyetli sorunlara neden olabildiği, Hazineye devredilmeyen her türlü kârın dağıtılmayan kâr tutarı kadar ek borçlanma oluşturduğu için iç borçlanma faizlerinin aynı oranda yapay şekilde yüksek kalmasına yol açtığı,

- Merkez Bankası kârının son tahlilde piyasadan çekilen para olması nedeniyle kâr ne kadar yüksekse o kadar yüksek miktarda piyasanın fonlama ihtiyacının ortaya çıktığı, bu açıdan bakıldığında, yedek akçe devrinin Merkez Bankası tarafından para basılması anlamına gelmediği,

- Yedek akçe düzenlemesiyle, Merkez Bankası bilançosunun pasifinde yer alan bir kalemin pasifinde yer alan başka bir kaleme geçmesi nedeniyle toplamda herhangi bir değişikliğe neden olmayacağı,

- Hasılat esaslı vergilemenin elektronik ücret yöntemiyle hasılatı elde edilen şehir içi yolcu taşıma sektöründe uygulanacak olması nedeniyle vergi kaybının önüne geçebileceği, benzer düzenlemenin daha önce 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununda da yapıldığı,

- Son 20 yılda ülkemizde hacmi gittikçe büyüyen türev piyasalarda bulunan para miktarının 1,7 milyar TL'ye ulaştığı, dünyadaki uygulamalara bakıldığında türev piyasaların finansal istikrarı tehdit eder duruma geldiği düşünüldüğünden bu ürünlerde de karşılık ayrılmasına başlandığı, büyüklüğü artan türev piyasası nedeniyle ülkemizde zorunlu karşılık düzenlemesine ihtiyaç duyulduğu,

- Merkez Bankasının özellikle türev ve swap piyasalarında gerçekleşen işlemlere ait bilgileri iki gün sonra alması nedeniyle bu piyasalardaki ani hareketlere zamanında müdahale edemeyebileceği, Türkiye'de piyasalar kapalı olsa da saat farkından dolayı dünyada birçok açık piyasada Türk varlıkları üzerinden işlem gerçekleştirildiğinden sürekli olarak anlık veri aktarımının gerekli olduğu, Merkez Bankasının diğer bankalarla arasındaki bilgi aktarımının anlık veri teknolojisi ile daha az zahmetli ve uluslararası sisteme daha uygun hale getirileceği,

- Merkez Bankasının son yıllarda yüksek karlar elde etmesinin piyasada likidite sıkışıklığına neden olabileceği, bu karın bilançoda kalması yerine sisteme tekrar entegre edilmesi ve piyasadaki likidite açığının pozitif etkilenmesinin amaçlandığı, dünya örneklerinde merkez bankaları karının hazineye aktarım oranı yüzde 85 iken ülkemizde bu oranın yüzde 67 seviyelerinde bulunduğu, bu düzenleme ile Merkez Bankasının dünya merkez bankaları tarafından uygulanan oranlara geleceği,

- Yurtdışı borçlanması yapılan değişikliklerle aktüeryal dengenin yanında norm ve standart birliğinin sağlanmaya çalışıldığı, kişilerin kazanılmış haklarında herhangi bir kayıp olmayacağı, hem ülkemiz ekonomisinin hem de yurt içinde yaşayan ve emekli olan vatandaşlarla yurtdışı borçlanma sonucu emekli olan vatandaşlar arasındaki dengenin gözetilerek düzenlemenin yapıldığı,

- Gümrük mevzuatına aykırı olarak ithal edilen araçlarla ilgili daha önce yapılan düzenlemenin, ilgili bakanlıkların müştereken hazırlanması gereken ikincil mevzuatının gecikmesinden dolayı gerek maddi anlamda gerekse yargının iş yükünün azaltılması anlamında istenilen sonucu veremediği, ancak mevcut durumda ikincil mevzuat altyapısının ve uygulama tecrübesiyle birlikte sürecin daha etkin işletileceği,

ifade edilmiştir.

4. KOMİSYONUN MADDELER HAKKINDA KARARI

Teklifin geneli üzerindeki görüşmelerin ardından Teklifin maddelerinin görüşülmesine geçilmiştir. Teklif metni aşağıdaki değişiklikler yapılmak suretiyle kabul edilmiştir.

Madde 1

Teklifin Çerçeve 1 inci maddesi; hasılat esaslı kazancın tespitine yönelik düzenlemenin kapsamına girecek mükelleflerin netleştirilmesini, bu kapsamda şehir içi yolcu taşımacılığı faaliyetinde bulunan ve bu faaliyetlerinden kaynaklanan hasılatlarının tamamını elektronik ücret toplama sistemleri aracılığıyla elde eden mükelleflerin talep etmeleri halinde bu faaliyetlerinden elde ettikleri gayrisafi hasılatlarının yüzde 10'unu söz konusu faaliyetlerine ilişkin vergiye tabi kazanç olarak esas alabilmelerini ve 213 sayılı Kanunun 353 üncü maddesinin birinci ve ikinci fıkrası hükümleri uyarınca bir takvim yılı içinde iki kez ceza kesilen mükelleflerin, cezanın kesildiği ve takip eden iki takvim yılına ait kazançları için bu madde hükümlerinden yararlanamamalarını teminen değiştirilmek suretiyle kabul edilmiştir.

Madde 2, 3, 4, 5 ve 6

Teklifin Çerçeve 2, 3, 4, 5 ve 6 ncı maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Madde 7

Teklifin Çerçeve 7 nci maddesi; maddede yer alan taşınmazların kapsamının açıklığa kavuşturulmasını teminen değiştirilmek suretiyle kabul edilmiştir.

Madde 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14 ve 15

Teklifin Çerçeve 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14 ve 15 inci maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Yeni Madde

Özel karşılık ayrıldıktan sonra tahsil imkanı kalmaması nedeniyle kayıttan düşülen kredilerin 213 sayılı Kanunun 322 nci maddesi hükümleri kapsamında değersiz alacak addolunmasına ilişkin olarak Teklifin 17 nci maddesinden çıkarılan birinci fıkranın, kalıcı olarak 5411 sayılı Kanunda yeniden düzenlenmesini öngören bir düzenleme Teklife yeni Çerçeve 16 ncı madde olarak eklenmiştir.

Madde 16

Teklifin Çerçeve 16 ncı maddesi; maddede yer alan istisna hükümlerinin kapsamının belirginleştirilmesini ve Teklifin 17 nci maddesinin madde metninden çıkarılması nedeniyle bu maddede yer alan zimmet suçu oluşturmeyen hallere ilişkin hükmün Teklifin Çerçeve 16 ncı maddesinde yeniden düzenlenmesini teminen değiştirilmek suretiyle Çerçeve 17 nci madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 17

Teklifin Çerçeve 17 nci maddesi; özel karşılık ayrıldıktan sonra tahsil imkanı kalmaması nedeniyle kayıttan düşülen kredilerin 213 sayılı Kanunun 322 nci maddesi hükümleri kapsamında değersiz alacak addolunmasına ilişkin maddenin birinci ve üçüncü fıkraları kalıcı madde olarak ve maddenin zimmet suçu oluşturmeyen hallere ilişkin fıkrası ise Teklifin 16 ncı maddesinde yeniden düzenlendiğinden, Teklif metninden çıkarılmıştır.

Madde 18, 19, 20 ve 21

Teklifin Çerçeve 18, 19, 20 ve 21 inci maddeleri; aynen kabul edilmiştir.

Madde 22

Teklifin Çerçeve 22 nci maddesi; kullanıcıların fatura tutarları ve ödeme bilgileri ile sahtecilik, dolandırıcılık riski içeren şüpheli veya zarar doğurucu vakalara ve işlem hareketlerine ilişkin tutulan kayıtların paylaşımının kapsamından cihazların finansmanını sağlayan işletmeci iştirakleri ile diğer kredi kuruluşları veya finansal kuruluşların çıkarılmasını teminen değiştirilmek suretiyle kabul edilmiştir.

Madde 23

Teklifin Çerçeve 23 üncü maddesi; aynen kabul edilmiştir.

Madde 24

Teklifin Çerçeve 24 üncü maddesi; 5809 sayılı Kanunda yapılan düzenlemenin, mevcut hakların korunması amacıyla düzenleme tarihinden sonraki işlemlere uygulanmasını öngören bir fıkranın eklenmesi ve bu doğrultuda madde başlığı yeniden düzenlenmek suretiyle kabul edilmiştir.

Yeni Madde

Türkiye Büyük Millet Meclisi İdari Teşkilatı kadrolarında bulunan ve halihazırda Milli Saraylar İdaresi Başkanlığında görevli olan personelin, en son bulundukları kadroda ve son aya ait almakta oldukları mali ve özlük hakları korunarak Milli Saraylar İdaresi Başkanlığına atanabilmelerini ve böylece TBMM'ye bağlı Milli Saraylardan Sorumlu Genel Sekreter Yardımcılığının daha önce kaldırılması sonrasında yaşanan geçiş sürecinin tamamlanmasını öngören bir düzenleme Teklife yeni Çerçeve 25 inci madde olarak eklenmiştir.

Yeni Madde

Özel karşılık ayrıldıktan sonra tahsil imkanı kalmaması nedeniyle kayıttan düşülen kredilerin 213 sayılı Kanunun 322 nci maddesi hükümleri kapsamında değersiz alacak addolunmasına ilişkin olarak Teklifin 17 nci maddesinden çıkarılan üçüncü fıkranın, kalıcı olarak 6361 sayılı Kanunda yeniden düzenlenmesini öngören bir düzenleme Teklife yeni Çerçeve 26 ncı madde olarak eklenmiştir.

Madde 25, 26, 27, 28 ve 29

Teklifin Çerçeve 25, 26, 27, 28 ve 29 uncu maddeleri; Çerçeve 27, 28, 29, 30 ve 31 inci maddeler olarak aynen kabul edilmiştir.

Madde 30

Teklifin Çerçeve 30 uncu maddesi; ülkemizin kalkınması için önemli olan büyük ölçekli projelerde gerekli hukuki ve mali altyapının kurgulanması ve süreçlerdeki ihtiyaçlar ve karşılaşılan güçlükler göz önünde bulundurularak, projelerin finanse edilebilirliğin sağlanması için yürütülen çalışmalara esneklik kazandırılmasını teminen taraflarca sözleşme bedeli ve konusu değişmeden sözleşme/anlaşmalarda değişiklik yapılabilmesine imkan getirilmesini teminen yeni bir fıkra eklenmek suretiyle 32 nci madde olarak kabul edilmiştir.

Yeni Madde

Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığında (TÜSEB) nitelikli akademik personel istihdamının sağlanabilmesi amacıyla üniversitelerden TÜSEB’de görevlendirilen öğretim üyelerinin mali ve sosyal hak ve yardımlarının kurumlarınca ödenmesine devam olunmasını ve TÜSEB’den de ilave ücret alabilmesini öngören bir düzenleme Teklife yeni Çerçeve 33 üncü madde olarak eklenmiştir.

Madde 31

Yürürlüğe ilişkin 31 inci madde; 34 üncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Madde 32

Yürütmeye ilişkin madde; kanunların hazırlanmasında uyulan usul ve esaslar çerçevesinde redaksiyona tabi tutulmak suretiyle 35 inci madde olarak kabul edilmiştir.

Ayrıca; Teklif metni kanun dili ve tekniği ile kanunların hazırlanmasında uyulan usul ve esaslar doğrultusunda gözden geçirilmiş, bu çerçevede metinde redaksiyon mahiyetinde değişiklikler yapılmıştır.

ÖZEL SÖZCÜLER

İçtüzüğün 45 inci maddesi uyarınca Teklifin Genel Kuruldaki görüşmelerinde Komisyonumuzu temsil etmek üzere;

- Ağrı Milletvekili Ekrem ÇELEBİ,
- Antalya Milletvekili İbrahim AYDIN,
- Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet ERİM,
- Denizli Milletvekili Nilgün ÖK,
- Düzce Milletvekili Ayşe KEŞİR,
- Erzurum Milletvekili İbrahim AYDEMİR,
- Gaziantep Milletvekili Abdullah Nejat KOÇER,
- Giresun Milletvekili Cemal ÖZTÜRK,
- İstanbul Milletvekili Şirin ÜNAL,
- İzmir Milletvekili Yaşar KIRKPINAR,
- Kocaeli Milletvekili Sami ÇAKIR,
- Manisa Milletvekili Uğur AYDEMİR,
- Trabzon Milletvekili Salih CORA,
- Uşak Milletvekili İsmail GÜNEŞ,

özel sözcüler olarak seçilmiştir.

Başkan <i>Lütfi Elvan</i> Mersin	Sözcü <i>Abdullah Nejat Koçer</i> Gaziantep (Bu raporun özel sözcüsü)	Kâtip <i>Şirin Ünal</i> İstanbul (Bu raporun özel sözcüsü)
Üye <i>Ekrem Çelebi</i> Ağrı (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Bülent Kuşoğlu</i> Ankara (Muhalefet şerhi vardır)	Üye <i>Durmuş Yılmaz</i> Ankara (Muhalefet şerhi vardır)
Üye <i>Cavit Arı</i> Antalya (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>İbrahim Aydın</i> Antalya (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Bekir Kuvvet Erim</i> Aydın (Bu raporun özel sözcüsü)
Üye <i>Necdet İpekyüz</i> Batman (Muhalefet şerhi vardır)	Üye <i>İsmail Tathoğlu</i> Bursa (Muhalefet şerhi vardır)	Üye <i>Nilgün Ök</i> Denizli (Bu raporun özel sözcüsü)
Üye <i>Garı Paylan</i> Diyarbakır (Muhalefet şerhi vardır)	Üye <i>Ayşe Keşir</i> Düzce (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>İbrahim Aydemir</i> Erzurum (Bu raporun özel sözcüsü)
Üye <i>Cemal Öztürk</i> Giresun (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Mehmet Bekaroğlu</i> İstanbul (Muhalefet şerhi vardır)	Üye <i>Emine Gülizar Emecan</i> İstanbul (Muhalefet şerhi vardır)
Üye <i>Erol Katırcıoğlu</i> İstanbul (Muhalefet şerhi vardır)	Üye <i>Yaşar Kırkpınar</i> İzmir (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Kamil Okyay Sındır</i> İzmir (Muhalefet şerhi vardır)
Üye <i>Mustafa Baki Ersoy</i> Kayseri	Üye <i>Sami Çakır</i> Kocaeli (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Mustafa Kalaycı</i> Konya
Üye <i>Abdullatif Şener</i> Konya (Muhalefet şerhi vardır)	Üye <i>Uğur Aydemir</i> Manisa (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Süleyman Girgin</i> Muğla (Muhalefet şerhi vardır)
Üye <i>Salih Cora</i> Trabzon (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>İsmail Güneş</i> Uşak (Bu raporun özel sözcüsü)	

MUHALEFET ŞERHİ

(2/2019) esas numaralı “Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi” ne karşı olmamızın nedenleri aşağıda belirtilmiştir.

Genel değerlendirme

Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi Merkez Bankasında biriken ihtiyat akçelerine hazine tarafından el konulmasına, bu yöntemle bütçe açıklarının azaltılması ve gizlenmesine, Merkez bankasının disponibilitate ve umumi karşılık tespitinde bilanço içi ve dışı tüm kalemlerle ilgili belirleme yapmasına, şirket kurtarma ve kredi borcu yapılandırılmalarına hatta bazı kredi borçlarını tümünden silmeye, (ancak söz konusu teklif kredi kartı ve tüketici borçlarının indirimi veya silinmesi konusunda herhangi bir düzenleme içermemektedir) çağdaş vergi uygulamalarının aksine bazı mükelleflerden gelir ve giderlerine bakılmaksızın hasılatlarının belli bir oranında vergi alınmasına, enerji sektöründeki bazı dar boğazların giderilmesine yönelik olarak devir ve ertelemelere izin verilmesine, sağlık sektöründe şehir hastaneleri ile ilgili olarak uygulanan kamu özel işbirliği yöntemiyle ilgili gerçekleştirilen yatırımlarla ilgili kullanım ve hizmet bedeli tutarlarını içeren sözleşme bedellerinin başlangıçta yeteri ölçüde araştırma, inceleme ve tahmin yapılmadan tespit edilmesinin ve kurlardaki artış nedeniyle yabancı para ile yapılan ödemelerdeki başlangıçta öngörülemeyen artışların dizginlenmesine(?), yurt dışı çıkış harcının artırılmasına, yurt dışında yaşayan/çalışan Türk vatandaşlarının borçlandırılmasına kadar çok çeşitli konularda kapsamlı düzenlemeler içermektedir.

Bu teklif özü itibarıyla iktidar tarafından asla varlığı kabul edilmeyen ve sadece dış cepheli gelişme ve saldırılarla izah edilerek örtülerek perdelenmeye çalışılan bir kriz dönemi düzenlemesidir, bu torba kanun teklifinde yer alan düzenlemeler bir ekonomik kriz itirafının varlığını göstermektedir. Ancak Türkiye'nin içinde bulunduğu ekonomik krizin bu tür torba yasalarla çözümleneceğini düşünmesi iktidarın en büyük yanılsıdır.

Vergi indirimleri ve zarar uygulamalarının giderleştirilmesi yöntemiyle bazı sektörlere indirekt yöntemle kaynak aktarılmasının yanında Merkez Bankası ihtiyat akçelerine el konulması yöntemiyle hazineye gelir sağlama amaçlı düzenlemeleri de içermektedir. Ancak bu torba yasa teklifinde bütçe açıklarının nedenini tespiti ve gidermeye yönelik kalıcı önlemler bulunmamaktadır. Kamunun faiz harcamalarında ciddi bir artış söz konusudur. Türkiye'de faizin üzerindeki baskıları azaltıcı bir takım

adımların atılması şarttır. Türkiye ekonomisi ile ilgili risk algısını azaltıcı güveni artırıcı önlemleri almak şarttır. Ekonomik krizi derinleştirici adımların artırılmaması gerekir.

Emir-komuta zinciri içinde yürütülen ekonomi yönetimi anlayışının bir sonucu olarak Merkez Bankası Başkanının özel bir düzenleme olan 1211 sayılı Merkez Bankası Kanununun 27 ve 28. Maddesinde yer alan hükümlere rağmen 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye 02.07.2018 tarih ve 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile eklenen 35. maddede yer verilmiş bulunan “kurumsal hedeflere ulaşamama” ibaresi gerekçe gösterilerek görevden alındığı, Merkezi Yönetim Bütçesi açığının yıl içi bir defaya mahsus gelirlere(bedelli askerlik, imar affı vb) rağmen 66.5 Milyar TL'ye ulaştığı, mali disiplinin tamamen ortadan kalktığı bir dönemde; söz konusu kanun teklifinde yer alan önlemlerin kısa vadede sorunu gizleyen uzun vadede ekonomide kırılğanlıkları daha fazla artıran nitelikte olduğu gözden ırak tutulmamalıdır. Ülkemizde reel sektör kriz içindedir, finansal kriz de kapıda beklemektedir.

Türkiye’de adına Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi olarak adlandırılan ve yaklaşık bir yıldır uygulamada olan rejimin bileşenleri, ülkenin içinde bulunduğu ekonomik krizden çıkması için gerekli olan ortak aklın harekete geçmesini engelleyen dinamikler içermektedir.

24 Haziran 2018 seçimlerinden sonra yürürlüğe giren Anayasa’nın “Kanunların teklif edilmesi ve görüşülmesi” başlıklı 88. maddesine göre, kanun teklif etmeye milletvekilleri yetkili kılınmıştır. Ancak T.B.M.M.’nin yasama faaliyetlerinin nasıl gerçekleştirileceği konusunda yaklaşık bir yıldan beri yaşanan güncel problemler devam etmektedir.

Temmuz 2018 ortalarından bu yana 41 adet Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile kamu yönetim organizasyonunda yapılan kalıcı değişikliklerinin, “atanmış bakan” müessesesinin kamu yönetiminin çalışma tarzını olumsuz yönde etkilediği, ayrıca kanun tekliflerinin hazırlanma ve T.B.M.M.’ne, komisyonlara sunum aşamalarında düşük profilli ve belirsiz bir yapının ortaya çıkmasına neden olduğu gözlemlenmektedir.

2018 seçimlerinden sonra geçen bir yıllık süreç sonunda yasama sürecinde, kanun tekliflerinin, erkler ayrılığı ilkesine aykırı olarak yürütme tarafından TBMM’de en fazla üyeye sahip bulunan parti grubu üyeleri aracılığıyla “torba yasa” biçimiyle

muvaazalı bir biçimde parlamentoya sunulduğu, kanun tekliflerinin komisyonlarda ve genel kurulda görüşülmesi aşamasında tam bir belirsizlik ve kargaşa yaşandığı, kanun teklifini hazırlayıp(!) komisyona sunan milletvekili veya milletvekillerinin teklif metninin içeriğinden dahi habersiz olduğu, teklif metninde yer alan hükümlerin komisyonlara anlatım ve sunumunda çoğu kez güç duruma düştükleri, konuya ilişkin olarak bürokrasiden ve yürütmenin diğer kademelerinden kendilerine sağlıklı bir bilgi akımının sağlanamadığı müşahade edilmektedir. 24 haziran 2018 seçiminden sonra Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülen tüm teklifler torba yasa teklifi niteliğinde bulunmaktadır.

Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi diye bir sistem yoktur, böyle bir realite, yasama-yürütme ilişkisi tarzına da uygun düşmemektedir. Yasama sürecinde tekliflerin yürütme tarafından torba kanun adı verilen yöntem ile çoğunluk partisi milletvekilleri aracılığıyla veriliyor olmasına rağmen, bu tekliflerde yer alan düzenlemelerin kendi içerisinde ve daha yeni sayılacak Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile de çeliştiği açıktır.

Ak Parti çevrelerinde de mevcut sistemin bazı açılardan aksadığı ve revizyona tabi tutulmasının gerekliliği konusunda son dönemde kabul gören değerlendirmelere rastlanılmaktadır.

9 Temmuz 2018’de yürürlüğe giren 6771 sayılı Kanunla yapılan Anayasa değişikliğinin bir yıllık uygulaması, “tek adam yönetiminin” sürdürülemez özelliğini teyit etmiş bulunmaktadır.

Söz konusu Anayasa değişikliği ile hükümet ve bakanlar kurulu kaldırılmış, “Cumhurbaşkanı’nın yürütme ile özdeşleşmiş olması”, nedeniyle yürütme “tek kişi” yönetimine indirgenmiştir.

Yasama bakımından da; parti başkanı olması nedeniyle TBMM’de Cumhurbaşkanlığı’nın ön onay vermediği yasa önerisi kabul görmemiştir. Bir nevi Meclisin yasama yetkisi elinden alınmıştır. Cumhurbaşkanlığı, Cumhurbaşkanlığı kararnameleri vasıtasıyla Meclisin yasama yetkisinin bir kısmını kullanmaktadır. Bütün demokratik ülkelerde temel kuraldır, parlamentolar yasama yetkisi konusunda ortaksızdır ve yasama yetkisi sadece parlamentolar tarafından kullanılır. Temmuz 2018 tarihinden itibaren çıkarılan 41 adet Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile yaklaşık 1915 madde düzenlenmiştir.

“İstismarcı anayasa değişikliğinin istismarcı uygulanması”, Türkiye devletini, Anayasal devlet özelliğinden uzaklaştırmış bulunmaktadır.

24 Haziran 2018 tarihinden itibaren T.B.M.M.’nde yasama faaliyeti açısından gözlemlenen gelişmeler bu sistemin sürdürülemez olduğunu ortaya koymaktadır.

1. Anayasa'ya aykırılık savlarımız değerlendirilmemiştir.

Kanun teklifinin geneli üzerindeki görüşmelere başlarken ve teklif maddelerinin görüşülmesi sırasında; teklifin 19 maddesinin Anayasa'ya aykırı olduğu görüşü ileri sürülmüş, ancak bu itirazımız Komisyon Başkanlık Divanınca dikkate alınmamıştır.

1.1 Teklifin 19. maddesinin Anayasa'ya aykırılığı:

Teklifin 19. maddesi ile Türkiye’de geliştirilen ve üretilen elektrikli araçları üreten şirketlere kolaylık sağlanmaktadır.

Ancak madde metninde yer alan Cumhurbaşkanına verilen yetkinin Anayasa’nın 73. Maddesi kapsamında ayrıca değerlendirilmesi gerekmektedir.

Teklif metninde yer alan madde metni aşağıdaki gibidir.

MADDE 19- 13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 12- (1) 20/8/2016 tarihli ve 6745 sayılı Yatırımların Proje Bazında Desteklenmesi ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 80 inci maddesi kapsamında teşviklerden yararlanmasına karar verilen ve bu kapsamda sera etkisi yaratan egzoz gazı salınımını tamamen ortadan kaldıracak teknolojilerin geliştirilmesi için münhasıran Türkiye’de gerçekleştirdikleri Ar-Ge faaliyetleri sonucunda geliştirdikleri elektrik motorlu taşıt araçlarını Türkiye’de imal eden mükelleflerin, destek kararında belirlenen kadarıyla, bu yatırımları dolayısıyla Kanunun 32/A maddesi kapsamında hak kazandıkları yatırıma katkı tutarını, söz konusu malların ilk iktisabı dolayısıyla 31/12/2035 tarihine kadar vergi dairesine ödenen özel tüketim vergisinin, takvim yılının üçer aylık dönemleri itibarıyla bu mükelleflere kısmen veya tamamen, nakden ya da vergi borçlarına mahsuben ödenmesi suretiyle kullandırmaya Cumhurbaşkanı yetkilidir.

(2) Bu maddenin uygulamasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Hazine ve Maliye Bakanlığı yetkilidir.”

Maddenin birinci fıkrasında yer alan “31/12/2035 tarihine kadar vergi dairesine ödenen özel tüketim vergisinin, takvim yılının üçer aylık dönemleri itibarıyla bu mükelleflere kısmen veya tamamen, nakden ya da vergi borçlarına mahsuben ödenmesi suretiyle kullandırmaya Cumhurbaşkanını yetkilidir.”

cümlesinde Cumhurbaşkanına verilen yetkinin Anayasal sınırların ötesine taşıdığı düşünülmektedir.

Anayasanın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti; Anayasa Mahkemesinin birçok kararında da açıklandığı üzere; eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve yasalarla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık, Anayasa'nın ve yasaların üstünde yasa koyucunun da bozamayacağı temel hukuk ilkeleri bulunduğu bilincinde olan devlettir.

Hukuk devleti olmanın gereği “adaletli hukuk düzeninin kurulması ve bunun sürdürülmesi” olup, bu bağlamda devlet yönetiminde keyfiliğin değil, hukuk kurallarının egemen olmasıdır.

Anayasa'nın 11. maddesinin son fıkrasında, kanunların anayasaya aykırı olamayacağı yönünde hüküm mevcut bulunmaktadır.

Anayasa'nın “vergi ödevi” başlıklı 73. Maddesinde;

“Herkes, kamu giderlerini karşılamak üzere, mali gücüne göre, vergi ödemekle yükümlüdür. Vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı, maliye politikasının sosyal amacıdır. Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükler kanunla konulur, değiştirilir veya kaldırılır. Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerin muafık, istisnalar ve indirimleriyle oranlarına ilişkin hükümlerinde kanunun belirttiği yukarı ve aşağı sınırlar içinde değişiklik yapmak yetkisi Cumhurbaşkanına verilebilir.”

hükmüne yer verilmiştir.

Anayasa'nın 73. maddesinde Cumhurbaşkanına tanınan Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerin muafık, istisnalar ve indirimleriyle oranlarına ilişkin hükümlerinde kanunun belirttiği yukarı ve aşağı sınırlar içinde değişiklik yapmak yetkisidir. Cumhurbaşkanına mahsup uygulamasının sürdürölüp sürdürölmemesi ile ilgili herhangi bir yetki verilmemiştir. Söz konuş düzenleme Anayasa'nın 73. Maddesine aykırı bulunmaktadır.

Anayasa'nın 6771 sayılı Kanunla değişik 104. maddesi "Cumhurbaşkanı her konuda yetkilidir." diye bir hüküm içermemektedir. Çok geniş olmakla birlikte Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri için Anayasa tarafından bunun sınırları ortaya konulmaktadır.

Anayasanın 104. Maddesinde Cumhurbaşkanına çeşitli yetkiler verilmektedir. Özellikle bu maddede Cumhurbaşkanlığı kararnamesi yetkisi ve onun da sınırları belirtilmektedir.

Teklif metnindeki maddede, Maddenin birinci fıkrasında yer alan *"31/12/2035 tarihine kadar vergi dairesine ödenen özel tüketim vergisinin, takvim yılının üçer aylık dönemleri itibarıyla bu mükelleflere kısmen veya tamamen, nakden ya da vergi borçlarına mahsuben ödenmesi suretiyle kullandırmaya Cumhurbaşkanı yetkilidir "* cümlesinde yer alan yetkinin hangi işlem kategorisiyle yerine getirileceği belirlenmemiştir.

Anayasa'nın 104. maddesinde, açıkça Anayasa'nın ikinci kısmının birinci, ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle ve dördüncü bölümünde yer alan siyasi haklar ve ödevlerin Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenemeyeceği hüküm altına alınmıştır. Mahsuben vergi iadesi konusunun Anayasa'nın ikinci kısmının dördüncü bölümünde yer alan siyasi haklar ve ödevlerle ilişkili olduğu söylenebilir.

Bu nedenle mahsuben vergi iadesinin yapılıp yapılmayacağı ile ilgili olarak karar verilmesi konusunda Cumhurbaşkanına Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile yetki verilemeyeceğinden bu hüküm 6771 sayılı Kanunla Anayasa'nın 104. maddesinde yapılan düzenlemelere aykırı bulunmaktadır.

Söz konusu düzenleme aynı zamanda Anayasa'nın üstünlüğü ve bağlayıcılığı ile ilgili 11. maddesine ve Anayasa'nın 2. maddesinde tanımını bulan hukuk devleti ilkesine de aykırıdır.

Teklifin 19. Maddesinde getirilen düzenleme hakkında Anayasanın yukarıda belirtilen ilgili maddelerine aykırılık yönündeki iddiamız komisyon görüşmeleri sırasında ileri sürülmüş, ancak bu durum dikkate alınmayarak iç tüzük gereği gereken işlem yapılmamıştır.

Oysa Meclis İç Tüzüğü'nün 38. maddesi “ Komisyonlar, kendilerine havale edilen tasarı veya tekliflerin ilk önce Anayasanın metin ve ruhuna aykırı olup olmadığını tetkik etmekle yükümlüdürler. Bir komisyon, bir tasarı veya teklifin Anayasaya aykırı olduğunu gördüğü takdirde gerekçesini belirterek maddelerin müzakeresine geçmeden reddeder” hükmünü taşımakta olup bu sorun bu madde uyarınca çözüme bağlanmadan tasarı görüşmelerine geçilemez.

Buna karşın Anayasa'ya aykırılık iddiası karara bağlanmadan görüşmelere geçilmesi İçtüzüğe aykırıdır.

2. Olağan yasa yapma sürecinin dışına çıkılarak, yeni sistemin gerektirdiği, TBMM'de ilgili komisyonlarda yeteri kadar tartışılmayan kanun teklifleriyle sadece Plan ve Bütçe Komisyonundan geçirilmek suretiyle yasa yapma alışkanlığı genel demokratik ilkelere ve TBMM geleneklerine aykırıdır.

T.B.M.M.'nin geçmiş yasama dönemlerinde kanun tasarıları ve tekliflerinin acele ile gündeme getirilerek kamuoyunda ve ilgili komisyonlarda yeterince tartışılmadan aceleyle yasalaştırılması yöntemi bir alışkanlık haline getirilmiş bulunmakta idi.

Bu alışkanlığın Türkiye Büyük Millet Meclisinin yeni 27. Yasama döneminde de sürdürüleceği anlaşılmaktadır. Daha önce de Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülerek yasalaştırılan, 18.01.2019 tarih ve 7162 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun, 17.01.2019 tarih ve 7161 sayılı Vergi Kanunları ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun, 27.12.2018 tarih ve 7159 sayılı “Karayolları Trafik Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 11.10.2018 tarih ve 7147 sayılı “Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun”, 26.07.2018 tarih ve 7146 sayılı “Askerlik Kanunu ile Diğer Bazı Kanunlarda ve 663 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun”, 21.02.2019 tarih ve 7166 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 30.05.2019 tarih ve 7176 sayılı Bazı Kanunlar ile 635 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun gibi Aydın Milletvekili Mustafa Savaş ve 75 arkadaşı tarafından verilen Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi” de

geçmiş dönemde benzerlerinde rastlanan özellikleri taşıyan 35(otuzbeş)¹ maddelik mini torba yasasıdır. Bazı özel problemleri hususların çözümünü yasal (?) görünümüne kavuşturan birkaç maddenin de acele ile bu torba metnine yerleştirildiği görülmektedir.

Söz konusu kanun teklifi 08.07.2019 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş, aynı tarihte esas komisyon olarak Plan ve Bütçe Komisyonuna sevk edilmiştir. Söz konusu kanun teklifi diğer bazı ihtisas komisyonlarının ilgi ve çalışma alanlarına giren bazı düzenlemeleri içermesine rağmen herhangi bir tali komisyona sevk edilmemiştir.

Söz konusu kanun teklifinin Komisyonun 10.07.2019 Çarşamba günü saat 14.30'da Plan Bütçe Komisyonunun yapacağı toplantının gündemine alındığı Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığının 08.07.2019 gün ve 1392241-130.02-500862 sayılı yazısı ile komisyon üyelerine bildirilmiştir.

Başlangıçta (Yürürlük ve yürütme dahil) 32 maddeden torba kanun teklifi, Plan ve Bütçe Komisyonunun 22.05.2019 tarihli birleşiminde gündeme alınarak görüşmelere geçilmiştir. Söz konusu kanun teklifine komisyonda verilen önergelerle 3 yeni madde ilave edilmiş, 16. ve 17. maddelerin yeri değiştirilmiş, ilk teklif metninde 17. madde ile geçici olarak yapılan düzenleme, 5411 sayılı Bankacılık Kanununa 53. maddesi yeni baştan yazılarak anılan kanuna taşınmış, teklifteki madde sayısı 35'e ulaşmıştır

Geçmiş dönemlerde kötü bir alışkanlık olarak değerlendirdiğimiz bu türden kanun hazırlama ve yapma tekniği, hem torba kanun teklif ve tasarılarında ele alınan konuların yürürlükteki mevzuatla uyumu açısından ciddi sorunlar yaratmış, hem de bu kanunların uygulanması aşamasında daha önceden öngörülemeyen sıkıntıların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bunun sonucunda, TBMM'den ilgili ihtisas komisyonlarında yeterince tartışılıp görüşülmeden acele bir şekilde geçen çok sayıda düzenlemeden ülkemiz ve vatandaşlarımız doğrudan veya dolaylı olarak olumsuz etkilenecek mağdur olmakta ve aynı kanun maddesinin kısa süre içinde defalarca değiştirilmesi gereği doğmaktadır.

Devlet yönetimini ve toplumun geniş kesimlerini yakından ilgilendiren, bazı sektörlerde iş ve işleyiş kurallarını, piyasa oluşumunu, bütçe dengesini, ekonomideki

¹ Söz konusu kanun teklifinin ilk hali 32 madde olmasına rağmen komisyonda verilen önergelerle ile teklif metnine 3 madde eklenmiş; teklifteki madde sayısı 35'e ulaşmıştır.

kaynak dağılımını ve ekonomik tercihleri etkileyen bu nitelikteki düzenlemelerin, acele ile kamuoyunda ve komisyonlarda yeterince tartışılmadan torba kanun yöntemiyle yasalaştırılmak istenmesi demokrasimizin yerleşik teamüllerine de uygun değildir.

Bu yöntemle, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının ve ilgili sivil toplum örgütlerinin kanunların hazırlık ve görüşülme aşamasında görüşlerinin alınamamasına, getirilen düzenlemelerin ekonomik ve mali etkilerinin yeteri kadar anlaşılamamasına ve tartışılamamasına sebebiyet verilmektedir. Bu durumda aynı zamanda kanun teklifleri, düzenleyici etki analizleri yapılmadan TBMM'ye sunulmuş olmakta, dolayısıyla söz konusu kanun değişikliklerinin yasal bir gereklilik olan bütçeye ve ekonomiye getireceği mali yükü hesaplanamamıştır. Bu çerçevede bütçe dengesinin bozulması ve dolayısıyla da ülke ekonomisinin olumsuz yönde etkilenmesine neden olunmaktadır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 02.07.2018 tarih ve 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik "Gelir ve giderleri etkileyecek kanun teklifleri" başlıklı 14'üncü maddesi, Kamu gelirlerinin azalmasına veya kamu giderlerinin artmasına neden olacak ve kamu idarelerini yükümlülük altına sokacak kanun tekliflerinin getireceği malî yükün, orta vadeli program ve malî plan çerçevesinde, en az üç yıllık dönem için hesaplanıp tekliflere eklenmesi ve sosyal güvenliğe yönelik kanun tekliflerinde ise en az yirmi yıllık aktüeryal hesaplara yer verilmesi zorunluluğunu hüküm altına almıştır.

Söz konusu teklifin görüşülmesi esnasında tüm maddelerle ilgili detaylı herhangi bir mali yük tablosu komisyon üyelerinin dikkatine sunulmamıştır.

5018 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinde açıklanan hesaplamalar kanun tekliflerinin ve komisyonlarda görüşülmesine başlanması yasa yapma sürecinin etkin çalışması ve daha sağlıklı ve uzun ömürlü yasal düzenlemelerin yapılması açısından önemlidir.

Diğer taraftan, farklı komisyonların görev alanlarına giren düzenlemeleri içeren torba kanun tekliflerinin ilgili komisyonlarda görüşülmesi yerine esas komisyon sıfatıyla sadece Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülmesi ve esastan ilgili oldukları halde tali komisyon olarak belirlenen diğer komisyonlarda görüşülmemesi ve görüş bildirilmemesi, yasama faaliyetlerinin etkisizleştirilmesine yol açmaktadır.

Teklifte yer alan madde metinlerinden her biri ayrı ihtisas komisyonunun çalışma alanına giren, detaylarıyla uzun uzun görüşölüp tartışılması gereken düzenleme konularıdır.

Komisyonu sevk edildiğı sırada 32 maddeden oluşan bilahare komisyonda verilen önergelerle ilave olunan 3 madde ile 35 maddeye ulaşan söz konusu torba kanun teklifinin;

-7. maddesinin Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonunda,

-8,9,10,11,12,13,18,28,29,30 ve 33. maddelerinin Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonunda,

-14, 15, 21, 31 ve 32. maddelerinin Sanayi, Ticaret, Enerji ve Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunda,

-22,23 ve 24. Maddelerinin Bayındırlık İmar Ulaştırma ve Turizm Komisyonunda,

esas komisyon sıfatıyla görüşölmesi gerekmekte idi.

TBMM İctüzüğünün 23'üncü maddesinde "Tali komisyonların hangi yönden veya hangi maddeler hakkında görüş bildirecekleri havale sırasında belirtilmemiş ise, bu komisyonlar görüşlerini kendileriyle ilgili gördükleri hususlar üzerinde bildirirler" denilirken, yine İctüzüğün 34'üncü maddesinde "Bir komisyon, kendisine havale edilen teklifi, başka bir komisyonun ihtisası dahilinde görürse, gerekçeli olarak teklifin o komisyona havale edilmesini isteyebilir. Bir komisyon, kendisine havale edilen teklif yahut herhangi bir mesele için, bir başka komisyonun düşüncesini öğrenmeyi gerekli görürse, teklifin o komisyonda görüşöldükten sonra iadesini isteyebilir" denilmektedir. Yine, aynı maddenin bir başka paragrafında "Bir komisyon, başka bir komisyona havale edilmiş bir teklif yahut herhangi bir mesele için düşüncesini belirtmekte yarar görürse, o teklifin kendisine havale edilmesini isteyebilir" hükmüne yer verilmiştir

Komisyonlara üye seçilirken milletvekillerinin uzmanlık ve ilgili alanları göz önüne alınmaktadır. Plan ve Bütçe Komisyonu üyelerinin her konuda yetkin birer uzman olduğunu söylemek mümkün değildir. Bu nedenle özel uzmanlık alanı ve değerlendirme, tartışma gerektiren konuların öncelikle ilgili komisyonlarda görüşölmesi gerekmektedir. Plan ve Bütçe Komisyonunun asıl komisyon olduğu durumlarda da tekliflerin ilgili tali komisyonlarca düzenlenecek komisyon raporları

dikkate alınarak Plan ve Bütçe Komisyonunda karara bağlanması hem doğru hem de ıktüzikle uygun olacaktır.

Komisyonu sevk edildiği sırada 32 maddeden oluşan bilahare komisyon çalışmaları sırasında verilen önergelerle 35 maddeye ulaşan söz konusu torba kanun teklifi toplam 18 ayrı kanunda değişiklik yapmaktadır.

Bu durumu belirtir tablo aşağıda yer almaktadır.

Teklif Maddesi	Kanun Sıra No.	Düzenleme Yaptığı Kanun
1	1	31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ’nun mülga 113 üncü maddesinin başlığıyla birlikte yeniden düzenlenmesi.
2		193 sayılı Kanuna geçici madde eklenmesi.
3	2	14/1/1970 tarihli ve 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununun 4 üncü maddesinin üçüncü fıkrasının (I) numaralı bendinin (c) alt bendinin değiştirilmesi ve (II) numaralı bendinin (g) alt bendine cümle eklenmesi.
4		1211 sayılı Kanunun 40 ıncı maddesinin (II) numaralı fıkrasının birinci paragrafının değiştirilmiş ve ikinci paragrafında yer alan "taahhütlerine karşı" ibaresinin madde metninden çıkarılması.
5		1211 sayılı Kanunun 60 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin yürürlükten kaldırılması, (c) bendinde yer alan "yüzdelele" ibaresinin "yüzde" şeklinde değiştirilmesi, "fevkalade" ibaresinin madde metninden çıkarılması ve maddeye fıkra eklenmesi.
6		1211 sayılı Kanuna geçici madde eklenmesi.
7	3	28/3/1983 tarihli ve 2809 sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanununa geçici madde eklenmesi.
8	4	8/5/1985 tarihli ve 3201 sayılı Yurt Dışında Bulunan Türk Vatandaşlarının Yurt Dışında Geçen Sürelerinin Sosyal Güvenlikleri Bakımından Değerlendirilmesi Hakkında Kanunun 3 üncü maddesinin değiştirilmesi.
9		3201 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan "%32'sidir." ibaresinin "%45'idir." şeklinde değiştirilmesi ve fıkranın üçüncü cümlesinin yürürlükten kaldırılması.
10		3201 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin başlığının "Süre tespiti, sigortalılığın başlangıcı ve sürelerin değerlendirilmesi" şeklinde değiştirilmesi, dördüncü fıkrasının değiştirilmiş ve maddeye fıkra eklenmesi.
11		3201 sayılı Kanunun 9 uncu maddesinin birinci fıkrasına "aybaşından itibaren" ibaresinden sonra gelmek üzere "kısmi aylığın başlangıcı tarihi esas alınarak mülga .2829 sayılı Kanun ya da 5510 sayılı Kanunun 53 üncü maddesi uyarınca tespit edilecek statüye göre ilgili sosyal güvenlik kuruluşunca" ibaresinin eklenmesi.
12		3201 sayılı Kanunun geçici 5 inci maddesinin yürürlükten kaldırılması.
13		3201 sayılı Kanuna geçici madde eklenmesi.
14	5	27/10/1999 tarihli ve 4458 sayılı Gümrük Kanununa geçici madde

		eklenmesi.
15	6	10/5/2005 tarihli ve 5346 sayılı Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanununa geçici madde eklenmesi.
16	7	19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 53. Maddesinin başlığıyla birlikte değiştirilmesi.
17		5411 sayılı Bankacılık Kanununa geçici madde eklenmesi
18	8	16/5/2006 tarihli ve 5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumuna İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanunun 35 inci maddesinin altıncı fıkrasının birinci cümlesine "onaylı muvafakatı" ibaresinden sonra gelmek üzere "veya e-Devlet uygulaması üzerinden kimlik teyidi ile verilen izni" ibaresinin eklenmesi, ikinci cümlesinde yer alan "idarelerinin kanunlarında" ibaresinin "idareleri ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının ilgili mevzuatlarında" şeklinde değiştirilmesi, fıkraya ikinci cümlesinden sonra gelmek üzere cümle, mevcut üçüncü cümlesine "kamu idareleri," ibaresinden sonra gelmek üzere "Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası," ibaresinin eklenmesi.
19	9	13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununa geçici madde eklenmesi.
20	10	8/3/2007 tarihli ve 5597 sayılı Yurt Dışına Çıkış Harcı Hakkında Kanun ile Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 1 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "15 Türk Lirası" ibaresinin "50 Türk Lirası" şeklinde, "bu miktarı" ibaresinin "bu miktarı üç katına kadar artırmaya veya" şeklinde ve yedinci fıkrasının değiştirilmesi.
21	11	21/3/2007 tarihli ve 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununa geçici madde eklenmesi.
22	12	5/11/2008 tarihli ve 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanununun 51 inci maddesinin onbirinci fıkrasının değiştirilmesi.
23		5809 sayılı Kanunun 57'nci maddesinin birinci fıkrasının değiştirilmesi ve maddeye fıkralar eklenmesi.
24		5809 sayılı Kanuna geçici madde eklenmesi.
25	13	1/12/2011 tarih ve 6253 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilat Kanununa geçici madde ilave edilmesi
26	14	21/11/2012 tarihli ve 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanununun 16 ncı maddesine fıkra eklenmesi.
27	15	6/12/2012 tarihli ve 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun 31 inci maddesine fıkra eklenmesi.
28	16	21/2/2013 tarihli ve 6428 sayılı Sağlık Bakanlığınca Kamu Özel İş Birliği Modeli ile Tesis Yapıtırılması, Yenilenmesi ve Hizmet Alınması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 1 inci maddesinin ikinci fıkrasına (ö) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki (p) bendinin eklenmesi ve diğer bentlerin buna göre teselsül ettirilmesi.
29		6428 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin dokuzuncu fıkrasında yer alan "değiştirmemek" ibaresi "artırmamak" şeklinde değiştirilmesi ve fıkraya birinci cümleden sonra gelmek üzere cümle eklenmesi.
30		6428 sayılı Kanuna geçici madde eklenmesi.
31	17	14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununa geçici madde eklenmesi.
32		6446 sayılı Kanuna geçici madde eklenmesi.
33	18	19/11/2014 tarihli ve 6569 sayılı Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığına

		İlişkin Bazı Düzenlemeler ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 12 nci maddesinin mülga yedinci fıkrasının yeniden düzenlenmesi.
34		Yürürlük maddesi
35		Yürütme maddesi

35 maddeden (yürürlük ve yürütme dahil) oluşan söz konusu torba kanun teklifinin, 1 maddesi T.B.M.M. Başkanlığını, 4 maddesi Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasını, 2 maddesi Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunu, 1 maddesi Sermaye Piyasası Kurumunu, 1 maddesi Milli Eğitim Bakanlığı ve Yüksek Öğretim Kurumunu, 2 maddesi Ticaret Bakanlığını, 7 maddesi Aile Çalışma ve Sosyal İşler Bakanlığını, 3 maddesi Ulaştırma ve Alt Yapı Bakanlığını, 3 maddesi Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığını, 4 maddesi Sağlık Bakanlığını 5 maddesi Hazine ve Maliye Bakanlığını ilgilendiren hususlardan oluşmaktadır.

35 maddelik “Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi”nde;

-Bazı mükellef gruplarına kazançlarını gelir-gider esasına yerine sadece hasılatları üzerinden vergilendirilme hakkı getirilmesi,

-Bir kez daha yeni bir Varlık Barışı uygulaması ile ilgili düzenleme yapılması,

-Merkez Bankasının bankalar ve diğer mali kuruluşlardan, zorunlu karşılık ve dispoñibilite ayırmalarını isteyebileceği kalemlerin genişletilmesi,

-Merkez Bankasının banka ve diğer mali kuruluşlardan isteyeceği bilgilerin gerçek zamanlı ve anlık olarak karşılanması ve Merkez Bankasının bu kurum ve kuruluşların bilgi işlem sistemine direkt erişiminin sağlanması,

-Merkez Bankasının karından toplam olarak ayırdığı ihtiyat akçesi oranı % 30’dan % 10 ‘a indirilmesi,

-Merkez Bankasında geçmiş dönemlerde birikmiş bulunan ihtiyat akçesinin hemen hazineye aktarılması, bundan sonraki yıllarda da son yıl karından ayrılan kısım hariç olmak üzere biriken ihtiyat akçesinin hazineye irat kaydedilmesi,

-2018 yılında bölünerek kurulan üniversitelere ilgili taşınmazların devredilmesi konusunda Yüksek Öğretim Kuruluna yetki verilmesi,

-3201 sayılı Yurt Dışında Bulunan Türk Vatandaşlarının Yurt Dışında Geçen Sürelerinin Sosyal Güvenlikleri Bakımından Değerlendirilmesi Hakkında Kanunu'nda borçlanma koşulları, süresi, statüsü, borçlanma tutarı, borç tutarının hesaplanma yöntemi, aylığı bağlayacak sosyal güvenlik kuruluşunun belirlenmesi hususlarında yeni esaslar getirilmesi,

-Gümrük Kanunu kapsamında el konulan ya da soruşturmaya tabi konu olan kara ulaşım taşıtlarının 31.12.2019 tarihine kadar başvurulması ve taşıtın ilk iktisabında ödenmesi gereken özel tüketim vergisinin %25'ine tekabül eden tutarın ödenmesi koşuluyla taşıt sahiplerine iadesinin sağlanması,

-Yenilenebilir Enerji Destekleme mekanizmasında öngörülen sürelerin, 6719 sayılı Kanun ile biyokütle tanımına eklenen kaynaklar için üretim tesisinin YEK Destekleme mekanizmasına dahil edildiği tarihten itibaren başlamasının sağlanması,

-Bankalar tarafından tahsil edilmesine olanak kalmayan krediler için ayrılan karşılıkların tamamının ayrıldıkları yılda kurumlar vergisi matrahının tespitinde gider olarak kabul edilmesi,

-Bankalar, finansal kiralama şirketleri, faktoring şirketleri ve finansman şirketleri ve diğer finansal kuruluşların sorunlu olan ve tahsil edilemeyen borçlarının yeniden yapılandırılması,

-Sosyal Güvenlik Kurumunun, ilgili mevzuatında belirtilen görevlerini yapabilmesi için ihtiyaç duyduğu sağlık verisi dışındaki kişisel verileri ve ticari sır niteliğindeki verileri Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ile paylaşabilmesi kişisel sağlık verilerini ise Sağlık Bakanlığı ile paylaşabilmesinin sağlanması,

-Türkiye'de geliştirilen ve üretilen elektrikli araçları üreten mükelleflerin yatırıma katkı tutarının sadece kurum kazançlarının indirimli oranda vergilendirilmesi yoluyla değil aynı zamanda bu araçlara ilişkin özel tüketim vergilerinin bu şirketlere ödenmesi yoluyla da sağlanması,

-Yurt dışına çıkış yapan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarından çıkış başına alınan harç miktarının 15 TL'den 50 TL'ye çıkarılması,

-5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu kapsamındaki soruşturma veya kovuşturmalara konu taşıtların 31/12/2019 tarihine kadar ilgili gümrük idaresine başvurulması ve taşıtın ilk iktisabında ödenmesi gereken özel tüketim vergisinin

%25'ine tekabül eden kısmın ödenmesi koşuluyla taşıt sahiplerine iadesinin sağlanması,

-Elektronik haberleşme alanında işletmeciler, bankalar, diğer kredi kuruluşları ve finans şirketleri tarafından tutulan sahtecilik vakalarına ilişkin kayıtların adı geçenler arasında paylaşılmasının sağlanması,

-Elektronik haberleşme alanında işletmeciler tarafından Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun MCKS'sine bildirilen borcu ödenmemiş cihazlara ilişkin bilgiler çerçevesinde bu cihazlara haberleşme hizmetinin verilmemesi veya kısıtlanmasının sağlanması,

- Elektronik haberleşmede kimlik bilgisi değiştirilen cihazların kaydının, bir defaya mahsus olarak hazineye aktarılacak 250 Tl.lik bir ücret mukabilinde sağlanması

- 03 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 49 uncu maddesiyle bu Kanuna eklenen geçici 13 üncü maddenin üçüncü fıkrası kapsamında Türkiye Büyük Millet Meclisinde İdari Teşkilat kadrolarına atanıp Milli Saraylar İdaresi Başkanlığında görevlendirilen İdari Teşkilat personelinin atama ve özlük haklarıyla ilgili bazı düzenlemelerin yapılmasının sağlanması,

-Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketlerinin de özel karşılık ayrıldıktan sonra tahsil imkanı kalmaması nedeniyle kayıttan düşülen alacaklarının değersiz alacak addolunması,

-Sermaye Piyasası Kanununa göre ihraç edilen ürünlerde, ihraççının temerrüde düştüğü durumlarda icra takibi aşamasında alacaklının takip talebine itiraz edilmesi durumunda ,alacaklıya icra takibine yapılan itirazın kaldırılmasını isteme hakkının sağlanması,

-6428 sayılı Sağlık Bakanlığınca Kamu Özel İş Birliği Modeli ile Tesis Yaptırılması, Yenilenmesi ve Hizmet Alınması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanuna “Sözleşme bedeli” adı altında bir tanımın eklenmesi,

-Sağlık Bakanlığına şehir hastaneleri yapım ve işletim sözleşmelerindeki bazı hükümlerin değiştirilmesi, ve sözleşme bedeli kapsamında bulunan kullanım bedeli ve hizmet bedellerinin Türk lirasına çevrilerek yeniden belirlenebilmesi yetkisinin

verilmesi, bu düzenlemelerin kanunun yürürlüğe girmesinden önce imzalanan sözleşmeler için de geçerli olmasının sağlanması,

-Lisanssız elektrik üretim tesisi yapma hakkını kazanan ama çağrı mektubu tarihinden bağlantı anlaşması süresi sonuna kadar tüketim-üretim bağı kopmuş olması nedeniyle lisanssız üretim faaliyeti yapma hakkını kaybedenlere bazı koşulların sağlanması halinde yeniden üretim faaliyeti yapma hakkı verilmesi,

-Yenilenebilir enerji kaynak alanlarında kurulacak üretim tesislerine ilişkin sözleşmeler ile EÜAŞ,TEDAŞ ile bağlı ortaklıklarına ait varlıkların veya bu bağlı ortaklıkların hisselerinin yenilenebilir enerji kaynakları veya yerli kömüre dayalı elektrik üretim tesisi kurulması amacıyla özelleştirilmesine ilişkin Devir Sözleşmeleri ve Elektrik Satış Anlaşmaları kapsamındaki hak ve yükümlülükler için öngörülen sürelerin uzatılması ve bu sözleşme ve anlaşmaların bazı koşullarda devrinin sağlanması,

gibi yaklaşık 26 (yirmialtı) ayrı konuda 18 kanunda değişiklik yapan ayrıntılı düzenlemeler yer almıştır.

Birbiriyle ilgisi bulunmayan yaklaşık 18 ayrı Kanunda değişiklik veya ekleme yaparak mevcut sistemi değiştiren söz konusu maddelerin tali ihtisas komisyonlarında değerlendirme yapılmadan hatta en azından Plan Bütçe alt komisyonda ayrıntılı bir şekilde görüşmeye tabi tutulmadan yasalaştırılma gayretini uygun bulmuyoruz.

Komisyonunda görüşülüp kabul edilen ve birbiriyle ilgili bulunmayan 18 adet Kanun metninde değişiklik yapan 35 maddelik söz konusu teklif, mini torba yasa teklifi hüviyetindedir. Hukuk literatüründe gerçek bir yasa türüne karşılık gelmeyen son dönemde Türk siyaset ve hukuk dünyasında tartışılan ve "yasama kurnazlığı" suçlamalarıyla tepki toplayan bu yasa türü hukuk literatürümüz ve hukuk kalitesi açısından ciddi sıkıntılar doğurmaktadır.

Çok sayıda Kanunda aynı anda torba yasa mantığıyla ilgili komisyonlarda detaylı olarak tartışma ve inceleme yapılmaksızın değişiklik yapılması veya yeni hükümler ihdası hem mevzuatta hem de uygulamada ciddi sorunlara neden olmaktadır.

Hızlandırılmış, vizyoner olmayan tepki temeline dayalı yasa yapma mantığı, hukuk literatürümüz ve hukuk kalitesi açısından ciddi sıkıntılar doğurmakta, yetersiz,

yeni sorun doğurucu kanunların çıkmasına neden olmakta, bir sonraki "yasa"daki bazı hükümler bir önceki "yasa" ile getirilen bazı hükümlerdeki yanlışlıkların düzeltilmesi veya bazı hükümlerin uygulanmasının ertelenmesini öngören hükümlerle ilintili olmaktadır.

Torba yasalar içeriklerinin ilk bakışta ve kolayca anlaşılamaması, meclis komisyonlarında ve genel kurulda yapılan İchtüzüğe aykırı eklemelerle metinlerinin her aşamada kalabalıklaşması ve bu eklemelerin yarattığı karmaşanın da Anayasa Mahkemesinin şekil denetimi kapsamı dışında kalması gibi nedenlerle hukuk tekniği açısından eleştirilmekte, TBMM'nin yasama etkinliğinde önemli bir sınırlama ve anayasal denetimsizlik hali yarattıkları savunulmaktadır.

Bu mini torba kanun teklifi de birbirinden farklı ve farklı Komisyonların görev alanına giren hükümleri içermektedir. Öte yandan, bu kanun teklifinin komisyona apar topar getirilmesi, hazırlanışı ve birbiriyle ilgisiz yapıların bir araya getirilmiş olması gayriciddi bir yaklaşıma işaret etmektedir.

İktidarın torba yasa teklifi hususundaki ısrarı ve aceleciliğinin nedeni tarafımızca anlaşılamamaktadır. Birbiriyle ilintisi bulunmayan yaklaşık 18 ayrı Kanunda mevcut hükümlerde ve sistemde büyük boyutlu değişiklikler yapan söz konusu maddelerin adına "torba yasa" adı verilen bir yöntemle acele ile yasalaştırılmasını doğru bulmuyoruz. Meri mevzuatta yapılacak değişikliklerin bir torba yasa mantığıyla değil, sorunların ve yapılan düzenlemelerin tüm ayrıntısıyla değerlendirildiği, konu ile ilgili tüm ihtisas komisyonlarının devrede olduğu bir yasama çalışmasının gerekliliğine inanıyoruz.

Ayrıca bu yasama döneminde de daha önceki yasama dönemlerinde diğer torba yasa görüşmelerinde gerçekleştiği üzere, torba yasaların Meclis İchtüzüğü'nün 91'nci maddesine aykırı bir biçimde "temel yasa" olarak genel kurul gündemine getirilerek görüşülmesinin yukarıda özetlenen sakıncaları daha da artıracığı kanaatindeyiz.

Yeni bir sisteme geçilmesine rağmen Plan ve Bütçe Komisyonunun çalışma usul ve esasları ile ilgili içtüzük değişikliklerinin yapılmaması dolayısıyla, kanun teklifinin komisyona sunulması, ve komisyonda görüşülmesi sırasında, kanun tekliflerinin içeriğinin komisyonda teklif sahipleri tarafından sunulması ve savunulması, yürütmenin ve bürokratik görevlilerin söz konusu komisyon

görüşmelerine katılım ve katkı düzeyinin belirsizliği nedeniyle, söz konusu kanun teklifi maddelerinin komisyonda iyice irdelenip değerlendirilmesi mümkün olmamıştır.

Teklif 18 farklı kanunu ihtiva ettiği halde ilgili tali komisyonların görüşleri alınmamıştır.

-Teklifteki kanun maddelerinin tümü ile ilgili olarak ilgili meslek kuruluşlarının görüşleri alınmamıştır.

-Teklifteki kanun maddeleri ile ilgili olarak diğer alakalı kamu kuruluşlarının görüşleri alınmamıştır.

-Teklifteki kanun maddeleri ile ilgili olarak herhangi bir etki analizi çalışması yapılmamıştır.

Yukarıda açıklanan nedenlerle Anayasada öngörülen olağan yasa yapma sürecinin dışına çıkılarak, TBMM'de ilgili komisyonlarda yeteri kadar tartışılmayan kanun teklifleriyle sadece Plan ve Bütçe Komisyonundan geçirilmek suretiyle yasa yapma alışkanlığının genel demokratik ilkelere ve TBMM geleneklerine aykırı olduğu kanaatiyle "Kanun Teklifinin" bütününe karşıyız.

3. Kanun teklifinin maddeleri üzerindeki görüşlerimiz.

İçermiş olduğu hükümlerin çoğunluğunun doğrudan doğruya ülkemizin içinde bulunduğu ekonomik krizle bağlantılı olan bu kanun teklifin maddeleri üzerindeki görüş ve eleştirilerimize aşağıda yer verilmiştir.

3.1 Teklifin 1. maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifin 1. Maddesinin Plan ve Bütçe Komisyonuna sunulan hali aşağıdaki gibidir.

"MADDE 1-31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun mülga 113 üncü maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

"Hasılat esaslı kazanç tespiti

MADDE 113- Ticari kazancı basit usulde, işletme hesabı veya bilanço esasına göre tespit edilenler ile mesleki kazancı serbest meslek kazanç defterine göre tespit edilenlerden Cumhurbaşkanı tarafından belirlenen sektör ve meslek gruplarında faaliyette bulunanların, talep etmeleri halinde belirlenen faaliyetlerinden elde ettikleri

gayrisafi hasılatlarının (25/10/1984 tarihli ve 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 38 inci maddesi kapsamında hasılat esaslı vergilendirme usulüne göre vergilendirilen mükellefler için hesapladıkları katma değer vergisi dahil tutarın) % 10'u bu faaliyetlerine ilişkin vergiye tabi kazanç olarak esas alınır. Vergiye tabi kazancın bu suretle tespitinde ilgili faaliyete ilişkin giderler dikkate alınmaz ve bu kazanç herhangi bir indirim veya istisna uygulanmaz. Belirlenen faaliyetlere ilişkin kazançları birinci fıkra kapsamında tespit edilenlerin;

a) Bu faaliyetlerine ilişkin gider veya maliyetleri, vergiye tabi diğer kazanç veya iratlarının tespitinde dikkate alınmaz.

b) Bu kazançları dışındaki beyana tabi diğer kazanç veya iratları hakkında bu madde uygulanmaz.

c) İki yıl geçmedikçe bu usulden çıkmaları mümkün değildir.

Bu madde hükümleri kurumlar vergisi mükellefleri hakkında da uygulanır.

Cumhurbaşkanı, hasılatlarını elektronik ücret toplama sistemleri aracılığıyla elde edenleri taleplerine bakılmaksızın ilgili faaliyetleri itibarıyla bu madde kapsamına almaya, birinci fıkrada yer alan oranı beş katına kadar artırmaya, yarısına kadar indirmeye, kanuni oranına getirmeye, bu sınırlar dahilinde sektör, meslek grupları ve faaliyet alanları veya bölgeler ya da iller itibarıyla farklı oranlar tespit etmeye; Hazine ve Maliye Bakanlığı, maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.”

Söz konusu düzenlemeye göre; 31/12/1960 tarihli ve **193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun** mülga 113 üncü maddesinin başlığıyla birlikte yeniden düzenlenerek bazı mükellef gruplarına kazançlarını gelir-gider esasına yerine sadece hasılatları üzerinden vergilendirilme hakkı getirilmektedir.

Bu mükellefler; basit usul mükellefler, ticari kazancı gerçek usulde belirlenenler, kurumlar vergisi mükellefleri ve serbest meslek erbaplarından Cumhurbaşkanınca belirlenen sektör ve meslek gruplarında faaliyette bulunanlardır. Uygulama isteğe bağlıdır.

Buna göre kapsama girip de bu yönde tercihte bulunan mükellefler kar-zarar hesabı yapmayacak ve sadece hasılatlarının %10'u tutarında gelir (veya kurumlar) vergisi ödeyeceklerdir. Ancak kanunda yazılı indirim ve istisnalar bunlar için geçerli

olmayacaktır. Hasılatlarını elektronik hasılat toplama sistemleri aracılığıyla elde edenler bakımından uygulama zorunludur. Aynı yönde bir uygulama Mart 2018’de Katma Değer Vergisi bakımından da getirilmişti. KDV uygulaması halen sadece şehir ve il içi toplu taşımalarda geçerlidir.

Ancak Anayasa’nın 73. Maddesine aykırı olarak bu kez KDV uygulamasından farklı olarak Cumhurbaşkanına faaliyet alanları veya bölgeler veya iller itibariyle farklı oranlar tespit etme yetkisi de verilmekte idi.

Türkiye’de gelir vergisi sistemi beyan usulüne 1950’li yıllarda geçmiş, o tarihten bu yana gelir ve kurumlar vergisi beyan üzerinden alınmaya başlanmıştır. Beyan sistemi modern bir sistemdir, beyan sisteminin en temel özelliği mükellefin kazancını kanunlar, kurallar çerçevesinde idareye beyan etmesi ve idarenin de bu kazancı denetlemesidir. Sistemde otokontrol mekanizmaları vasıtasıyla da mükellef beyanının düşüklüğü önlenecektir. Zaman içerisinde otokontrol müesseseleri sistemden çıkarıldığı için şu anda vergi sistemi korunmasız kalmıştır. İdarenin yapmış olduğu denetim son derece sınırlıdır, denetim elemanı sayısındaki artışa rağmen denetim son derece sınırlıdır ve özellikle de Ak Parti iktidarları döneminde sık sık yeniden yapılandırma ve varlık barışı düzenlemelerine gidilmek suretiyle görünüşte sisteme ek gelir sağlama amacı güdülürken gerçekten sistem aşındırılmıştır, Sürekli olarak yeniden yapılandırma ve v arlık barışı düzenlemeleri yapılması suretiyle mükellefin sisteme olan inancı zayıflamış ve nasıl olsa yine bir yapılandırma, af kanunu ya da varlık barışı düzenlemesi çıkar düşüncesiyle mükellefler vergisel yükümlülüklerini zamanında yerine getirmekten kaçınmışlardır. Demokratik devletin zor kullandığı en geniş alan vergidir. Bu nedenle güçlü demokrasiler, gelişmiş demokrasiler demokratik devletin bu geniş alanda ülkeyi yönetenlerin, iktidarların istediği gibi hareket etmesini önlemek, siyasal tercihlerle vergi uygulamalarına yön vermesini önlemek amacıyla gelir idarelerini ve vergi denetim idarelerini yarı özerk bir yapıya kavuşturma yoluna gitmişlerdir

Türkiye’de de bu çerçevede 2005 yılında yarı özerk Gelir İdaresi kurulmasını amaçlayan bir kanun çıkarılmıştır. Ama son dönemdeki bazı uygulamalar, Maliye Bakanlığı içerisinde köklü bir geçmişe, deneyim ve birikime sahip denetim birimlerinin tek çatı altında toplama bahanesiyle kapatılarak yapılandırılması biçimindeki uygulamalar, vergi alanındaki denetim dahil tüm uygulamayı tamamen siyasal iktidarın emrine vermiştir.

Devletin vergilendirme yetkisinin sınırı mükellefin hak ve özgürlüklerinin sınırındır. Bu ikisinin bir denge içerisinde götürülmesi lazımdır. Devlet istediği gibi vergi koyamaz, vergi sisteminde istediği gibi değişiklik yapamaz. Esas olan beyan sistemidir. Beyan sisteminden sapma ancak ekonomik ve sosyal zorluklar veya teknik nedenlerle olabilir. Nitekim Gelir Vergisi Kanununda basit usulde vergileme sistemi vardır ancak bu bir istisnadır. Esas olan daima kazancın beyan sistemine dayanmasıdır. Teklifte yer alan maddenin ilk hali ile beyan sistemi altüst edilmiştir, Cumhurbaşkanına Anayasa'nın 73. Maddesine aykırı olarak yetki verilerek suretiyle tüm vergi sistemini neredeyse götürü vergilemeye götüren, belge ve kayıt sistemini tamamen ortadan kaldıran bir sisteme gidilmek istenilmiştir.

Plan ve Bütçe Komisyonunda söz konusu kanun teklifi maddesine yapılan yoğun eleştiri ve itirazlarımız dikkate alınarak madde metni aşağıdaki şekilde kabul edilmiştir.

MADDE 1- 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun mülga 113 üncü maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“Hasılat esaslı kazanç tespiti

MADDE 113- Şehir içi yolcu taşımacılığı faaliyetinde bulunan ve bu faaliyetlerinden kaynaklanan hasılatlarının tamamını elektronik ücret toplama sistemleri aracılığıyla elde eden mükelleflerin talep etmeleri halinde söz konusu faaliyetlerinden elde ettikleri gayrisafi hasılatlarının (25/10/1984 tarihli ve 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 38 inci maddesi kapsamında hasılat esaslı vergilendirme usulüne göre vergilendirilen mükellefler için hesapladıkları katma değer vergisi dahil tutarın) %10'u bu faaliyetlerine ilişkin vergiye tabi kazanç olarak esas alınır. Vergiye tabi kazancın bu suretle tespitinde ilgili faaliyete ilişkin giderler dikkate alınmaz ve bu kazanca herhangi bir indirim veya istisna uygulanmaz.

Kazançları birinci fıkra kapsamında tespit edilenlerin;

a) Bu faaliyetlerine ilişkin gider veya maliyetleri, vergiye tabi diğer kazanç veya iratlarının tespitinde dikkate alınmaz.

b) Bu kazançları dışındaki beyana tabi diğer kazanç veya iratları hakkında bu madde uygulanmaz.

c) İki yıl geçmedikçe bu usulden çıkmaları mümkün değildir.

213 sayılı Kanunun 353 üncü maddesinin birinci ve ikinci fıkrası hükümleri uyarınca bir takvim yılı içinde iki kez ceza kesilen mükellefler, cezanın kesildiği ve takip eden iki takvim yılına ait kazançları için bu madde hükümlerinden yararlanamaz.

Bu madde hükümleri kurumlar vergisi mükellefleri hakkında da uygulanır.

Cumhurbaşkanı, birinci fıkrada yer alan oranı iki katına kadar artırmaya, yarısına kadar indirmeye, kanuni oranına getirmeye, Hazine ve Maliye Bakanlığı, maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.”

Bu düzenleme ile hasılat esaslı vergileme; sadece şehir içi yolcu taşımacılığı faaliyetinde bulunan ve bu faaliyetlerinden kaynaklanan hasılatlarının tamamını elektronik ücret toplama sistemleri aracılığıyla elde eden mükelleflerin talep etmeleri halinde tabi olacağı bir vergileme rejimi haline indirgenmiştir. Belge ve kayıt düzenini korumak amacıyla; 213 sayılı Vergi Usul Kanunun 353 üncü maddesinin birinci ve ikinci fıkrası hükümleri uyarınca bir takvim yılı içinde iki kez ceza kesilen mükelleflerin, cezanın kesildiği ve takip eden iki takvim yılına ait kazançları için bu madde hükümlerinden yararlanmaması esası madde metnine ilave olunmuştur.

Türk Vergi sistemi içinde belli zorunluklar haricinde beyan sistemini ortadan kaldıran, otomatik denetim, belge ve kayıt düzeninin işlemlerini engelleyen ani ve günü birlik düzenlemelerden kaçınılması, vergi sisteminin bir bütün olarak gözden geçirilerek, kayıt dışı ekonomiyi engelleyen, Arge, inovasyon, yatırım ve istihdamı teşvik eden bir tarzda ödeme gücü ilkesine sadık kalınarak yeni baştan tasarlanması gerekliliği bulunmaktadır.

3.2 Teklifin 2. maddesinin değerlendirilmesi:

Kanun teklifinin bu maddesiyle 193 sayılı Kanuna geçici madde eklenerek yeni bir Varlık Barışı uygulaması getirilmektedir.

18/5/2018 tarihli Resmi Gazete’de yayınlanan 7143 sayılı Vergi ve Diğer Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması Kanununun 11 inci maddesinde yer alan “Varlık Barışı” uygulamasına ilişkin süreler Cumhurbaşkanınca ilgisine göre 31/05/2019 ve 30/06/2019 tarihlerine kadar uzatılmıştı. Bu sürelerin geçmesi üzerine benzer bir uygulamanın yeniden getirildiği anlaşılmaktadır.

Buna göre yurtdışında bulunan varlıklar ile işletmelerde mevcut olmakla birlikte kayıtlarda yer almayan varlıklar başka bir yaptırıma tabi olmadan %1 oranında vergi ödenmek yoluyla kayıtlara alınabilmektedir. Bu oran 7143 sayılı Kanun uygulamasında %2 olarak uygulanmıştı.

17 yıllık Ak Parti iktidarı döneminde Varlık barışı düzenlemesi, af veya yeniden yapılandırma adı altında 8 tane kanun çıkarılmıştır. Sadece varlık barışı olarak değerlendirilecek olursa söz konusu madde ile beşinci kez varlık barışı düzenlemesi olacaktır.

İlk varlık barışı düzenlemesi olan 5811 sayılı Kanun’un uygulamasından doğan sonuçlar Gelir İdaresinin web sayfasında yayınlanmış, ama ondan sonraki

hiçbir varlık barışı uygulaması sonucu kamuoyu ile net olarak paylaşılmamıştır. Komisyon çalışmaları sırasında ilgililerin verdiği cevaplardan, diğer varlık barışı uygulamaları ile ilgili olarak Gelir İdaresi Başkanlığının herhangi bir veriye sahip olmadığı, ancak son olarak çıkarılan 7143 sayılı yasanın uygulaması neticesinde toplam 17 Milyar TL.'lik bir bildirim ve beyan yapılan tutar olduğu, bunun yaklaşık 8 Milyar TL.sinin yurt dışına ait olduğu ifade olunmuştur. Geçmiş dönemlerde iktidar partisi yetkililerinin yurt dışında bulunan yaklaşık 200 Milyar dolarlık bir kaynağın yurt içine getirileceği beklentisi dikkate alındığında varlık barışı uygulamalarının fiyasko ile sonuçlandığı ifade olunabilir.

Madde metninde yer alan düzenleme bir kriz düzenlemesidir, ama istenilen geliri sağlamayacaktır.

Güvenin ve ekonomik istikrarın olmadığı bir ülkede insanların yurt dışındaki varlığını Türkiye'ye getirmesi mümkün değildir.

Bu kadar sık yeniden yapılandırma ve varlık barışı düzenlemesi yapan bir ülkede hiçbir vatandaş, hiçbir yurttaşın güven duyarak yurt dışındaki varlığını belli güvencelere rağmen yurt içine aktarması öngörülemez. Yurt dışına giden varlığın nedeni Türkiye'deki ekonomik istikrarsızlıktır, hukuk sistemindeki aksaklıklardır, siyasal istikrarsızlıktır, vergi silahının acımasız bir şekilde mükellefler üzerine bir tehdit unsuru olarak kullanılmasıdır.

Bu tür düzenlemelerin sıklığı ve alışkanlık haline getirilmesi, ülkedeki vergi sistemine, belge ve kayıt ve denetim yapısına, kayıt dışı ekonomi ile mücadeleye, kara paranın aklanmasının önlenmesine zarar verici niteliktedir. Madde metninde yer alan düzenlemeden münferit birtakım kişilerin münferit talepleri üzerine birtakım çözümler sağlandığı izlenimi edinilmektedir.

3.3 Teklifin 3 ve 4. Maddelerinin değerlendirilmesi

Teklifin bu maddeleriyle 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununun 4 üncü maddesi ile 40. Maddesinde değişiklik yapılarak;_Merkez Bankasının bankalar ve diğer mali kuruluşlardan, zorunlu karşılık ve disponibilibite ayırmalarını isteyebileceği kalemler genişletilmektedir.

Mevcut uygulamada, bankalar bilançolarının pasifinde yer alan kalemler için (topladıkları mevduat, kullandıkları krediler vb.) zorunlu karşılık ve disponibilibite ayırmak zorunda bulunmaktadır.Merkez Bankası, bankalar ve diğer mali

kuruluşlardan **bilanço içi ve bilanço dışı** tüm kalemleri için zorunlu karşılık ve umumi disponibiliteler ayırmalarını isteyebilecektir. Buna göre Merkez Bankası bankalardan aktif kalemleri için de zorunlu karşılık ayırmalarını talep edebilecektir.

Ayrıca teklifin 3'üncü maddesiyle Merkez Bankası Kanunun 4'üncü maddesine eklenmesi teklif edilen yeni cümlelerle de bankalara, Merkez Bankası'nın bilgi talebini "gerçek zamanlı ve anlık" olarak karşılama yükümlülüğü getirilmektedir. Merkez Bankası, gerçek zamanlı ve anlık bilgi alabilmek için bankaların ve diğer finansal kuruluşların bilgi işlem sistemlerine doğrudan erişebilmek için sistem kurabilecektir.

Komisyon görüşmeleri sırasında bu düzenlemelerle ilgili olarak sektör temsilcilerinin görüşlerinin alınmadığı anlaşılmıştır. Yabancıların hakim olduğu bankacılık sektöründe bu düzenlemenin ne tür tepkilere neden olabileceği, bu durumun dikkate alınıp alınmadığı konusundaki sorularımız cevapsız kalmıştır.

Komisyon görüşmeleri sırasında söz konusu düzenlemelerin Basel kriterlerine uyumu, türev piyasalarına etkilerinin hesaplanıp hesaplanmadığı ve diğer ülkelerde uygulanıp uygulanmadığı veya ne şekilde uygulandığı yönündeki sorularımıza tatminkar yanıtlar alınamamıştır.

Diğer ülke modellerinden bahsedilirken İsrail, Çin ve İsrail örneğinin verilmesi, yönetim şekilleri, ekonomik şartları bakımından ülkemizle olan benzersizlikleri dikkate alındığında komisyon üyeleri açısından uygun bulunmamıştır. Özellikle "bilanço dışı kalemler" ibaresinin açıklığa kavuşturulması gerekmektedir.

Söz konusu düzenlemenin Merkez Bankasının bağımsızlığının tartışmaya açıldığı bir dönemde krediye dayalı bir büyüme modelinde ısrar edilmesinin bir aracı olarak kullanılabileceği, aynı zamanda bu düzenlemelerin bankaların ve finansal kuruluşların bazı aktifleri nedeniyle değişik amaçlarla baskı ve yersiz teşvik hamleleriyle karşılaşılabileceğine neden olabileceği düşünülmektedir.

3.4 Teklifin 5 ve 6. maddelerinin değerlendirilmesi

Teklifin 5. maddesiyle; 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununun 60. maddesi değiştirilmektedir.

Yasanın 60. Maddesinin mevcut hali aşağıdaki gibidir.

"Madde 60 – Bankanın yıllık safi karı aşağıdaki şekilde dağıtılır:

a) % 20 si ihtiyat akçesine;

b) Hisse senetlerinin nominal değerleri üzerinden, % 6 oranında ilk kar hissesi olarak hissedarlara;

c) Yukarıki yüzdeler tutarının düşülmesinden sonra kalan miktarın en çok % 5 i, iki aylık maaş tutarını geçmemek üzere Banka mensuplarına ve % 10 u fevkalade ihtiyat akçesine;

d) Hisse senetlerinin nominal değerleri üzerinden Genel Kurul kararıyle en çok % 6 nispetinde ikinci kar hissesi olarak hissedarlara.

Bu dağıtımdan sonra kalan bakiye Hazineye verilir”.

Maddenin gerekçesinde;

“Merkez bankalarının sermayesi ile kârı arasında bir bağlantı bulunmamaktadır. Buradaki kâr, sermayenin semeresi değildir. Merkez Bankasının kârı da, Kanunla kendisine verilen kamusal görevlerin yerine getirilmesinden ve yetkilerin kullanılmasından kaynaklanmaktadır.

1211 sayılı Kanunun 60 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi uyarınca bu kârdan yüzde yirmi ihtiyat akçesi ayrılırken Türk Ticaret Kanununun aksine sermaye ile bağ kurulmamıştır. Bu nedenle, Türk Ticaret Kanununda öngörülenden daha yüksek oranda ve sermaye ile sınırlı olmaksızın ihtiyat akçesi ayrılmakta, bu meblağ devamlı büyümektedir.

Bu durumun önlenmesini teminen (a) bendi kaldırılarak Türk Ticaret Kanununun 519 uncu maddesinde sermayenin yüzde yirmisine ulaşınca kadar ayrılması düzenlenen ve Merkez Bankasının 25.000 TL'lik sermayesi dikkate alındığında 5.000 TL gibi simgesel bir tutara tekabül edecek olan birinci tertip yedek akçenin, Merkez Bankası için hiç ayrılmaması öngörülmektedir.

İkinci tertip yedek akçenin yüzde on oranında ayrılmasını öngören mevcut düzenleme ise Türk Ticaret Kanunu ile uyumlu biçimde ve fevkalade nitelemesi olmaksızın korunmaktadır. Ayrıca yine bu maddeye son fıkra olarak eklenmesi öngörülen düzenleme ile, ihtiyat akçelerinin, son yıl kârdan ayrılan hariç olmak üzere, kâra katılarak ödenmesi suretiyle devamlı olarak büyümesinin de önüne geçilmesi amaçlanmaktadır.”

açıklaması yer almaktadır.

Teklifin bu maddesindeki düzenleme sonucunda; Merkez Bankasının karından sadece yüzde 10 oranında ihtiyat akçesi ayrılabilir. Ayrılan bu ihtiyat akçesi de (son yıl karından ayrılan hariç) her yıl kara eklenerek dağıtılacak, diğer bir ifadeyle Hazine'ye devredilerek bütçeye gelir kaydedilecektir.

Teklifin 6. maddesiyle 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununa eklenen geçici maddeyle Merkez Bankası'nın bilançosunda halen 46 milyar 208 milyon lira olarak gözüken ihtiyat akçesinin yaklaşık 40 milyar liralık kısmının Hazine'ye bu yıl içerisinde aktararak bütçeye gelir kaydedilmesinin yolu açılmaktadır. Kalan 6 milyar liralık tutar da gelecek yıl karıyla birlikte bütçeye aktarılacaktır.

Düzenlemeyle, ekonomideki küçülme ve vergi gelirlerindeki düşük performans ve seçim yatırımları nedeniyle artan harcamalar yüzünden hızla büyüyen 2019 yılı bütçe açığının azaltılması amaçlanmaktadır.

2019 yılı başlarında da bütçe açığını düşük göstermek amacıyla Bankanın 56.2 milyar lira olarak açıklanan kârının 33.3 milyarı öncelikle avans olarak Hazine'ye aktarılmış bulunmaktadır. Bu uygulama ile **bütçeye Merkez Bankası kaynaklarından sadece bu yıl yaklaşık 73 milyar TL aktarılmış olacaktır.**

Madde metninin komisyonda görüşmeleri sırasında,

Merkez Bankasının yüksek tutarlı kârlarının aynı zamanda sistemden yüksek tutarlı likidite çekilişleri anlamına geldiği Merkez Bankasının kâr etme şeklinin piyasada yaptığı işlemler üzerinden gerçekleştiği, piyasada yapılan işlemlerden birinin bankaların ihtiyacı olan paranın gecelik ya da haftalık vadelerde borç verilmesi olduğu, bunun karşılığında alınan faizin Merkez Bankasının kârı hâline dönüştüğü, sistemden bu likiditeyi çekmenin sisteme belirli maliyetlerinin olduğu, bu maliyetlerin Merkez Bankasının kârının yükseldiği zamanlarda daha da yükseldiği” şeklinde açıklamalarda bulunulmuş, bir ölçüde Merkez Bankası karının iktidarın uygulamış bulunduğu yanlış ekonomi politikasının sonucu olduğu itiraf edilmiştir.

Merkez Bankasının birikmiş yedek akçe tutarına hazine tarafından el konulmasının, aynı zamanda Merkez Bankası Kanunun 40-I-c'nci maddesinde yer alan;

“c) Bankaca, banka sisteminde belirsizlik ve güvensizlik oluşması ve fon çekilişlerinin hızlanması halinde, haklarında belirsizlik ve güvensizlik oluşan bankalara, şartları Banka tarafından kararlaştırılmak üzere, fon çekilişlerini karşılayacak miktarda kredi verilebilir. Bu hüküm gereğince kendisine kredi verilen bankaların iflası halinde Banka, verilen kredi miktarı ve faizi için iflas masasına imtiyazlı alacaklı sıfatıyla iştirak eder”

şeklindeki hükmün işlevsiz kılılabileceği yönündeki değerlendirmelerimize de yanıt alınamamıştır.

Merkezi Yönetim Bütçesinin açığı Merkez Bankası karının avans olarak önceden hazineye aktarılması, imar affından ve bedelli askerlikten sağlanan günü birlik gelirlere rağmen artmaktadır. Ekonomideki daralmaya paralel olarak vergi gelirlerinde azalış söz konusudur. .Mayıs 2019 Bütçe Gerçekleşmesini belirtir tablo aşağıda yer almaktadır.

BÜTÇE DENGESİ(Mayıs) 2019 YILI GERÇEKLEŞMESİ (Milyon TL)			
	Bütçe (Hedef)	Mayıs (Ay İçi)	Mayıs (Kümülatif)
Bütçe Geliri	880.359	71.515	347.503
Bütçe Gideri	960.976	83.603	414.033
Bütçe Dengesi	-80.616	-12.052	-66.530

Söz konusu tutarın hazineye aktarılmasının piyasadaki bu likidite açığının pozitif bir yönde etkilenmesi sonucunu doğuracağı, bu durumun dünya örnekleriyle de uyumlu olduğu, ayrıca Merkez Bankasında bu oluşan kârın hazineye aktarılmasının hazinenin borçlanma ihtiyacını da aşağıya çekeceği ifade olunmuştur.

Ancak bu uygulamanın Merkez Bankası'nın karşılıksız para basması anlamına gelebileceği, dolayısıyla önümüzdeki dönemde çok büyük bir enflasyonist baskı yaratarak Türkiye ekonomisi için ilave riskler oluşturacağı hususu dikkate alınmamaktadır.

3.5 Teklifin 8, 9, 10,11, 12 ve 13. maddelerinin değerlendirilmesi:

Kanun teklifinin bu maddeleri Yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın yurt dışındaki sosyal güvenlik imkânlarını kullanarak emeklilik hakkı kazanmasına ilişkin düzenlemeyi içermektedir.

8. madde ile, 3201 sayılı Kanun'un 3. Maddesinde değişiklik yapılmakta ve “sigortalının Türkiye’de hiçbir sosyal güvenlik kuruluşuna tabi çalışması yoksa Sosyal Güvenlik Kurumuna, Türkiye’de çalışması varsa en son tabi olduğu sosyal güvenlik kuruluşuna” ibaresi kaldırılmaktadır. Madde gerekçesinde belirtildiği üzere bu değişiklik bu kanunun 10. Maddesi ile 3201 sayılı Kanunun 5. Maddesinde yapılan değişiklik olan yurtdışı borçlanma sürelerinin 4(b) yani esnaf olarak değerlendirilmesine ilişkin düzenleme ile bağlantılı bir düzenleme olarak tanımlanmıştır.

Bir diğer deyişle bundan sonra Türkiye’de işçi veya devlet memuru olarak çalışmış kişiler, yurtdışında çalıştıkları dönemleri borçlanmak istedikleri takdirde 4/B’li olarak borçlanabileceklerdir. Bu nedenle de T.C Emekli Sandığı’na ve SSK’ya başvuru sistemi kaldırılmıştır.

9. madde ile yapılan düzenleme ile hâlihazırda yurtdışı hizmetlerin borçlanması halinde ödenecek tutarın hesaplaması değiştirilmiştir. Mevcut mevzuata göre borçlanma talebinde bulunan sigortalının belirleyeceği günlük kazanç miktarının % 32’si olan borçlanma tutarı –ki bu tutar aslında yurtiçindeki bir sigortalı için ödenen kısa ve uzun vadeli sigortalar için hesaplanan prim toplamıdır- değiştirilmiş ve % 45’e çıkarılmıştır.

10. madde ile yapılan düzenleme ile hali hazırda yurtdışı hizmetlerin borçlanması halinde borçlandırılan yurt dışı sürelerinin 5510 sayılı Kanunun 4’üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine tabi hizmet olarak değerlendirilmesi öngörülmektedir.

Ayrıca maddeye eklenen yeni fıkra ile borçlandırma talebinde bulunan sigortalının Türkiye’de sigortalılığının bulunması hali ile Türkiye’de sigortalılığı bulunmaması hali ayrıştırılmış ve Türkiye’de sigortalılığı bulunmayan sigortalının borçlanma talebinde bulunması halinde borçlanılan sürenin borçlanma tarihinden geriye götürölmesi düzenlenmiştir.

11. madde ile 3201 sayılı Kanunun 5 inci maddesinde yapılması öngörülen değişiklikle borçlanılan sürelerin 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında değerlendirilecek olması, kısmi aylığın statüsü ile tam aylığın statüsünün farklı olmasına neden olabileceğinden tam aylığın

bağlanacağı statünün ve bağlayacak sosyal güvenlik kuruluşunun belirlenmesi düzenlenmektedir.

12. madde ile yapılan düzenleme ile 2008 öncesinde T.C. Emekli Sandığı iştirakçilerinin yurtdışında geçen hizmetlerine ilişkin yapacakları borçlanma başvurularının sonucunda ödeyecekleri borç tutarının hesaplanma yöntemine ilişkin 3201 sayılı Kanunun Geçici 5. Maddesi yürürlükten kaldırılarak bu durumda olan yurttaşların da diğer sigortalılarla benzer biçimde kanunun 4. maddesinde belirlenen oran olan günlük kazancın %45'i üzerinden borçlanmaları hususu düzenlenmiştir.

13. madde ile yapılan düzenleme ile maddenin yürürlük tarihinden önce borçlanma talebinde bulunup borçlanma tutarlarını ödemiş olanların, borçlanılan süreleri dikkate alınmak suretiyle aylık bağlanmış olanların ve Kanunun yürürlük tarihinden önce borçlanma talebinde bulunanlardan bu borçlarını Kanunda belirtilen süre içinde ödeyecek olanların borçlanmalarının hangi statüde hizmet olarak değerlendirileceği ve borçlanma tutarlarının tespitinde değişiklik öncesi hükümlerin uygulanacağı hususu düzenlenmiştir.

1978'de çıkarılan 2147 sayılı Kanunla, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olup yurt dışına çıkan vatandaşlarımızın yurt dışında çalıştıkları süreleri borçlanabilmeleri imkânları getirilmiş. 1978'de getirildiğinde önce tavan kazanç üzerinden, sonra 1985'te günlük 1 dolar, 1997'de 2,5 dolar, 1998'de 2 dolar, 2005'te 5 dolar, 2008'de 3,5 dolara indirilmiş; sonra, 2008'de yapılan düzenlemeyle asgari ücretin yüzde 32'si oranında ödenmesi halinde borçlanılabilme olanağı getirilmişti.

Komisyon görüşmeleri sırasında bu olanaktan yararlanan vatandaş sayısının 672.000'ne ulaştığı, yurt dışı borçlanma yapan vatandaşlarımızın geri ödeme yani kendini amorti etme süresi dört buçuk yıl olduğu 2018 yılı içinde bu durumda olan vatandaşlar için yapılan emeklilik ödemeleri tutarının 12.4 Milyar TL.'ye ulaştığı, bir zamanlar cari açığı finanse etmek için getirilen ve ciddi bir ekonomik enstrüman olan bu düzenlemenin zamanla, tersinden, aslında bizim anlaştığımız olan ülkelerin sosyal güvenlik kurumlarını finanse etmemize sebebiyet verdiği, yıllık 36.000 kişilik müracaat göz önünde bulundurulduğu takdirde, söz konusu maddelerle getirilen hükümlerle yaklaşık 1.2 milyar TL. civarında tasarruf beklendiği ifade olunmuştur.

Yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın yurt dışındaki sosyal güvenlik imkânlarını kullanarak emeklilik hakkı kazanmasına ilişkin söz konusu düzenlemenin,

aktüerya dengesinde bozulmalar bulunan SGK'nın finansman açığını bir ölçüde azaltma amacıyla yapılan bu düzenlemenin genel bir sosyal güvenlik reformu adı altında değerlendirmesinin daha doğru olacağını düşünüyoruz.

3.6 Teklifin 14 ve 21. maddelerinin değerlendirilmesi:

Kanun teklifinin 14. maddesiyle, 4458 sayılı Gümrük Kanununa geçici madde eklenerek Gümrük Kanununun 235 inci maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca (gene/ düzenleyici idari işlemlerle ithali yasaklanmış olduğundan ya da ithali; lisansa, şarta, izne, kısıntıya veya belli kuruluşların vereceği uygunluk veya yeterlilik belgesine tabi olduğu halde uygunluk ve yeterlilik belgesine tabi değilmiş veya belge alınmış gibi beyan edilen eşya) el konularak mülkiyetin kamuya geçirilmesi kararı verilen veya aynı maddeye ilişkin olarak mevcut bir soruşturma kapsamında bulunan taşıtların, 31/12/2019 tarihine kadar ilgili gümrük idaresine başvurulması ve taşıtın ilk iktisabında ödenmesi gereken özel tüketim vergisinin %25'ine tekabül eden tutarın, başvuru sahibine tebliğ edildiği tarihten itibaren bir ay içinde ilgili tahsil dairesine ödenmesi kaydıyla sahiplerine iade edilmesi öngörülmektedir.

Söz konusu madde 18.01.2017 tarih ve 6770 sayılı kanunun 13. Maddesi ile Gümrük Kanununa eklenen Geçici 9. maddenin aynısıdır. Bu değişiklikle yeni bir süre uzatımı yapılmakta Cumhurbaşkanına bu süreyi altı aya kadar uzatma yetkisi verilmektedir.

Kanun teklifinin 21. maddesiyle de; 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununa geçici 11 madde eklenmek suretiyle; Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu kapsamındaki soruşturma veya kovuşturmalara konu taşıtların sahiplerine iadesi sağlanmaktadır.

Bu maddedeki düzenlemeye göre; Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 3'üncü maddesinin ikinci fıkrası (aldatıcı işlem ve davranışlarla gümrük vergilerinin kısmen veya tamamen ödenmeksizin eşyanın ülkeye sokulması) uyarınca başlatılan bir soruşturma veya kovuşturma kapsamında bulunan ve müsadere kararı verilmemiş taşıtlar, 31/12/2019 tarihine kadar ilgili gümrük idaresine başvurulması ve taşıtın ilk iktisabında ödenmesi gereken özel tüketim vergisinin %25'ine tekabül eden tutarın başvuru sahibine tebliğ edildiği tarihten itibaren bir ay içinde ilgili tahsil dairesine ödenmesi kaydıyla sahiplerine iade edilecektir.

Söz konusu madde 18.01.2017 tarih ve 6770 sayılı kanunun 31. Maddesi ile Kaçakçılıkla Mücadele Kanununa eklenen Geçici 10. maddenin aynısıdır.

Bu değişiklikle yeni bir süre uzatımı yapılmakta Cumhurbaşkanına bu süreyi altı aya kadar uzatma yetkisi verilmektedir.

Komisyon görüşmeleri sırasında 14. Madde kapsamında düzenlenen daha önce yürürlüğe giren geçici madde gereğince 4458 sayılı Kanun kapsamında sahiplerine iadesi gerçekleşen araç sayısının 1.260 adet ve tahsil edilen özel tüketim vergisi tutarının ise 33 milyon 899 bin 548 TL. 21'inci madde kapsamında olan, daha önce yürürlüğe giren geçici madde gereğince 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu kapsamına ilişkin düzenlemeye istinaden sahiplerine iadesi gerçekleşen araç sayısının ise 2.654 ve toplamda tahsil edilen özel tüketim vergisi tutarı da 58 milyon 351 bin 140 TL'olduğu, bu kapsamda halen 62.000 kara ulaştırma aracı ile ilgili işlemlerin inceleme aşamasında bulunduğu, 8 ila 10.00 aracın bu düzenlemeden yararlanmasının beklendiği belirtilmiştir.

Daha önceki geçici madde uygulama sonuçları, uygulamanın başarıya ulaşmadığını göstermektedir. Komisyon görüşmeleri sırasında bu durumun süre yetersizliğinden kaynaklandığı ifade edilmiştir.

Otomotiv piyasasının ciddi bir kriz yaşadığı bu dönemde yaklaşık mevzuata aykırı olarak ithal olunan 60.000 civarındaki kara ulaştırma taşıtının varlığı ve bunların piyasaya girişinin etkilerinin de ayrıca değerlendirilmesi, sorunun daha temel adımlarla çözüme kavuşturulması, sürekli yenilenen af niteliğinde düzenlemelerden kaçınılması gerekir.

3.7 Teklifin 15, 31 ve 32. maddelerinin değerlendirilmesi:

Kanun teklifinin 15. maddesiyle 5346 sayılı Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanuna geçici madde eklenmek suretiyle, YEK Destekleme mekanizmasında öngörülen sürelerin, 6719 sayılı Kanun ile biyokütle tanımına eklenen kaynaklar için üretim tesisinin YEK Destekleme mekanizmasına dahil edildiği tarihten itibaren başlaması sağlanmaktadır.

“Biyokütle: İthal edilmemek kaydıyla; kentsel atıkların yanı sıra bitkisel yağ atıkları, tarımsal hasat atıkları dâhil olmak üzere tarım ve orman ürünlerinden ve bu

ürünler ile atık lastiklerin işlenmesi sonucu ortaya çıkan yan ürünlerden elde edilen kaynakları ve sanayi atık çamurları ile arıtma çamurlarını” ifade etmektedir.

Komisyon çalışmaları sırasında, yenilenebilir enerji kaynaklarını desteklemeye ilgili olan 5346 sayılı YEK Kanununda yenilenebilir enerji kaynaklarının kaynak bazında desteklenmesiyle ilgili teşvik fiyatlarının mevcut olduğu, örneğin: güneş enerjisi santrali kurulması durumunda 13,3 dolar sentten santral devreye girdikten sonra on yıl boyunca bir alım garantisi söz konusu olduğu, yine mesela rüzgâr enerjisi santrali kurulduğunda 7,3 dolar sentten, işletmeye girdikten sonra on yıl boyunca bir alım garantisi söz konusu bulunduğu, bu teşviklerin verilmesinin temel gerekçesinin bu yatırımların yapılabilmesini teşvik etmek, yapılabilir kılmak olduğu, aksi takdirde normal piyasa fiyatları çerçevesinde bu tür santralleri yapmanın karlı olmadığı, bu teşvik sayesinde de gerçekten ülkemizde dünya ortalamasının üzerine çıkan bir yenilenebilir enerji kaynaklı santral hem üretimi hem de kurulu gücü söz konusu olduğu, 2016 yılında ömrünü tamamlamış lastiklerin, evsel atıkların tamamının, organik olmayan kısımları da dâhil olmak üzere biyokütle tanımı kapsamı içerisine alındığı ve arıtma çamurlarının da yine bu kapsama alındığı, Türkiye’de 3 tane ömrünü tamamlamış lastiklerden enerji üreten santral olduğu, bunların iki tanesinin bu yasa değişikliğinden sonra devreye girdiği için zaten bu destekten on yıl süreyle yararlanma hakkına sahip olduğu, bir tanesinin ise bu yasa değişikliğinden önce işletmeye girdiği için, 2014 yılında işletmeye girdiği için normalde 2015 ve 2016 yıllarında bu haktan yararlanamadığı, kanun teklifinde yer alan maddenin bu nedenle düzenlendiği ifade olunmuştur.

Bir nevi eşitlemeyi sağlayan söz konusu düzenlemenin bu konuda daha önce yazılan kanun maddesindeki öngörü ve tedvin zaafından kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

Teklifin 31. Maddesindeki düzenleme lisanssız üretim faaliyeti yapma hakkını kaybedenlerin bağlantı anlaşma süresinin uzatılması ile ilgilidir.

Teklifin bu maddesiyle 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununa eklenen geçici madde ile Lisanssız elektrik üretim tesisi yapma hakkını kazanan ama çağrı mektubu tarihinden bağlantı anlaşması süresi sonuna kadar tüketim-üretim bağı kopmuş olması nedeniyle lisanssız üretim faaliyeti yapma hakkını kaybedenlere, çağrı mektubuna esas abonelik ile en az aynı özelliklere haiz eski ve/veya yeni bir tüketim

tesisi aboneliği ihdas ederek ilgili şebeke işletmecisine bildirmesi halinde bağlantı anlaşması süresi uzatılmaktadır.

Söz konusu madde aşağıdaki gibidir.

“MADDE 31- 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“Lisanssız üretim projelerinde tüketim bağı kurulması

GEÇİCİ MADDE 25- (I) Bu Kanunun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde yer alan faaliyetler kapsamında çağrı mektubu tarihinden bağlantı anlaşması süresi sonuna kadar tüketim-üretim bağı kopmuş olanlar, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 30 gün içinde çağrı mektubuna esas abonelik ile en az aynı özelliklere haiz eski ve/veya yeni bir tüketim tesisi aboneliği ihdas ederek ilgili şebeke işletmecisine bildirmesi halinde bağlantı anlaşması süresi, söz konusu bildirim tarihini izleyen 120 günü kapsayacak şekilde kendiliğinden uzamış kabul edilir.”

Söz konusu düzenlemenin 63 adet ve 56 megavatlık bir kapasiteye tekabül ettiği, henüz karar verilmeyen 22 adet ve 21 megavatlık da talep de dikkate alındığına toplam 85 kişi ve kurumu, 77 megavatlık bir yatırımı ilgilendirdiği, yeniden 30 gün içerisinde bir abonelik bildirimi yapmak şartıyla 120 günlük bir süre uzatımının bunlara verileceği, bu 120 gün içerisinde santrallerini tamamlayıp aboneliklerini de ikmal ettikleri takdirde bu yarım kalmış veya tamamlanmış olan santrallerin sisteme kazandırılmış olacağı Komisyonadaki görüşmeler sırasında ilgililer tarafından ifade olunmuştur.

Söz konusu düzenlemenin bağlantısı anlaşma süresi içerisinde kredisi yetişmemiş, paneli süresinde almamış, enerji nakli hattından dolayı zaman kaybetmiş, panel alımıyla ilgili arz-talep dengesizliğinden ve kurun aşırı yükselmesinden dolayı zamanında bitmemiş yatırım projelerini de kapsayacak şekilde düzenlenmesi böylece bu durumda bulunan diğer yatırımcıların da mağduriyetlerinin giderilmesi yönündeki önerimiz kabul görmüştür.

32. maddede yer alan düzenleme yenilenebilir enerji kaynaklarında kurulacak üretim tesisleri ile ilgili bazı sözleşmelere ilişkin hak ve yükümlülükler için öngörülen sürelerin uzatılması ile ilgilidir. Komisyon çalışmaları sırasında maddeye ilave bir fıkra da eklenmiştir.

Söz konusu fıkra hükmü aşağıdaki gibidir.

“Birinci fıkra kapsamında düzenlenen sözleşmeler/anlaşmalar ar özel hukuk hükümlerine tabidir. Anılan sözleşme/anlaşmalarda; Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı onayı ile sözleşme konusu ve bedelini değiştirmemek ve finans sağlayıcıların haklarına ilişkin hususlarla sınırlı kalmak kaydıyla, idarenin fesih hakkının ötelenmesi de dahil olmak üzere taraflarca değişiklik yapılabilir. Bu fıkra halihazırda imzalanmış sözleşme/anlaşmalar hakkında da uygulanır.”

Maddenin içeriğinden söz konusu düzenlemenin Enerji sektöründe mali darboğazda bulunan bazı enerji üretim ve dağıtım şirketleri ile yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı olarak kurulma aşamasında olan bazı firmalar için getirildiği anlaşılmaktadır.

Teklifin bu maddesiyle 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununa eklenen geçici madde ile, Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce; 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun 5 inci maddesinin onikinci fıkrası ve ilgili mevzuatı kapsamında yarışması yapılan ve bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla devam eden ilgili sözleşmeler ile kanunun 18 inci maddesinin beşinci fıkrası kapsamında özelleştirme ihalesi yapılan ve bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla devam eden Devir Sözleşmeleri ve Elektrik Satış Anlaşmaları kapsamındaki hak ve yükümlülükler için öngörülen süreler, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren otuzaltı ay süreyle uzatılmaktadır.

Bu madde kapsamında uzatılan süre içerisinde talepte bulunulması halinde ilgili sözleşme/anlaşma için (proje şirketi bünyesinde hisse devri de dahil) devredilme hakkı getirilmektedir.

Teklifte maddesinde yer alan düzenlemelerin Enerji sektöründe yatırımları bulunan 5 firmayı ilgilendirdiği, ilgililerce ifade edilmiştir.

Enerji piyasasını düzenleyen Petrol Piyasası Kanunu, LPG Piyasası Kanunu, Doğalgaz Piyasası Kanunu ve Elektrik Piyasası Kanunundan amaç, serbest bir piyasa oluşturmak, rekabet ortamını sağlamak ve enerjinin kullanıcıya en ucuz, çevreye en uyumlu, arz güvenliği olacak şekilde, düşük maliyetle ulaştırılmasını sağlamaktır. Fakat, Ak Parti iktidarının 17 yılının sonuna bakılacak olursa, bu piyasalarda rekabetin sağlanamadığı, yapılan özelleştirmelerin amacına hizmet edemediği, fiyatlar düşmediği, yapılan özelleştirmelere rağmen enerji şirketlerini

destekleyen, onları kurtarmaya yönelik adımlar atıldığı bir ortamın varlığı gözlemlenmektedir.

Madde metninin sözleşmenin devrini kapsayan bölümünde yer alan “Bu durumda devir alacaklarda teknoloji sağlayıcı koşulu hariç, ilk yarışmadaki, ihaledeki şartlar aranır.” ibaresindeki teknolojiyi sağlama koşulunun hariç tutulmasına ilişkin olarak yönelttiğimiz sorulara tatminkar cevap alınmamıştır, bu durum ihaledeki başlangıç koşullarının sonradan değiştirilmesi, bir anlamda ihaleye fesat karıştırılması anlamına da gelmektedir. Ayrıca madde metninde yer alan sürelerin 36 ay gibi bir uzunlukta tutulmasının da izahı yapılamamıştır. Bu durumun ülkenin içinde bulunduğu ekonomik krizle ilişkili olduğu aşikardır.

İzlenen ekonomi politikası gereği yüksek faiz-yüksek döviz-yüksek enflasyon sarmalında derinleşen kriz enerji sektörünü de vurmuştur.

Kapasite kullanım oranlarının düşüşüne paralel olarak elektrik tüketiminde hem tarımda hem sanayide azalışlar yaşanmakta, enerji sektöründe kapanan veya faaliyeti durduran şirket sayısı artmaktadır.

Örneğin; Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) verilerine göre; Ocak 2019’da sanayi kesiminde tüketilen elektrik %11,7, tarımsal sulama için kullanılan elektrik ise %60 oranında azalmıştır. Şubat ayında ise en çok kapanan şirket enerji sektöründe olmuştur.. Sektörde 100 anonim, 36 da limited enerji şirket kapısına kilit vurulmuştur.

Enerji şirketlerinin borcunun en az 50 milyar dolar olduğu, elektrik üreten şirketlerin yılda 4,3 milyar dolar borç ödemesi gerektiği, bu borcun 2,6 milyar dolarıysa faiz ödemesi olduğu, Türkiye’de enerji sektörünün, bankalara en çok borcu olan dördüncü sektör olduğu yönündeki tespitler dikkate alınırsa, enerji sektörünün sorunlarının bütünlüyci bir anlayışla masaya yatırılıp çözülmesi gerektiğine inanıyoruz.

Plan ve Bütçe Komisyonunun ihtisas konusu dışındaki bu üç maddedeki düzenlemenin Sanayi, Ticaret, Enerji ve Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunda tüm sektör temsilcilerinin de katılımıyla tüm boyutlarıyla görüşülmesi ve değerlendirilmesi gerekmektedir.

3.8 Teklifin 16 ve 17. maddelerinin değerlendirilmesi

Komisyonunda verilen önergelerle 16. ve 17. maddelerin yeri değiştirilmiş, ilk teklif metninde 17. madde ile geçici olarak yapılan düzenleme, 5411 sayılı Bankacılık Kanununa 53. maddesi yeni baştan yazılarak anılan kanuna taşınmış ve maddenin son fıkrası 17. maddeye taşınmıştır.

Teklifin önerge ile düzenlenen 16. maddesi;

“MADDE 16- 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 53 üncü maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Karşılıklar, teminatlar ve kayıttan düşme

MADDE 53- Bankalar, krediler ile ilgili olarak doğmuş veya doğması muhtemel zararların karşılanması için yeterli düzeyde karşılık ayrılmasına, kredilerin kalitesine ve sınıflandırılmasına, garantilerin ve teminatların alınmasına, bunların değerinin ve güvenilirliğinin ölçülmesine, takibe alınan kredilerin izlenmesi ve Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunca yayımlanan muhasebe ve finansal raporlama standartlarına göre kayıttan düşülmesine, kredilerin yeniden yapılandırılması dâhil geri ödenmelerine ilişkin politikaları oluşturmak ve uygulamak, bunları düzenli olarak gözden geçirmek, tüm bu hususları icra edebilecek gerekli yapıları tesis etmek ve işletmek zorundadır. Bu fıkra hükmünün uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Kurulca belirlenir.

Bu madde uyarınca krediler ile ilgili olarak ayrılan özel karşılıkların tamamı ayrıldıkları yılda kurumlar vergisi matrahının tespitinde gider olarak kabul edilir.

Bu madde uyarınca özel karşılık ayrıldıktan sonra tahsil imkanı kalmaması nedeniyle kayıttan düşülen krediler, 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 322 nci maddesi hükümleri kapsamında değersiz alacak addolunur.”

hükmünü içermektedir.

Maddeyle yapılan düzenleme ile, tahsil edilmesine olanak kalmayan kredilerin kayıttan düşülmesine ilişkin düzenleme Bankacılık Kanununun 53. maddesine aktarılmakta, bu madde uyarınca özel karşılık ayrıldıktan sonra tahsil imkanı kalmaması nedeniyle kayıttan düşülen kredilerin, 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 322 nci maddesi hükümleri kapsamında değersiz alacak addolunacağı hükme bağlanmaktadır. Benzeri bir düzenleme komisyonunda verilen bir önerge ile teklif metnine eklenen 26. madde ile 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanununun 16 ncı maddesine fıkra ilave edilmesi ile bu kanun kapsamındaki kuruluşlar için de yapılmaktadır.

17 madde ile 5411 sayılı Bankacılık Kanununa geçici bir madde eklenerek Türkiye'de faaliyette bulunan bankalar, finansal kiralama şirketleri, faktoring şirketleri ve finansman şirketleri ile bu maddede tanımlanan diğer finansal kuruluşlarla kredi ilişkisinde bulunan ve BDDK tarafından çıkarılan yönetmeliğe göre hazırlanan Çerçeve Anlaşmalarda belirlenen borçluların kullandıkları krediler için yeniden yapılandırma olanağı getirilmektedir. Yeniden yapılandırma işlemlerinde azı vergi, resim, harç ve fon kolaylıkları ve istisnaları da uygulanacaktır.

Bu maddelerle yapılan düzenlemeler tüm uyarılarımıza rağmen Ak Parti iktidarı tarafından uygulanan yanlış ekonomik politikaların sonucunda ortaya çıkan reel sektör krizinin giderilmesine yöneliktir. Ak Parti iktidarı Türkiye'yi Şubat 2001 krizinden sonra 2002 yılında uygulanan İstanbul yaklaşımına benzer bir kurtarma operasyonu evresine sokmuştur. Komisyonda yapılan açıklamalarda “ yakın izlemedeki ve takipteki kredilerin 400 Milyar TL.'ye ulaştığı ilgililerce ifade olunmuştur.

Bankacılık sektörünün zamanında tahsil edemediği için takibe aldığı sorunlu krediler Haziran 2019 sonu itibarıyla 116,2 milyar liraya ulaşmış bulunuyor.

Ayrıca yasal olarak takibe alınması gerektiği halde bankaların takibe almadığı önemli miktarda kredi bulunduğu da biliniyor. Takibe alınan krediler 2018 yılında bir önceki yıla göre yüzde 48,4 oranında artarak 93,6 milyar liraya çıkmıştı.

Bu yılın ilk altı aylık döneminde ise bu tutar yüzde 24,1 oranında artarak 116,2 milyar liraya ulaşmıştır.

Batık krediler geçen yıl da bu yıl da normal kredilere göre oldukça hızlı büyümektedir. Batık kredilerin yüzde 48,4 arttığı 2018 yılında toplam kredi hacmi yüzde 14,2, yine batık kredilerin yüzde 24,1 arttığı bu yılın ilk altı ayında kredi hacmi sadece yüzde 6 oranında artış göstermiştir.

Bankalar özellikle Türkiye gibi sermaye piyasasının yeteri kadar gelişmediği bir ülkede, işletmelerin fon taleplerini karşılama sorumluluğunu yüklenmiş en önemli aracı kurumlardır

Bu nedenle, bankaların kredilendirme politikalarını verimli ve kredilerin geri dönmemesinden doğabilecek zararları minimum düzeyde tutabilecek şekilde yürütmeleri, kıt ve kıymetli olan ülke kaynaklarının rasyonel kullanımı için zorunludur.

Bankalardaki sorunlu kredilerin yüksek seviyelere gelmesi, bankacılık sektörü ve dolayısıyla ulusal ekonomi üzerinde ciddi olumsuz sonuçlar doğurabilecek gelişmeleri tetikleyebilmektedir.

Sorunlu aktiflerin yönetilmesinde ve borçların yeniden yapılandırılmasında uygulamada genel olarak iki araçtan yararlanılmaktadır.

Bu araçlardan biri, kurumsal borçların karşılıklı rıza ile çözülmesine imkan tanıyan ve literatürde Londra Yaklaşımı olarak bilinen uygulama; ikincisi ise, finansal kurumların sorunlu aktiflerini yönetmek amacıyla Aktif Yönetim Şirketlerinin kurulmasıdır.

Türkiye'deki problem boyutu itibarıyla Aktif Yönetim Şirketlerinin boyutunu aşmıştır.

Yeni getirilen “İstanbul Yaklaşımı” çerçevesinde yapılacak, teminat azaltma, anapara ve diğer alacaklardan vazgeçerek kayıttan düşme ve benzeri işlemlerle kredilerin yeniden yapılandırılması “zimmet suçu” sayılmayacaktır.

Ancak eski kanunda yapılacak, teminat azaltma, anapara ve diğer alacaklardan vazgeçerek kayıttan düşme ve benzeri işlemlerle kredilerin yeniden yapılandırılması “zimmet suçu” sayılmayacağı yönünde herhangi bir düzenleme yok idi.

Getirilen yeni düzenleme ile *“finansal güçlük içerisinde bulunan, ancak borçlarının yeniden yapılandırılması yoluyla faaliyetlerini sürdürebilecek firmaların”* tüm borçlarının yeniden yapılandırılmasına olanak sağlanıyor. Program iki yılına uygulanacaktır.

Cumhurbaşkanı gerekli görürse programın süresini iki yıl daha uzatabilecektir.

Türkiye’de bu uygulama Kasım 2000 ve Şubat 2001’de yaşanan iki ciddi ekonomik krizin ardından, bankacılık sektörünün kredi olarak kullandığı fonların geri ödenememesinden kaynaklı problemler yaşamasından sonra gündeme getirilmişti. Sorunlu kredilerin Türkiye ekonomisini tehdit etmeye başlamasıyla birlikte Nisan 2002’de “İstanbul Yaklaşımı” adıyla sorunlu kredilerin yeniden yapılandırılması programı uygulanmaya konulmuştu.

30.01.2002 tarih ve 4743 sayılı Malî Sektöre Olan Borçların Yeniden Yapılandırılması Ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun yürürlüğe konulmuş idi.. Bu kanun bu konuda düzenlenmiş ayrı bir kod yasa olup konu tüm

detayları ile konu tartışılıp detaylandırılmış idi. Teklifte yer alan düzenleme yaklaşık 2.5 sahife ve 2 maddeden oluşmaktadır. Madde metinlerinin uzunluğu ve içeriği madde gerekçelerinden daha fazladır.

Özel bankalar da tahsil edemedikleri tutarları vergi uygulaması açısından gider yazacaklardır. Ama bu durumun onların yeterlilik rasyolarını nasıl etkileyeceği meçhuldür. Bu şirket kurtarma operasyonlarında kullanılacak kaynağın kamu bankaları için nereden bulunulacağı bir muammadır.

Borçlu kurumların borçlarının yapılanmasında, ertelenmesinde, yeniden vadelendirilmesinde veya tamamen silinmesinde uygulanacak kriterler açısından belirsizlik bulunmaktadır.

Ayrıca kanun metninde yer alan;” Finansal yeniden yapılandırma kapsamına alınacak borçluların mali durumunun tespiti ve finansal yeniden yapılandırmanın uygulanabilirliğine ilişkin değerlendirme, bağımsız denetim kuruluşlarına, Çerçeve Anlaşmaları kapsamında belirlenecek yeterli bilgi ve uzmanlığa sahip kuruluşlara veya borçlu tarafından kabul edilmesi halinde alacaklı kuruluşlara yaptırılır” şeklindeki düzenleme belli ölçüde belirsizliği içermektedir. Bu operasyonlarda çoklu unsurlardan oluşan bir denetim yapısına yer verilmesi ortaya bazı mahsurlar çıkarabilecektir.

Sadece şirket kurtaralım kaygısıyla yasa yapılması çözüm değildir, belki birkaç şirket kurtarılırız gerçekten ama Türkiye ekonomisini kurtaramayız. Hedef birkaç şirket kurtarmak değil, o şirketlerin içinde barındıkları Türkiye ekonomisini kurtarmak olmalıdır.

Her şeyden önce bence yapmamız gereken en temel tespit ne oldu da bu şirketler kurtarılması gereken bir kredi krizini doğurur hâle geldi? Ne olduğunun yanıtını sadece dışsal faktörlerde arayıp bir kadermiş, bizim elimizde olan sebeplerden olmamış gibi tartışırsak o zaman çare üretemeyiz. Burada parlamentoya düşen görev beklenmedik olaylar karşısında güçlü bir ekonomiyi var etmek için gerekli yasal tedbirleri el birliğiyle yasalaştırmak olmalıdır.

Sadece krediye, dışarıdan sağlanan kaynaklara kontrolsüz sıcak paraya dayanan düzenin değiştirilmesi, rant anlayışına dayalı işe yaramayacak alanlarda yatırım ve üretimi teşvik etmeyen, kaynakları yandaşlara aktarmayan, kurallı bir ekonomik düzenin kurulması gerekir. Aksi takdirde yeni bir kredi krizi tekrar ülke gündemine gelebilir. Bu tespitler ışığında bu maddelerin uygulanmasında yarar

görülmektedir. Bu kurtarma operasyonların faturasını nihayetinde vatandaş ödemektedir.

3.9 Teklifin 18. maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifin bu maddesiyle Sosyal Güvenlik Kurumunun, ilgili mevzuatında belirtilen görevlerini yapabilmesi için kişisel verileri ve ticari sır niteliğindeki verileri noter onaylı muvafakat haricinde kişi tarafından e-devlet üzerinden verilen izin ile de paylaşabilmesi hususunda düzenlenme yapılmıştır.

Sosyal Güvenlik Kurumunun, ilgili mevzuatında belirtilen görevlerini yapabilmesi için ihtiyaç duyduğu sağlık verisi dışındaki kişisel verileri ve ticari sır niteliğindeki verileri Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ile paylaşabilmesi düzenlenmiştir.

Ayrıca kurumun kişisel sağlık verilerini Sağlık Bakanlığı ile paylaşabilmesine de olanak verilmiştir. 6698 Sayılı Kanun'un 6. Maddesinin 3. Fıkrasında tanımlanan kıstaslarla kişisel sağlık verilerinin Sağlık Bakanlığına aktarımını düzenleyen bu hüküm ile Sağlık Bakanlığının da kişinin sağlık ve cinsel bilgilerine ulaşabilmesi düzenlenmiştir.

Anayasa'mızın 20'inci maddesinin son fıkrası: "Herkes kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir." Hükümünü taşımaktadır. Bu maddede yapılan düzenleme kişisel verilerin saklanması ve korunması ile ilgilidir.

Bu maddede yapılan düzenlemelerin Anayasa'nın 20. Maddesi hükmü dikkate alınarak 24.03.2016 tarih ve 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu hükümleri çerçevesinde ayrıca değerlendirilmesi gerekir.

Ancak acele bir şekilde Plan ve Bütçe Komisyonunda "torba yasa" mantığıyla hazırlanmış bulunan kanun teklifi metni içerisinde kişisel verilerin Merkez Bankası ve Sağlık Bakanlığı ile paylaşılması hususunu ilgilendiren düzenlemelerin acele ile yasalaştırma gayretini uygun bulmamaktayız.

3.10 Teklifin 19. maddesinin değerlendirilmesi:

Kanun teklifinin bu maddesi ile Türkiye'de geliştirilen ve üretilen elektrikli araçları üreten şirketlere kolaylık sağlanmaktadır.

Kurumlar Vergisi Kanununda yer alan “*indirimli kurumlar vergisi*” uygulamasına göre teşvik belgesine bağlı yatırımlardan elde edilen kazançlar, yatırımın işletilmesine başlanılan hesap döneminden itibaren yatırıma katkı tutarına ulaşıncaya kadar indirimli oranlar üzerinden kurumlar vergisine tabi tutulur. Burada yatırıma katkı tutarı Devletin destekleyeceği yatırım oranına denk gelen tutarı ifade etmektedir.

Madde ile Yatırımların Proje Bazında Desteklenmesi Kanunu kapsamında desteklenen projelerden münhasıran Türkiye’de geliştirilen ve üretilen elektrikli araçları üreten mükelleflerin yatırıma katkı tutarının sadece kurum kazançlarının indirimli oranda vergilendirilmesi yoluyla değil aynı zamanda bu araçlara ilişkin özel tüketim vergilerinin bu şirketlere ödenmesi yoluyla da kapatılmasına olanak sağlanmaktadır.

Söz konusu teşvikten yararlanan mükellefler uzun süre beyan edebilecekleri herhangi bir matrah ortaya çıkmadığından herhangi bir kurumlar vergisi hesaplaması da oluşmamaktadır. Bu nedenle söz konusu meblağın özel tüketim vergisinden mahsubu öngörülmektedir.

Ancak bu durumun ÖTV gelirlerine ne tür azalmaya neden olacağının bilinmesi veya tahmini gerekmektedir.

Ancak madde metninde yer alan Cumhurbaşkanına verilen yetkinin Anayasa’nın 73. Maddesi kapsamında ayrıca değerlendirilmesi gerekmektedir.

Teklif metninde yer alan madde metni aşağıdaki gibidir.

MADDE 19- 13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 12- (1) 20/8/2016 tarihli ve 6745 sayılı Yatırımların Proje Bazında Desteklenmesi ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Karamamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 80 inci maddesi kapsamında teşviklerden yararlanmasına karar verilen ve bu kapsamda sera etkisi yaratan egzoz gazı salınımını tamamen ortadan kaldıracak teknolojilerin geliştirilmesi için münhasıran Türkiye’de gerçekleştirdikleri Ar-Ge faaliyetleri sonucunda geliştirdikleri elektrik motorlu taşıt araçlarını Türkiye’de imal eden mükelleflerin, destek kararında belirlenen kadarıyla, bu yatırımları dolayısıyla Kanunun 32/A maddesi kapsamında hak kazandıkları yatırıma katkı tutarını, söz konusu malların ilk iktisabı dolayısıyla 31/12/2035 tarihine kadar vergi dairesine ödenen özel tüketim vergisinin, takvim

yılının üçer aylık dönemleri itibarıyla bu mükelleflere kısmen veya tamamen, nakden ya da vergi borçlarına mahsuben ödenmesi suretiyle kullandırmaya Cumhurbaşkanı yetkilidir.

(2) Bu maddenin uygulamasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Hazine ve Maliye Bakanlığı yetkilidir.”

Maddenin birinci fıkrasında yer alan “31/12/2035 tarihine kadar vergi dairesine ödenen özel tüketim vergisinin, takvim yılının üçer aylık dönemleri itibarıyla bu mükelleflere kısmen veya tamamen, nakden ya da vergi borçlarına mahsuben ödenmesi suretiyle kullandırmaya Cumhurbaşkanı yetkilidir.”

cümlesinde Cumhurbaşkanı'na verilen yetkinin Anayasal sınırların ötesine taşıdığı düşünülmektedir.

Anayasanın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti; Anayasa Mahkemesinin birçok kararında da açıklandığı üzere; eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve yasalarla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık, Anayasa'nın ve yasaların üstünde yasa koyucunun da bozamayacağı temel hukuk ilkeleri bulunduğu bilincinde olan devlettir.

Hukuk devleti olmanın gereği “adaletli hukuk düzeninin kurulması ve bunun sürdürülmesi” olup, bu bağlamda devlet yönetiminde keyfiliğin değil, hukuk kurallarının egemen olmasıdır.

Anayasa'nın 11. maddesinin son fıkrasında, kanunların anayasaya aykırı olamayacağı yönünde hüküm mevcut bulunmaktadır.

Anayasa'nın “vergi ödevi” başlıklı 73. Maddesinde;

“Herkes, kamu giderlerini karşılamak üzere, mali gücüne göre, vergi ödemekle yükümlüdür. Vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı, maliye politikasının sosyal amacıdır. Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükler kanunla konulur, değiştirilir veya kaldırılır. Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerin muafık, istisnalar ve indirimleriyle oranlarına ilişkin hükümlerinde kanunun belirttiği yukarı ve aşağı sınırlar içinde değişiklik yapmak yetkisi Cumhurbaşkanı'na verilebilir.”

hükümüne yer verilmiştir.

Anayasa'nın 73. maddesinde Cumhurbaşkanına tanınan Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerin muafık, istisnalar ve indirimleriyle oranlarına ilişkin hükümlerinde kanunun belirttiğı yukarı ve aşağı sınırlar içinde değışiklik yapmak yetkisidir. Cumhurbaşkanına mahsup uygulamasının sürdürölüp sürdürölmemesi ile ilgili herhangi bir yetki verilmemiştir. Söz konuş düzenleme Anayasa'nın 73. Maddesine aykırı bulunmaktadır.

Anayasa'nın 6771 sayılı Kanunla değışik 104. maddesi "Cumhurbaşkanı her konuda yetkilidir." diye bir hüküm içermemektedir. Çok geniş olmakla birlikte Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri için Anayasa tarafından bunun sınırları ortaya konulmaktadır.

Anayasanın 104. Maddesinde Cumhurbaşkanına çeşitli yetkiler verilmektedir. Özellikle bu maddede Cumhurbaşkanlığı kararnamesi yetkisi ve onun da sınırları belirtilmektedir.

Teklif metnindeki maddede, Maddenin birinci fıkrasında yer alan *"31/12/2035 tarihine kadar vergi dairesine ödenen özel tüketim vergisinin, takvim yılının üçer aylık dönemleri itibarıyla bu mükelleflere kısmen veya tamamen, nakden ya da vergi borçlarına mahsuben ödenmesi suretiyle kullandırmaya Cumhurbaşkanlığı yetkilidir "* cümlesinde yer alan yetkinin hangi işlem kategorisiyle yerine getirileceğı belirlenmemiştir.

Anayasa'nın 104. maddesinde, açıkça Anayasa'nın ikinci kısmının birinci, ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişı hakları ve ödevleriyle ve dördüncü bölümünde yer alan siyasi haklar ve ödevlerin Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenemeyeceğı hüküm altına alınmıştır. Mahsuben vergi iadesi konusunun Anayasa'nın ikinci kısmının dördüncü bölümünde yer alan siyasi haklar ve ödevlerle ilişkili olduğı söylenebilir.

Bu nedenle mahsuben vergi iadesinin yapılıp yapılmayacağı ile ilgili olarak karar verilmesi konusunda Cumhurbaşkanına Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile yetki verilemeyeceğinden bu hüküm 6771 sayılı Kanunla Anayasa'nın 104. maddesinde yapılan düzenlemelere aykırı bulunmaktadır.

Söz konusu düzenleme aynı zamanda Anayasa'nın üstünlüğü ve bağlayıcılığı ile ilgili 11. maddesine ve Anayasa'nın 2. maddesinde tanımını bulan hukuk devleti ilkesine de aykırıdır.

3.11 Teklifin 22, 23 ve 24. maddelerinin değerlendirilmesi

22-23-24 . maddeler 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanununda yapılan düzenlemelerle ilgilidir.

22. madde ile 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanununun 51. Maddesinde yapılan değişiklikle "kötü niyetli kullanımların önlenmesi" amacıyla işletmeciler, bankalar, diğer kredi kuruluşları ve finans şirketleri tarafından tutulan sahtecilik vakalarına ilişkin kayıtların adı geçenler arasında paylaşılması öngörülmektedir. Ayrıca işletmeciler tarafından Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun MCKS'sine bildirilen borcu ödenmemiş cihazlara ilişkin bilgiler çerçevesinde bu cihazlara haberleşme hizmeti verilmemesi veya kısıtlanması suretiyle cihaz satın alımlarında karşılaşılan sahtecilik vakalarının önüne geçilmesi hedeflemektedir.

23. madde ile 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanununun 57. Maddesinde yapılan elektronik haberleşme hizmeti verilmeyecek cihazların kapsamı genişletilmektedir. Elektronik haberleşme hizmeti verilmeyecek cihazların arasına elektronik kimlik bilgisi değiştirilmiş cihazlar ile uluslararası dolaşıma ve Kurum düzenlemelerine uymayan cihazlar da eklenmektedir. Ayrıca finansman borcu bulunan cihazlar da sadece eşleştirme yapılan abone numaraları üzerinden hizmet verilecek cihazlar arasına alınmaktadır.

Ayrıca kesintisiz 7 yıl boyunca elektronik haberleşme şebekelerinden hizmet almamış cihazların kimlik bilgilerinin kayıtlardan silinmesi öngörülmektedir

24. maddeyle 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanununa eklenen geçici madde ile, kimlik bilgisi değiştirilen cihazların kaydının, bir defaya mahsus olarak Hazineye aktarılacak 250 TL'lik bir ücret mukabilinde sağlanması amaçlanmaktadır.

Tüm elektronik haberleşme sektörünü üretimi sektörünü ilgilendiren bu mevzuat düzenlemelerinin **Bayındırlık İmar Ulaştırma ve Turizm Komisyonunda** ilgili sektör temsilcilerinin de görüşleri dikkate alınarak, tüm boyutlarıyla tartışılarak ele alınmadan, acele bir şekilde Plan ve Bütçe Komisyonunda "torba yasa" mantığıyla

hazırlanmış bulunan kanun teklifi metni içerisinde yasalaştırılma gayretini uygun bulmamaktayız.

3.12 Teklifin 28, 29 ve 30. maddelerinin değerlendirilmesi

Teklif metninde yer alan bu maddeler 6428 sayılı Sağlık Bakanlığınca Kamu Özel İş Birliği Modeli ile Tesis Yaptırılması, Yenilenmesi ve Hizmet Alınması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunda yapılan bazı düzenlemelerle ilgilidir.

28. maddeyle 6428 sayılı Sağlık Bakanlığınca Kamu Özel İş Birliği Modeli ile Tesis Yaptırılması, Yenilenmesi ve Hizmet Alınması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 1. maddesinde yapılan değişiklikle Kanuna “Sözleşme bedeli” adı altında bir tanım fıkrası eklenmektedir.

Söz konusu fıkraya göre;“**Sözleşme bedeli:** Sözleşme kapsamında işletme dönemi boyunca yükleniciye ödenecek kullanım bedeli ile hizmet bedelinin yönetmelik çerçevesinde hesaplanan net bugünkü değerleri üzerinden elde edilen toplamını,” şeklinde tanımlanmaktadır.

Söz konusu kanunun yasalaştırılması çalışmalarında “sözleşme bedeli” adı altında herhangi ifade ve tanıma yer verilmemesi dikkat çekici bulunmaktadır.Böylesi önemli bir sektörde uzun yıllar sürecek olan çok büyük bedelli ihaleler içeren hizmet alım işleri için “sözleşme bedeli”adı altında bir tanıma yer verilmesi basit bir unutkanlık eseri değildir. Bunun izahı gerekmektedir.

29. maddede yer alan düzenleme ile Sağlık Bakanlığı tarafından yapılan şehir hastaneleri sözleşmelerindeki hükümler değiştirilmekte ve sözleşme bedeli, Türk lirasına çevrilerek kullanım bedeli ve hizmet bedellerinin yeniden belirlenebilmesinin yolu açılmaktadır.

29. madde ile 6428 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin dokuzuncu fıkrasında yer alan hükümde yapılan değişiklik ve ilavenin gerekçesi;

“Sağlık Bakanlığı tarafından kamu özel işbirliği modeli çerçevesinde gerçekleştirilen projelerde, kamu tarafından ödenecek kullanım bedeli ile hizmet bedeli ödemeleri mevcut sözleşme hükümleri gereğince döviz kuru ve enflasyon

oranındaki artışlara uygun olarak belirlenmektedir. Madde ile söz konusu bedellere ilişkin mevcut hesaplama formülleri ile ortaya çıkan kullanım bedelleri ile hizmet bedellerinin cari ekonomik koşullara göre kamu lehine revize edilebilmesi imkânı sağlanmaktadır. Bu doğrultuda, sözleşme dönemi boyunca yapılacak toplam sözleşme bedeli ödemelerinde meydana gelebilecek aşırı düzeydeki artış riskinin engellenmesi ve kamu yararı esas alınarak, sözleşmenin tarafları arasında mutabakat sağlanmak suretiyle, toplam kullanım bedeli veya hizmet bedeli ödemelerinin azaltılmasının yolunun açılması hedeflenmektedir. Bu çerçevede, belirtilen şartların oluşması halinde Bakan onayıyla sözleşme değişikliği yapılabilecektir.”

şeklinde açıklanmaktadır.

Bu değişiklik aynı zamanda “şehir hastaneleri” modelinin iflas ettiği ve kamunun sözleşme şartlarını revize etmeye yönelik hamle yapması anlamına gelmektedir.

Nitekim bu teklifin 30. maddesinde de kanunun yürürlük tarihinden önce imzalanmış olan sözleşmeler de bu kapsama alınmakta yapılan değişiklik geriye yürütülmektedir.

Bu değişikliklerin tahkim hükümleri çerçevesinde ilgili firmalar tarafından Uluslararası Tahkime götürülüp götürülmeyeceği bilinmemektedir. Eğer böylesi bir başvuru ihtimali yok ise bu sözleşme koşullarının daha ilk başlarda oldukça kamu aleyhine hükümler içerdiği veya sözleşme hükümlerinin kısa bir uygulama sonucunda bariz olarak kamu aleyhine sonuçlar doğurduğunun fark edilmesi ile izah olunabilir.

Söz konusu revize işlemleri Şehir Hastaneleri Modelinin yanlışlarını ortadan kaldırmamaktadır. Halen ticari sır gibi saklanan sözleşmelerin kamuoyu ile paylaşılması gerekmektedir. Komisyonadaki görüşmelerde de sözleşmenin içeriğine girilmemiş, farazi rakamlara dayanan simülasyonlar komisyon üyeleri ile paylaşılmıştır.

Bütçe kanunu dokümanlarının incelenmesinden, şehir hastanelerinin kira bedelleri ve garantileri için 2017 yılı içinde 310.331.216,95 TL harcama gerçekleştirildiği, 2018 yılı içinde 2.544.317.000 TL ve 2019 yılı içinde 6.150.000.000 TL kaynak ayrıldığı tespit edilmiştir

2019 yılı haziran ayı itibarıyla yapımı tamamlanan ve işletmeye açılan 9 adet şehir hastanesi için yapılan kira ve hizmet ödemelerinin ayrıntısının hastane başına ayrıntılı olarak paylaşılması, konunun gerekiyorsa TBMM de kurulacak bir Araştırma Komisyonu marifetiyle incelenmesi gerekmektedir.

3.13 Teklif metninin görüşülmesi sırasında Cumhuriyet Halk Partisi Milletvekillerce Ek madde ihdasını isteyen 6 adet reddedilen önerenin değerlendirilmesi

Söz konusu teklif metninin görüşülmesi sırasında Plan ve Bütçe Komisyonunun CHP'li üyeleri tarafından teklif metnine 6 adet maddenin eklenmesi yönünde verilen önergeler kabul edilmemiştir.

Bu önergelerden birincisi, 657 sayılı Devlet Memurları Kanuna ekli I sayılı Cetvelde yer alan Eğitim ve Öğretim Hizmetleri Sınıfında bulunan Öğretmenler, Emniyet Hizmetleri Sınıfında bulunan emniyet mensupları(polisler ve emniyet müdürleri), Din Hizmetleri Sınıfında görev yapan En az dört yıllık yüksek öğrenimi bitiren din görevlileri ve Sağlık Hizmetleri sınıfında çalışanlar için mevcut durumda öngörülen 3000 ek gösterge rakamının 3600 olarak değiştirilmesi ve söz konusu gösterge değişikliğinden bu unvanlarda görev yapan personelin emeklilerinin de yararlanmasını öngören düzenlemedir.

Bu önergelerden ikincisi; 14.07.1965 tarih ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa ekli IV sayılı Makam Tazminatı Cetvelinin 7'nci sırasının değiştirilerek makam tazminatı alamayan Petrol Ofisi AŞ, PTT, Devlet Malzeme Ofisi, Devlet Demiryolları gibi Kamu İktisadi Teşebbüsleri Bölge Müdürlerinin emeklilerinin durumlarının düzeltilmesi ile ilgili düzenlemedir.

Bu önergelerden üçüncüsü; 4/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 36 ncı maddesinin "X- YARDIMCI HİZMETLER SINIFI" başlıklı bendinin, başlığı ile birlikte madde metninden çıkarılmasına ilişkindir.

Bu önergelerden dördüncüsü; Yardımcı Hizmetler Kadrosunda görev yapanların Kanunun yürürlüğe girdiği tarihi izleyen aybaşından geçerli olmak üzere ve başka bir işleme gerek kalmaksızın, aynı dereceyle Genel İdare Hizmetleri Sınıfına dâhil Memur unvanlı kadrolara atanmasının sağlanması ile ilgili düzenlemedir.

Bu önergelerden beşincisi yaşanan mağduriyetin giderilmesi yanında mesleki eğitimin özendirilmesine de katkıda bulunmak amacıyla çırak ve stajyer öğrenci olarak çalışılan süreler için borçlanma hakkı verilmesi ve sigortalılık başlangıç tarihinin uzun vadeli sigorta uygulamasında da çırak olarak çalışmaya veya staja başlanılan tarih olarak esas alınması ile ilgili olarak 31.05.2006 tarih ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 41. maddesinin değiştirilmesi ile ilgili önergedir.

Bu önergelerden altıncısı 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununa ek madde ilavesi ile Bu kanunun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde yer alan faaliyetler kapsamında çağrı mektubu tarihinden bağlantı anlaşması süresi sonuna kadar tüketim-üretim bağı kopmuş olanlar veya bağlantı anlaşması geçerlilik süresi içerisinde geçici kabulünü yaptıramamış olanlara bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 30 gün içinde çağrı mektubuna esas abonelik ile en az aynı özel liklere haiz eski ve/veya yeni bir tüketim tesisi aboneliği ihdas ederek ilgili şebeke işletmecisine bildirmesi halinde bağlantı anlaşması süresi, söz konusu bildirim tarihini izleyen 120 günü kapsayacak şekilde, bağlantı anlaşması geçerlilik süresi içerisinde geçici kabulünü yaptıramamış olanlara ise 180 günü kapsayacak şekilde kendiliğinden uzamış kabul edilmesinin sağlanması ile ilgili önergedir.

Altı önerge de komisyonda görev yapan çoğunluk partisi milletvekilleri ve çoğunluk partisini destekleyen 4. partinin milletvekillerinin oylarıyla reddedilmiştir.

Sonuç olarak; genel değerlendirme bölümünde açıklanan sakıncaları ve eksiklikleri içermesi, 1’nci bölümde açıklanan nedenlerle bazı maddelerinin Anayasaya aykırılık taşıması 2’nci bölümünde açıklanan nedenlerle olağan yasa yapma sürecinin dışına çıkılarak, TBMM’de ilgili komisyonlarında yeteri kadar tartışılmadan kanun teklifleriyle sadece Plan ve Bütçe Komisyonundan geçirilmek suretiyle yasa yapma alışkanlığını, genel demokratik ilkelere ve TBMM geleneklerine aykırı bulduğumuzdan teklifin bütününe; 3’üncü bölümde ayrı ayrı açıklanan nedenlerle de ““Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi” nin bu şekilde kanunlaşmasına karşı olduğumuzu bildiririz.

Bülent Kuşoğlu
Ankara

Kamil Okyay Sındır
İzmir

Abdullatif Şener
Konya

Emine Gülizar Emecan
İstanbul

Süleyman Girgin
Muğla

Mehmet Bekaroğlu
İstanbul

Cavit Arı
Antalya

MUHALEFET ŞERHİ

GENEL DEĞERLENDİRME

1960’larla başlayan kâr oranlarının düşmesi eğilimi, 1970’lerle birlikte dünya kapitalist sisteminin derin bir krize girmesine neden olmuştur. Kamusal mülkiyetin kârlılık alanlarını emdiği ve etkinsizlik yarattığı iddiasından hareketle “kamu (devlet) versus piyasa” denklemi kurularak tüm dünyada küresel kurumlar eliyle yeni bir ekonomi, siyaset, toplum modeli hayata geçirilmeye başlanmıştır. Kamusal olan her şeyin itibarsızlaştırılarak bunun yerine piyasanın büyüğü özelliklerle sunulduğu bu yeni sistem yani neoliberalizm, dünya yüzeyinde sermayenin deregülasyonlar, serbest ticaret rejimi ve özelleştirmeler ile büyük bir akışkanlık kazanarak hareket etmesinin önünü açmıştır. Dünya kapitalist sistemi kamusalılık karşısı sert bir kampanyayla yeniden örgütlenmeye başlanmıştır.

Sosyalist Allende hükümetine karşı faşist Pinochet cuntasının yanlarına Chicago Boys’u alarak birlikte gerçekleştirdiği 1973 Şili darbesi, neoliberalizm adıyla topluma karşı yeni bir saldırı dalgası örgütleyen küresel sermaye örgütlerinin bu işi demokratik yollardan yapamayacaklarının bilincinde olduklarını göstermişti. Şili ile başlayan süreç, neoliberalizme geçişin çevre ve yarı çevre ülkelerde askeri darbelerle sağlanacağını ortaya koymuştu. Türkiye’de de 12 Eylül 1980 faşist darbesiyle bu yeni toplumsal dizayn modeli hayata geçirilmeye çalışılmıştır. Darbenin Kürt sorununun çözümsüzlüğünün giderek gündemleşmesi başta olmak üzere pek çok nedeni bulunmakla beraber, en önemli nedenlerinden biri de neoliberalizme geçiş belgesi olarak ifade edilebilecek 24 Ocak Kararları’dır. Dönemin patronlarından birisinin de açıkça söylediği gibi 24 Ocak Kararları’nı demokratik yollarla topluma kabul ettirebilmek mümkün değildi. Ve öyle de olmuştu.

12 Eylül darbesiyle Kürt sorununda inkâr ve imha siyaseti güçlendirilmiş, Türk-İslam senteziyle toplumsal alan, neoliberal uygulamalarla siyaset ile ekonomi olarak tarif edilen alanlar yeniden dizayn edilmeye başlanmıştır. 12 Eylül’ün dizayn ettiği bu yeni siyaset alanı 3 Kasım 2002 tarihinde AKP’nin tek başına iktidara gelmesinin önünü açmıştır. AKP de, yaklaşık 17 yıllık performansıya, geldiğimiz noktada 12 Eylül’ün paltosundan çıktığını fazlasıyla ispatlamıştır. Gelineen noktada Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi adı verilen

sistemin uygulanmasıyla birlikte gerçekleştirilen tahkimatla “neoliberal otoriterizm” olarak tarif edilebilecek bir politikalar bütünüyle karşı karşıyayız. Neoliberal otoriterizm, politik olan ile ekonomik olanı mutlak bir biçimde “ekonomik olan” lehine ayırıştırarak siyaseti teknikleştirip idare kurumuna indirgeme arzusunun adıdır. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi adı verilen sistem de TBMM’den siyaseti kaçırarak Meclis’i basit bir onay kurumuna indirmeye çalışan, yasama faaliyetini hızlı olma obsesyonuna sıkıştıran bu temelde bir hileyi de ifade eder. Oysa, bu tek adam tekelci yönetimine karşın, demokrasinin acelesi yoktur. Demokrasinin kaygısı, kamusal yarar temelinde ortak iyiyi ve doğruyu mümkün olduğunca toplumsal uzlaşıyla bulmaya çalışmaktır. Siyasetin teknikleştirilip idare derekesine indirgenmesi, örneğin ekonomi alanına ilişkin alınmak istenen kararların ve hayata geçirilmesi amaçlanan uygulamaların siyaset kurumunun devre dışı bırakılarak hızlı bir biçimde geçirilmeye çalışılması tam da bu otoriterliğin bir çıktısıdır. AKP’nin alışkanlık haline getirdiği torba yasalar tam da bu otoriter zihniyetin bir yansımasıdır.

Torba yasa yöntemi, Türkiye’de AKP eliyle 2010 yılından beri sistematik olarak kullanılmaktadır. 24 Ocak Kararları ve 12 Eylül 1980 faşist askeri darbesi, AKP hükümetinin neoliberal politikalarının atası olarak belirmiş, bu kapsamda ortaya çıkarılan torba yasalar da, AKP’nin gittikçe otoriterleşen yönetiminin ilk uygulamaları arasında yer almıştır. AKP iktidara gelmeden önce, TBMM’ye sadece 1 adet torba yasa gelmiştir. AKP iktidarının ilk döneminde 2 ayrı torba yasa Meclis’e gelirken, 2010 yılından sonra bu sayı hızla artmış, 2011 yılında 35’e çıkmıştır. Torba yasa sayısındaki artış ile AKP’nin 2007 yılından sonraki anti-demokratik politikalarının ortaya çıkışı rastlantı değildir.

Demokratik ve müzakereci anlayıştan uzak olan torba yasalar, AKP hükümetleri döneminde birbirinden bağımsız birçok yasayı aynı anda değiştirmek için kullanıldı ve kullanılmaya devam ediyor. Hukuk devleti ilkesinin ve yasamanın gücünü kıran torba yasalar, kuvvetler ayrılığının zayıflamasına neden olmaktadır. Binlerce yıl önce Roma hukukunda, insanların farklı konular hakkında bir sonuca varmaya zorlanamayacağı ifade edilmiştir. Bu da evrensel bir hukuk ilkesi haline gelmiştir. Torba yasalarda ısrar ederek yasama etiğini ayaklar altına alan AKP, Roma hukukundan bu yana evrensel hukuk ilkesi haline gelmiş bu ilkeyi tanımamaktadır. Plan ve Bütçe Komisyonu’ndan geçen 2/2019 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi de, bir torba yasa olarak yanlıştta ısrar edildiğini göstermektedir.

Kanun teklifinin genel gerekçesinde “makroekonomik gelişmeler dolayısıyla reel sektörde ortaya çıkabilecek finansal sorunların çözümlenmesi” ifadesi yer almaktadır. Bu

ifade ikircikli bir durumun ifadesidir. Bir yandan bu kanun teklifinde ruhen krizin varlığı kabul edilirken diğer yandan lafzen “ortaya çıkabilecek finansal sorunlar”dan söz edilmektedir. Oysa AKP dahil herkesin bildiği gibi, ülkede tüm yönleriyle derin bir yapısal kriz vardır. Bu derin yapısal krizin ekonomik yönü gün gibi ortadadır. Bu durum, enflasyonun % 15,72 ve işsizliğin % 14,1 olarak açıklandığı, özel sektör dış borcunun 453 milyar dolar ile milli gelirin % 60’ına tekabül ettiği, 2018 yılında 80 milyar TL olan bütçe açığının 2019 ilk dört ayında 52 milyar TL gerçekleşmesi ve TL’nin döviz karşısında sürekli değer kaybetmesi gibi makroekonomik verilerde rahatlıkla görülmektedir. Nitekim kanun tekfinin kendisi de Türkiye ekonomik krizinin esasen itiraf belgesi niteliğindedir.

Açıktır ki AKP, panik halindedir. Tamtakır olan kasayı bir biçimde doldurmak için çabalamaktadır. Bu panik havası içerisinde de bulabildiğini düşündüğünü her kaynağa adeta saldırmaktadır. Ancak bu kaynak yaratma işi, bu kanun teklifinde olduğu gibi borçlanma ile değil de daha çok vergilendirme yoluyla yapmaya çalışılmaktadır. Ülkeyi yönetenler tabiri caizse sinekten yağ çıkarmaya çalışacak kadar çaresiz durumdadır. Öyle ki, yıllardır uygulanan yanlış politikaların bizleri getirdiği ibretlik nokta, işi Merkez Bankası’nın kefen parasına el uzatmaya dahi götürmüştür. Çünkü delik giderek büyümektedir, yama ise her geçen gün daha da küçük kalmaktadır. Tekrar altını çizmek gerekirse, 2019 yılı için öngörülen merkezi yönetim bütçe açığının yaklaşık % 80’i, henüz daha yılın ilk beş ayında gerçekleşmiştir! Ancak bu kanun teklifi de bu kötü gidişe çare olmak şöyle dursun, günü kurtarmaya dahi yetmeyecektir. Çünkü yine palyatif düzenlemeler yapılmakta, ülkenin içinde bulunduğu derin krize yapısal çözüm getirilmesi yerine, ömrünün uzatılması hedeflenmektedir.

Bu torba kanun teklifinde, gelir yaratma amacı doğrultusunda milyonlarca vergi mükellefini ilgilendiren hasılat esaslı vergilendirme yaygınlaştırılmak istenmekte, yani hızlı vergilendirme uygulamalarının getirilmesinin planlandığı anlaşılmaktadır. SGK’nin yurtdışı borçlanma oranının % 45’e çıkartılması ve yurt dışı çıkış harcının 50 TL’ye yükseltilmesi de kaynak yaratma ihtiyacının göstergeleri arasındadır. Teklif ile birlikte özel sektörün dış kredi borcunu yurt dışındaki paralarıyla ödemesi meşrulaştırılırken, yurt dışındaki “para, altın, döviz, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarının Türkiye getirilmek suretiyle milli ekonomiye kazandırılması” şeklindeki ifadelerle, kara para aklamaya zemin oluşturulduğunu söylemek mümkündür. Ekonomik krizden mutfağı yanan emekçileri korumak için yasal düzenleme arayışına girilmezken, Varlık Barışı’nın 6 ay uzatılmasını teklifiyle, nasıl, nereden ve kimler tarafından kazanıldığı bilinmeyen yurt dışı varlıklarının Türkiye’ye getirilmesi yani

kara paranın aklanması hedeflenmekte, boşaltılan kasa bu şekilde de doldurulmak istenmektedir. Hatırlanacak olursa AKP, 2008 yılından bu yana dört kez Varlık Barışı'na başvurmuştur. Vergi gelirinin yaklaşık % 70'i dolaylı vergilerden oluşan Türkiye, vergi adaletsizliğinde dünyada ilk sıralarda yer almaktadır. Hal böyleyken, Varlık Barışı'nın 6 ay uzatılması teklifi, “yoksuldan vergi alırım, zengine vergi kaçırmayı için 6 ay süre veririm” demekten öteye gitmemektedir.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın ihtiyaç akçesine dair madde ise Türkiye'nin yakın geleceği açısından felaket etkisi yaratacak niteliktedir. Merkez Bankası ihtiyaç akçesi, bir ülkenin zor günler için ayırdığı birikimdir. Kamuoyunda sıkça yapılan benzetmeyle “kefen parası”dır. AKP'nin bu teklifin yasallaşması sonucunda ihtiyaç akçesine el koyması, para basmasından farksız olacaktır. Bunun anlamı enflasyonun yükselişe geçmesi ve emekçilerin mutfağındaki yangına benzin dökmektir.

Kanun teklifinde Kamu Özel İşbirliği (KÖİ) yöntemiyle sağlık alanında geliştirilen projelere ilişkin maddeler bulunmaktadır. Bilindiği gibi bu projelerin “en ünlüleri” şehir hastaneleridir. Bu projelerin amaçları sıralanacak olursa en son sırada “ulaşılabilir ve ücretsiz sağlık hakkı” gelir. Projelerin temel amacı inşaat sektörü üzerinden yandaşlara kar sağlamak ve neoliberal politikalar doğrultusunda sağlık alanını piyasaya açmaktır. Ancak her nedense şehir hastaneleri bir bilmeceye dönüştürülmüş, sözleşme detayları kamuoyunda saklanmıştır. Kamuoyu, şehir hastaneleriyle ilgili özellikle mali-finansal açıdan bilgilendirilmemektedir. Sağlıkta Dönüşüm Programı adı altındaki 17 yıllık dönüşümün son aşaması olan sağlıkta şirket düzeninin örneği olan şehir hastaneleri, sağlığa harcanan kaynakların büyük bir kısmını emerek koruyucu hekimlik uygulamaları ve nitelikli sağlık hizmeti vb. vermenin önünde önemli engel oluşturmakta, şehir merkezlerinden uzakta kurulması nedeniyle sağlık hakkına erişimi kısıtlamaktadır. Projelerle ilgili sözleşmelerin niteliği ve uygulanmasına yönelik önerilen değişikliklerin hiç biri yukarıda bahsedilen olumsuzluklara çözüm değildir. Sağlığın temel insan hakkı olduğu düşüncesiyle adım atılmadığı takdirde, önerilen her düzenleme, sağlığın toplumdan gasp edilmesinin kurumsal ve yasal alt yapısını oluşturmaktan öteye geçmeyecektir.

Teklifle birlikte Cumhurbaşkanı'nın yetki alanını daha fazla genişletilen hükümler de getirilmektedir. Yurt dışına çıkış harcına üç katından fazla zam yapılması hususunda dahi Cumhurbaşkanı'na yetki verilmesi öngörülmektedir. Teklif, yeni tek adam rejimin güç konsolidasyonunun bir belirtisidir. Oysa bugün derinleşerek devam eden krizin temel nedenlerinden biri Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi adı verilen sistemdir. Referandum

propaganda sürecinde Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'yle birlikte artık krizlerin tarihi karışacağı söylenmişti. Ancak referandumun üzerinden henüz yaklaşık iki sene geçmişken, Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'nin krizleri önleyecek bir sistem olması şöyle dursun, bizzat Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'nin kendisi bir kriz haline gelmiştir.

Özetle 2/2019 Esas Numaralı Gelir Vergisi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi'nin geneli göz önünde bulundurulduğunda AKP iktidarı artık ekonomik krizi kabul etmekte ve nasıl 2001 krizi dönemin iktidarda olan partilerini alaşağı ettiyse 2018 krizinin de kendisini iktidardan götüreceğini görmekte ve bunun önünü almak için kaçak telefonda kara para aklamaya her türlü mali hukuksuzluğa, yasadışıya yasalar aracılığıyla onay vermektedir. Uzun süredir gelirlerine göz koyduğu Merkez Bankası'nın kanununa da müdahale etmeyi göze alan AKP, getirdiği teklifle ihtiyat akçesine el koyuyor ve uzun vadede gelecek risklere rağmen ateşe körükle gitmeyi göze alıyor.

35 Maddeden oluşan bu kanun teklifiyle AKP bir kere daha patronların partisi olduğunu haykırmıştır. Safını çok net bir biçimde sermayeden yana koyduğunu tekrar ilan etmiştir. Esasen ekonomik krize karşı önlem olarak getirilen bu kanun teklifinde mutlak bir biçimde sermaye odaklı bir yaklaşım vardır. Kredi Garanti Fonu'nun zombi şirketlerin kredilerinin yapılandırılması için kullanılmış olması örneğinde olduğu gibi AKP, ekonomiye sermayenin gözlüğüyle bakmaktadır. 35 Madde içerisinde sıradan yurttaşların, kadınların, emekçilerin, işçilerin, çiftçilerin, gençlerin, işsizlerin yararına olacak bir tane dahi madde yoktur. AKP, kendi yarattığı derin ekonomik krizin çıkış yolunun patronların elini tutmaktan geçtiğini zannetmektedir. Şimdiye kadar çıkarılan pek çok kanunda tabiri caizse patronlara bir tek masaj yapılmadığı kalmıştır. Ancak tüm yönleriyle kriz derinleşerek devam etmektedir. Bu kanun teklifinde de yanlışta ısrar edilmektedir. Özcesi, kanun teklifinin niteliği, kendi geleceğinden başka hiçbir şeyi düşünmeyen, ülke kaynaklarının üzerine oturmuş, dar oligark bir grubun göz göre Türkiye'yi bataklığa sürüklemeye devam edeceğinden başka bir anlam ifade etmemektedir.

MADDELERE İLİŞKİN DEĞERLENDİRMELER

Madde 1

Bu madde ile “Hasılat Esaslı Kazanç” getirilmektedir. Böylelikle, vergilendirme süreci hızlandırılarak gelir sağlanmak istenmektedir. Çünkü hazine boşalmış durumdadır. Yani tabiri caizse “kasa tamtakır”dır. Burada dikkat edilmesi gereken kritik husus şudur: vergi mevzuatı

vergiyi doğuran olayı “gelir elde etmek” olarak tanımlarken, “hasılat esaslı vergilendirme” ile bu ilke ihlal edilmektedir. Unutulmamalıdır ki hasılat demek gelir demek değildir. Hasılat üzerinden vergi alınmaz. Vergiye konu olan gelir, hasılattan giderler, istisna ve muafiyetler düşüldükten sonra kalan net tutarı ifade eder. Dolayısıyla hasılat üzerinden kazanç ve vergilendirme mantığı AKP’nin vergi sisteminde yaygınlaştırmak istediği yeni bir tarzın ifadesidir. Hatırlanacağı üzere, daha önce de KDV Kanunu’nun 38. Maddesi’nde bu yönlü bir değişiklik yapılmış ve “hasılat esaslı KDV” getirilmişti. Kanunla getirilmeye çalışılan bu yöntem, vergilendirme tekniği açısından oldukça sıkıntılı bir sisteme işaret eder. Benzetme yapmak gerekirse, getirilmek istenen bu vergilendirme mantığı, gelecekteki olası vergi meblağını peşinen mahsup eden iltizam usulüne benzeyen bir yöntem olarak değerlendirilebilir.

Getirilmek istenen bu düzenlemenin Vergi Ödevi’ni düzenleyen Anayasa’nın 73. Maddesi’ne aykırılık taşıdığı iddia edilebilir. Çünkü bu düzenleme “mali güce göre, vergi ödeme yükümlülüğü ilkesi” ile “vergi yükünün adaletli olması gerektiği” hükümleriyle gelişmektedir.

Yine, getirilen sistemle Cumhurbaşkanı’na oranı iki katına kadar artırmaya veya oranın yarısı kadar indirmeye karar verme yetkisi verilmiştir. Böylelikle inisiyatif, bir çok konuda olduğu gibi, bir kişiye bırakılmak istenmektedir. Bu da Cumhurbaşkanı’na ilgili sektörü mükâfatlandırma veya cezalandırma imkânı verme gibi keyfi bir uygulamaya imkan tanıyacaktır. Dahası, bu örnekte de görülebileceği gibi Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi adı verilen yanlış sistemin parlamentonun “vergi salma yetkisini” de ortadan kaldırdığından söz etmek mümkündür. Çünkü demokrasilerde halkın iradesini temsil eden parlamentoların elinde olması gereken yetki tek kişiye, Cumhurbaşkanı’na verilmek istenmektedir.

Öte yandan götürü usulü vergilendirmenin kayıt dışına yol açıp kayıt ve belge düzenini ortadan kaldırma riski yüksektir. İlgili meslek örgütleri bu nedenle de düzenlemeye karşı çıkmaktadırlar.

Türkiye Cumhuriyeti tarihinde ilk kez kurumlara ve işletmelere bu anlamda hasılat üzerinden vergilendirme kapısı açılmıştır. Yani Türkiye Cumhuriyeti tarihinde ilk kez Kanun, kâr üzerinden vergi almamanın hasılat üzerinden vergi almanın kapısını açmış oluyor.

Türk Vergi Sistemi, beyan esasına dayalı ve gerçek usule göre vergilendirmeyi esas alan bir vergi rejimi oluşturmuştur. 1990’lı yıllardan itibaren gerçek usulde vergilendirmenin istisnasını teşkil eden götürü usul, hayat standardı esası gibi uygulamalar terk edilmiştir. Böylelikle etkin vergi denetimiyle VUK 3/B maddesindeki gerçek mahiyete uygun vergilendirmenin gerçekleştirilmesi amaçlanmıştır.

Götürü usul bilindiği üzere, bütün mükellefleri tek bir sınıf olarak gören, vergi sisteminin belge kayıt düzenini yaratan gider mekanizmasını etkisizleştiren, eski dünyanın vergi anlayışı, vergi düzeni uygulamasıdır.

Teklif madde metninde de görüleceği üzere, “Vergiye tabi kazancın bu suretle tespitinde ilgili faaliyete ilişkin giderler dikkate alınmaz ve bu kazanca herhangi bir indirim veya istisna uygulanmaz” düzenlemesi yer almaktadır. Bu ifade, aslında, vergi sisteminde gelir vergisinde sübjektif vergilendirmenin geçerli olmasının nedenini de ortadan kaldıran bir rejim kurmaktadır. Şöyle ki, Gelir Vergisi Kanunu, mükelleflerin kişisel özelliklerine göre farklı bir vergi rejimi oluşturan ve bunu giderler, istisna ve muafiyetlerle gerçekleştiren bir kanundur. Kanunda pek çok istisna ve muafiyetin bulunması, mükelleflerin kişisel özelliklerine göre anayasada ifadesini bulan mali güce göre vergilendirme ilkesini somutlaştırma amacının bir göstergesidir.

Şehir içi yolcu taşımacılığı faaliyetinde bulunan ve bu faaliyetlerinden kaynaklanan hasılatlarının tamamını elektronik ücret toplama sistemleri aracılığıyla elde eden mükelleflerin talep etmeleri halinde söz konusu faaliyetlerinden elde ettikleri gayrisafi hasılatlarının % 10’nu vergiye esas kazanç saymaktadır. Bu ihtiyari uygulama vergi adaletini bozmakla beraber tek bir sektörde uygulanması uygulama bütünlüğü açısından da sakınca doğurmaktadır. Misal olarak ortaya konan bu tutum emsal olma ve adaletsizliği derinleştirme riskini barındırmaktadır.

Getirilmek istenen Hasılat Esaslı Vergilendirme, belge düzenini ve mükelleflerin kişisel özelliklerine göre vergilendirme rejimini ortadan kaldıracaktır. Bu durumun, Hazine ve Maliye Bakanlığı’nın yıllardır yürütmeye çalıştığı kayıt dışı ekonomiyle mücadele çabasını sekteye uğratacaktır.

Madde 2

Yurtdışındaki varlıklarını Türkiye’ye getiren özel ve tüzel kişilere paralarının kaynağı sorulmaması üzerine inşa edilen bir madde. Yani zengin sınıfın vergilendirmeden kaçıracağı parayı aklamak için getirilmiş ve çözülmüş gibi ikna edilmeye çalışıldığımız bir kanun teklifi ile karşı karşıyayız.

Bu madde, sık sık terörün finansmanı ve kaynaklarını kurutma benzeri bir söylem içerisinde olan iktidarın söylemiyle çelişki arz eden bir içerik taşımaktadır. “Varlık barışı” adı altında getirilmek istenen düzenlemeyle, % 1 stopaj oranıyla yurtdışında bulunan varlıkların, vergilendirilmemiş paranın aklanması hedeflenmektedir. Bu düzenlemede bu kez paranın fiilen Türkiye’ye getirilip getirilmemesinin de bir önemi yoktur. Paranın kaydi olarak

bilançoda yer alması aklanması için yeter şart olarak karşımıza çıkmaktadır. Emekçiden stopaj yoluyla ve yüksek oranlarla kesinti yapan iktidar, sermaye sınıfı mevzu bahis olduğunda düşük vergilendirme yaparak vergilendirmemiş kazancın aklanmasında beis görmemektedir.

Bu kanun teklifiyle birlikte 4. varlık affı Meclise getirilmiş oluyor. İlk üçünden ne gibi faydalar görüldüğüne ilişkin herhangi bir veri maalesef ki elimizde mevcut değildir. Daha önceki vergi aflarında, devlete ait herhangi bir kurumun, bu konunun ne kadar başarıya ulaştığına dair elinde maalesef veri yoktur. Şimdi de aynı nitelikte bir düzenleme getirilmekte fakat önceki uygulamaların sonuçlarına dair herhangi bir veri sunulamamaktadır. Son yıllarda Türkiye’de dört tane varlık barışı getirilmiş olmasına rağmen veriler paranın ülkeye gelmesinden çok, yılda yaklaşık olarak 10 milyar Dolar’ın, yurt dışına gittiğini göstermektedir. Bu veriler bize toplumun büyük bir kısmını oluşturan yoksul halkın faydasından çok elit bir kesimin çıkarlarının gözetilerek kanun yapılmaya çalışıldığını göstermektedir.

Madde, kriz dönemi düzenlemesi olmakla beraber istenen geliri sağlaması mümkün olmayacaktır. Güvenin olmadığı, siyasal ve ekonomik istikrarın bulunmadığı bir ülkede insanların yurt dışındaki varlığını Türkiye’ye getirmesi olası değildir. Yurt dışına giden varlığın nedenlerinden biri de Türkiye’deki ekonomik-siyasal istikrarsızlık ve vergi silahının acımasız bir şekilde mükellefler üzerine bir tehdit unsuru olarak kullanılmasıdır.

Yurt dışında, vergi cennetlerinde, 200 milyar Dolar tutarında bir meblağ olduğu tahmin edilmektedir. Yurt dışına giden, burada kazanılmış olmasına rağmen vergisi burada ödenilmeyen ve dışarıya kaçırılan, 200 milyar dolar kaynaktan bahsedilmekle beraber, sadece 1,4 milyar doları geldiği iddia edilmektedir. Bu şekilde vergi ahlakı da yok edilmiş olmaktadır. Nüfusun büyük çoğunluğu varlık sahibi olmaktan çok borç altında yaşamaya çalışmaktadır. Bunun nedenlerinden bir tanesi de vergi ahlaksızlığının olmasıdır. Vergi kayıt altında alınmadığı gibi, burada matrah artırımlarıyla, vergi aflarıyla da kaynak kaybı yaşatılmakta, vergi yoksuldan alınmaktadır.

Bu düzenleme, ekonominin ne kadar kötüye gittiğinin ve hazinenin boşaldığının kanıtı olarak da karşımıza çıkmaktadır. Para girişi hızlandırılmak istenmektedir. Çünkü ödemeler dengesinde bozukluk giderek artmaktadır. Amaç, ‘ödemeler dengesini’ rasyonalize etmektir. İşletmeler kaydi veya fiili olarak getirdikleri paraları tekrar yurtdışına çıkarabileceklerdir. Düzenlemenin bu şekilde yapılması düzenlemenin ‘kayıt dışı paranın aklanması’ amacıyla yapıldığının kanıtı olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak şunu da ifade etmek gerekir ki “kara

para” bu kadar ucuza aklanmaz! Ayrıca yurtdışından getirilen bu paraların MASAK ve vergi dairelerinin denetimi dışında olacağının da altını çizmek gerekir.

Yapılması gereken vergi barışını, vergi adaletini, vergi ahlakını sağlamaktır. Türkiye’nin güvenli bir ülke olmasını sağlamak, yerli ve yabancı sermayeye güvenli liman olduğunu göstermek, hukuk devleti olduğunu ispatlamak ve bu tip yasalar yapmaktan vazgeçmektir.

Madde 3, 4

AKP’nin sermaye yanlısı, emekçiyi sömüren, ekonomi politikaları sonucu ortaya çıkan derin yapısal sorunlar yoksulu -muhtaç ederek- borçlandırma üzerine inşa edilmiş; yüksek enflasyon, üretimsizlik ve reel gelirin düşmesi sonucu krediler ödenemez duruma gelmiştir.

Getirilmek istenen bu düzenleme, bankaların batık kredilerini göstermeme ve “bilançoyu makyajlama-maskeleme” çalışmasıdır. Çünkü getirilmek istenen bu düzenlemeyle, zorunlu karşılıklar konusunda bankalara serbestiyet tanınmaktadır. Bu, usul açısından sıkıntı doğurarak standardı ortadan kaldıracak keyfi ve farklı uygulamalara neden olacak bir düzenlemedir. Bu düzenleme, bankaların ciddi mali sorunları olduğunun kanıtıdır. İktidar kalıcı çözümler yerine günü kurtarma adına palyatif “çözümler” üretmektedir.

Madde 5, 6

1211 Sayılı TCMB Kanunu’nun 60. Maddesi’ne göre, bankanın yıllık safi kârı aşağıdaki şekilde dağıtılır:

- a) % 20’si ihtiyat akçesine;
- b) Hisse senetlerinin nominal değerleri üzerinden, % 6 oranında ilk kar hissesi olarak hissedarlara;
- c) Yukarıdaki yüzdeler tutarının düşülmesinden sonra kalan miktarın en çok % 5’i, iki aylık maaş tutarını geçmemek üzere Banka mensuplarına ve % 10’u fevkalade ihtiyat akçesine;
- d) Hisse senetlerinin nominal değerleri üzerinden Genel Kurul kararıyla en çok % 6 nispetinde ikinci kar hissesi olarak hissedarlara.

“Bu dağıtımdan sonra kalan bakiye Hazine’ye verilir” şeklinde düzenlenmiş olmasına rağmen, yapılan düzenlemeyle “fevkalade” ifadesi çıkarılarak, yedek akçenin Hazine’ye aktarılması mümkün kılınmıştır. Anonim Şirket statüsünde olan Merkez Bankası’nın genel kurul kararıyla yapılması gereken yedek akçe dağıtımı, bu düzenleme ile birlikte genel kurul

kararı aranmaksızın hazineye aktarılmasının yolu açılmıştır. Hatırlanacağı üzere, her yılın nisan ayında gerçekleştirilmesi gereken MB Genel Kurulu, siyasi baskılarla bu sene ocak ayında yapılarak alınan kararlar yedek akçe dağıtımını öne alınmıştı. Şimdi de bu düzenleme ile zaten yapılmış olan şey, yasal kılıfına uydurulmaktadır. Her sene nisan ayında yapılan Merkez Bankası Genel Kurulu, siyasi baskılarla, bu sene ocak ayına çekilmiş ve Merkez Bankası karı hazine aktarılmıştır. AKP bu dönemde seçim ekonomisi uygulamış, ocak ayında 34 milyar TL Hazine’ye aktarmış, peşi sıra nisan ayında Kurumlar Vergisi olarak yaklaşık 10-12 milyar TL ödemiştir. Son olarak 46 Milyar TL ihtiyat akçesi Hazine’ye aktarılmaya çalışılmaktadır. Bu şekilde yaklaşık 94 Milyar TL Hazine’ye aktarılmış olacaktır. Bu durum parasal genişleme anlamına gelmekte, enflasyonla mücadelenin afişe edilmiş bir slogandan öteye gitmediğini ve hissedilen enflasyonun TÜİK verilerinin çok üstünde olduğunu göstermektedir.

AKP’nin yanlış ekonomi politikalarının sonucu olarak gelinen nokta, Hazine’yi kamuoyunda “kefen parası” olarak ifade edilen yedek akçeye dahi, muhtaç hale getirmiştir. “İtibara” harcama yapan, yandaş vergi affı getirirken yoksulu vergiye boğan AKP, son kozlarını oynayarak iktidarını devam ettirmeye çalışmaktadır. Bu hamleler ekonominin tepetaklak bir gidiş içerisinde olduğunu göstergesidir.

Son olarak Cumhurbaşkanlığı Kararnamesiyle Merkez Bankası Başkanının ‘ekonomi bilimine aykırı’ bir gerekçeyle (enflasyonla mücadele için faiz indirimi yapmaması gerekçesiyle) görevden alınması da kurumun ‘bağımsızlığını ve güvenilirliğini’ yitirmesine sebep olmuştur.

Madde 7

Bu madde temel olarak 9/5/2018 tarihli ve 2809 Sayılı Kanun ile bölünerek kurulan üniversitelerle ilgilidir. Bölünerek kurulan üniversitelere, eğitim faaliyetlerinin aksamaması için ayrıldıkları üniversitelerin veya hazinenin bina ve tesisleri devredilmiştir. Ancak bu bina veya tesislerin bağlı oldukları taşınmazlar veya bulundukları gayrimenkuller hâlihazırda o binalarda, tesislerde eğitim faaliyetlerini gerçekleştiren üniversitelere devredilmemiştir. Kurumlar arasında bu alanların kullanım hakkına dair birtakım ihtilafların oluştuğu ise gerekçe olarak sunulmaktadır.

Hatırlanmalıdır ki eğitimciler, üniversite mensupları devlet üniversitelerini bölerek başka üniversitelerin kurulduğu 9/5/2018 tarihli ve 2809 Sayılı Kanun Teklifi’ne oldukça güçlü bir biçimde muhalefet etmişlerdi. Gerekçeleri ise temel olarak eğitim kurumlarının yalnızca binalardan, birbirinden ayrı fakültelerden oluşmadığıydı. Örneğin Cerrahpaşa Tıp

Fakültesi, İstanbul Üniversitesi'nin bir parçası iken bahsi geçen kanun ile ayrılmıştır. Bu ayrılma gerçekleşmeden, teklif kanunlaşmadan önce İstanbul Üniversitesi'nden kurumsal olarak ayrılmak istemeyen Cerrahpaşa Tıp Fakültesi bileşenleri büyük eylemler düzenlemiş ve bu kadar köklü bir kurumun bu ayrılma ile hafızasından, bu birliktelik ile varolan bilimsel bilgi üretim kapasitesinden yoksun bırakılacağını belirtmişti. Ayrıca üniversite akademik ve idari personellerinin kadro problemleri yaşayabileceği ve üniversitelerin öz bütçe yaratmakta zorlanabileceği dile getirilmişti. Ancak bu tepkiler yasama tarafından dikkate alınmamıştı.

Temel olarak bu madde ile daha önce yapılmış olan bir hatanın, üniversiteleri bölerek yeni üniversiteler kurmanın, oluşturduğu problemlere çözüm üretilmeye çalışılmaktadır. Durum böyle olunca, üniversiteler arasında bölünmeler kaynaklı taşınmaz problemleri açığa çıkmaktadır ve çıkacaktır da. Çözüm basitçe taşınmazlar arasındaki ihtilafı çözmek olarak sunulmaktadır. Üniversite bölünmeleriyle ilgili oluşan sorunlar yalnızca taşınmazlarla ilgili değildir. Bahsi geçen bölünmeler ile beliren sorunları basit bir taşınmazlar bölüşümüyle nihai ve adil bir biçime sokmak da oldukça güç gibi görünmektedir.

Madde 8, 9, 10, 11, 12, 13

Bilindiği üzere Türkiye'deki sosyal güvenlik sistemi eskiden SSK (Sosyal Sigortalar Kurumu), Emekli Sandığı ve Bağ-Kur olmak üzere üç kurumdan oluşuyordu. Ancak 16 Mayıs 2006 tarihinde kabul edilen 5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Kanunu'nda yapılan düzenlemeyle bu üç kurum Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) adıyla tek çatı altında toplandı. Kanun teklifinin 8. Maddesiyle teknik bir düzenleme yapılarak 3201 sayılı Kanun'da geçen ve SSK, Bağ-Kur, Emekli Sandığı'ndan birini kast eden “sosyal güvenlik kuruluşu” gibi ifadeler “Sosyal Güvenlik Kurumuna” ve “Sosyal Güvenlik Kurumunca” ifadeleriyle değiştiriliyor.

3201 Sayılı Yurt Dışında Bulunan Türk Vatandaşlarının Yurt Dışında Geçen Sürelerinin Sosyal Güvenlikleri Bakımından Değerlendirilmesi Hakkında Kanun'un 3. ve 4. maddelerinde değişiklik öngören bu teklifin 9. Maddesiyle ise önemli bir düzenleme yapılarak yurt dışında bulunan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının yurt dışında geçen sürelerinin sosyal güvenlikleri bakımından değerlendirilmesinde borçlanma oranı değiştiriliyor. % 32 olan borçlanma oranı, yurttaşların aleyhine olacak biçimde % 45'e yükseltiliyor. Bilindiği üzere, yurtdışında bulunulan süre ispatlanmak kaydıyla o sürede borçlanılıp, 4/a (sigortalı olarak) prim yatırılarak emekli olunabiliyordu. Bu düzenleme ile bundan 4/b olarak borçlanma getirilmektedir. Bu düzenlemeyle yurt dışında bulunan Türkiye Cumhuriyeti

vatandaşlarının sigorta primleri arttırılmak isteniyor. Çünkü 17 yıllık AKP iktidarı politikalarının neticesinde Türkiye’deki sosyal güvenlik sistemi daha da kötüleşmiş, SGK adeta felç olmuş durumdadır. AKP, emeğiyle geçinen yurttaşların sosyal haklarını geriletterek, getirdiği düzenlemelerle sosyal güvenlik sisteminin aktüel durumunu düzeltmek, aktüalite dengesini kurmak istiyor.

Yurtdışında bin bir zorlukla emeğiyle geçinen gurbetçilerin prim oranlarının arttırılması yurttaşlarımızın aleyhine bir düzenlemedir. Unutulmamalıdır ki yurtdışında yaşayan yurttaşlarımız dezavantajlı konumdadır. Halkımızın tabiriyle “gurbette olmak zordur”. Öte yandan kanun teklifinin komisyon görüşmelerinde ilgili kurum temsilcisinin yurtdışında bulunan yurttaşların emeklilik hakkını, bir “hak” olarak değil, siyasi irade tarafından verilmiş bir “imkan” olarak sunup lütuf olarak değerlendiren yaklaşımını kabul etmek mümkün değildir. Bu ülkenin tüm vatandaşlarının sosyal haklara sahip olması en temel insan haklarındandır. Kamu iradesine düşen “zaten onlara kıyak yapıyoruz” anlayışından ve kâr-zarar mantığından vazgeçip bütün sosyal hakları her bir yurttaş için sağlamanın koşullarını yaratmaktır. Bunun için de Halkların Demokratik Partisi olarak, bütün sosyal güvenlik sisteminin tüm yurttaşların yararına olacak biçimde kamusal çıkarı önceleyen bir kaygıyla ele alınıp yeniden yapılandırılarak yasal düzenlemeler yapılması gerektiğini savunuyoruz.

Madde 14, 21

27/10/1999 tarihli ve 4458 sayılı Gümrük Kanununa eklenen Geçici Madde 10 ile mevcut bir soruşturma kapsamında bulunan veya el konulan ulaşım araçları için 31/12/2019 tarihine kadar başvuru yapıp ilk iktisabında ödenmesi gereken ÖTV’nin % 25’nin ödenmesi halinde ya da gümrük idaresince tespit edilmeyen araçlarda belirtilen süre içerisinde kendiliğinden bildirilmesi durumunda % 15’i ödenerek (el konulan araçlar) sahibine iade edilecektir.

Gümrük mevzuatına aykırı olarak yurtiçine sokulmuş araçları bilmeden satın alan üçüncü şahısların yaşadıkları mağduriyeti gidermek üzere böyle bir düzenleme yapıldığı söyleniyor. Gümrük mevzuatına aykırı olarak ithal edilmiş yaklaşık 60 bin araç tespit edildiği biliniyor. 2017 yılında yapılan benzer bir düzenlemeler ile 3914 araç sahiplerine iade edilmişti. Eldeki veriler yeni düzenlemenin aslında geçmiştekinin tekrarı olduğunu ve soruna kalıcı çözüm getiremeyeceğini gösteriyor. Ayrıca bir defaya mahsus olduğu söylense de farklı isimlerle sık sık af getirilmesi vatandaşı yasalari çiğnemeye teşvik ediyor.

Cumhurbaşkanı, 31/12/2019’a kadar devam edecek başvuru süresini 6 aya kadar uzatmakla yetkilidir. Maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Ticaret Bakanlığı ile Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından müştereken kullanılacağı belirtilmiştir.

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi’ne geçildikten sonra hemen hemen her yasa düzenlemesinde olduğu gibi bu düzenleme ile de yetkiler Cumhurbaşkanı inisiyatifine bırakılmıştır. Birbirinden tamamen farklı konularda düzenlenen onlarca yasada tek kişinin karar verici olması, o kişinin bütün konularda ve kanunlar hakkında bilgi ve fikir sahibi olmasını gerektirir. AKP’nin yeni sistem savunusunda en çok kullandığı argümanlardan birisi yasama ve yürütme sürecinin hızlanacağı ile ilgiliydi. Yetkileri tekeline toplayan Cumhurbaşkanının her konuda bilgi ve fikir sahibi olması için ya çok zaman harcanması gerekir ki bu da yeni sistemin hızlı değil aksine yavaş işlemesine sebep olur ya da kararların yeterince incelenmeden alınmasını gerektirir ki bu durumda sistem sağlık işleyemez.

Madde 15

Yenilenebilir Enerji Kaynaklarını destekleme mekanizmasında öngörülen süreler eskiden tesisin işletmeye girdiği tarihten başlamak üzere 10 seneyken değişiklikle birlikte, üretim tesisinin YEK destekleme mekanizmasına dahil edildiği tarihten itibaren başlatılacak. Düzenleme, YEK destekleme mekanizması hazırlanmadan 2 yıl önce faaliyete giren, lastikleri gaza dönüştürerek elektrik üreten bir işletmenin de verilen destekten 8 yıl yerine 10 yıl yararlanmasını sağlayacak. Yenilenebilir enerji, fosil kaynaklı olmayan ve tükenmeyecek kaynaklardan elde edilen enerji türüdür. Lastiği yakarak üretilen enerji aslında fosil kaynaklı olduğu için yenilenebilir enerji sınıfına dahil edilmemesi gerekir.

Yenilenebilir kaynaklardan enerji üretilmesini elbette destekliyoruz. Türkiye’nin coğrafi koşulları dikkate alındığında en verimli, ekoloji dostu enerji kaynaklarından birinin güneş enerjisi olduğunu söylenebilir. Güneş enerjisinden, enerji üretimine teşvik etmek gerekirken Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı yönetmeliği güneş enerjisi üretimine lisans şartı getirmekte ve lisanssızlara çeşitli engeller koymaktadır.

Lisanssız güneş enerjisi yatırımcıları anlık olarak 1,0001 MW üretirlerse tüm aylık gelirlerine el konuyor, bu sebeple çok sayıda yatırımcı mağdur edildi. Mayıs ayında sayacında 0kWh tüketim görünen lisanssız yatırımcıların tüm aylık gelirlerine el konuldu. Yönetmeliğe göre kendi elektriğini güneşten üreten, % 100 öz tüketim yapan yatırımcıya güneş vergisi getirildi. Bu durum yenilenebilir enerji üretimine devletin destekten ziyade engel olduğunun göstergesidir.

Ayrıca küresel iklim değişikliğinin tüm dünyayı tehdit eden bir risk haline dönüştüğü günümüzde 180 ülke Paris İklim Antlaşmasını imzalayarak karbondioksit emilimini düşürmeye çalışmaktayken, Türkiye'nin antlaşmayı imzalamayan sadece 13 ülkeden biri olarak kalması utanç vericidir. Türkiye acilen Paris iklim antlaşmasını imzalamalı, fosil yakıt tüketimini azaltacak, gerçekten yenilenebilir kaynaklardan enerji üretimini teşvik edecek politikaları hayata geçirmelidir.

Madde 16, 17

Teklif ile Türkiye’de faaliyette bulunan bankalar, finansal kiralama şirketleri, faktöring ve finansman şirketleri ile diğer finansal kuruluşlarla kredi ilişkisinde bulunan borçlular; bu kuruluşlar tarafından kullanılmış olan kredilere ilişkin olarak alınacak tedbirlerle, geri ödeme yükümlülüklerini yerine getirebilmelerine ve istihdama katkıda bulunmaya devam etmelerine imkan verilmesi amacıyla, dahil oldukları risk grubundaki diğer borçlularla bir bütün olarak veya kısmen yeniden yapılandırmaya tabi tutulabilecektir. Bir başka deyişle teklifle Bankacılık Kanunu’na geçici bir madde eklenerek yeniden yapılandırmalar üzerindeki vergi kaynaklı maliyetler düşürülmektedir.

Bu hükümlerin, iki yıl süreyle uygulanması ve süreyi iki yıl daha uzatmaya Cumhurbaşkanı’nın yetkili olması da getirilmektedir. Bu madde kapsamında finansal yeniden yapılandırmalarda kredilerin vadelerini uzatmak, kredileri yenilemek, ilave kredi vermek, anapara, faiz, temerrüt faizi, gecikme cezaları ve kar payları ile kredi ilişkisinden doğan diğer her türlü alacağı indirmek veya bunlardan kısmen veya tamamen vazgeçmek mümkün olacaktır. Teklif, şirketlerin bankalara olan borçlarını yeniden yapılandırmasına iki yıl süreyle kolaylıklar getirirken, sektör uzmanları getirilecek maddelerin çoğunun bankaların talepleri doğrultusunda olduğunu ve yapılandırmalarda bankaların önündeki engellerin bir kısmını kaldırdığını söylemektedir. Torba kanun teklifiyle alacak yapılandırmanın vergi kaynaklı maliyetlerini azaltacak değişiklikler yapılmakta, kredi yapılandırma veya aktiften silmenin bankacılar için zimmet suçu sayılmasının da önüne geçilmektedir. Bankaların alacaklarını tahsil edebilmeleri amacıyla düzenlemeyle gelecek olan yapılandırma anlaşmaları yargı harcı ve damga vergisinden, tahsil edilecek alacaklar Banka Sigorta Muamele Vergisi’nden (BSMV), kullanılan krediler Kredi Kaynak Destekleme Fonu’ndan (KKDF) muaf olacaktır. Ayrıca alacakların yapılandırılması kapsamında borçlu şirketlerin varlıklarını devralan bankaların varlıkları satışından elde edeceği kazançların en az % 50’si kurumlar vergisinden, borçluların bazı tip varlıklarının bankalara devri de KDV’den muaf olacaktır.

Hatırlanacağı üzere holdingler, enerji ve gayrimenkul şirketleri geçen yıl TL’de yaşanan değer kaybı ile ekonomideki yavaşlama sonrası borçlarını yeniden yapılandırmak zorunda kalmıştı. Bankalar sadece geçen yıl içinde yaklaşık olarak 100 milyar TL tutarında krediyi yeniden yapılandırmıştı. Yapılandırmalar bu yıl da devam etmiştir. Örneğin aralarında Yıldız ve Doğu Holding’in bulunduğu büyük ölçekli bazı şirketler borçlarını yeniden yapılandırmayı tamamlamıştır. İnşaat ve enerji sektörü başta olmak üzere birçok sektörde yapılandırılmayı bekleyen borçlar varlıklarını sürdürmektedir. “İstanbul Yaklaşımı” olarak da bilinen 2001 krizindeki çerçeve anlaşmaya atıfta bulunan düzenleme bu haliyle yasalaşması halinde bankaların çok yüksek oranlara ulaşmış ödenemeyen borçları için borçlularıyla daha düşük faiz oranlarıyla anlaşmalarını sağlayacak, varlık şirketlerine satmak zorunda kaldıkları alacakları için tahsilat yoluna gidebilmelerinin önünü açacaktır.

Söz konusu iki madde ile Türkiye’nin içinde bulunduğu ekonomik krizin şirketler üzerindeki etkileri azaltılmak istenmektedir. Çoğunlukla büyük şirketlerin ve kısmen KOBİ’lerin kredi borçlarını yapılandırmayı hedefleyen bu maddelerin kapsamı yaklaşık olarak 400 milyar TL’lik bir kredi borcuna tekabül etmektedir. Elbette üretime devam edebilecek ve borçları yapılandırıldığında ödemelerini yapabilecek olan şirketlerin ihtiyaçlarını göz önünde bulundurmak hem Türkiye ekonomisi için hem de bu şirketlerde çalışan yurttaşlar için önemlidir. Ancak, hanelerin borçlarının ve geçim sıkıntılarının ‘doğrudan’ hesaba katılmadığı bu torba yasa teklifinin söz konusu iki maddesinin hedefinin temel olarak şirketleri kurtarmak olduğu ifade edilebilir.

Söz konusu maddeler ile amaçlandığı üzere, borçları yapılandırılacak olan şirketlerin üretime devam edebilmelerini sağlayacak yapısal tedbirler veya düzenlemeler alınmamaktadır. Bir başka deyişle, şirketlerin gelecekte yapılandırılan kredi borçlarını ödeyebilmelerini ve üretim yapabilmelerini sağlayacak bir bağlamı, ekonomik krizi aşmak üzere bir perspektifi oluşturmuyorken bu düzenleme yalnızca ödenemeyen kredi borçlarının bir süre daha ötelenmesine ve en nihayetinde kamuya yüklenmesine sebebiyet verebilecektir. Nitekim, şu anda 2. grup risk derecesine sahip olan ve yapılandırıldıktan sonra risk oranının düşeceği düşünülen kredi borçlarının büyük bir kısmı halihazırda yapılandırılmış durumdadır. Aynı araçları kullanarak başka sonuçlar elde edilebileceği yanılığsından kurtulmalı ve nasıl bir etki yaratacağı, tekrarlayıp tekrarlamayacağı dahi araştırılmamış veya analiz edilmemiş bu tür yasal düzenlemelerden ivedilikle vazgeçilmelidir. Sorunu iyi tespit etmek ve araçları ona göre planlamak esas olmalıdır: Ekonomide yaşadığımız en büyük sorunlardan birisi güven eksikliğidir. Çözüm, ekonomik kriz için de demokratik hukuk devletinin ve barış politikalarının sağlayacağı güven ortamından geçmektedir.

Madde 18

Bu madde ile Sosyal Güvenlik Kurumu’na dair bazı düzenlemeler içeren 5502 Sayılı Kanundaki kişisel verilerin paylaşımı hakkında olan 35. madde değiştirilmektedir. Bu değişiklik ile kişisel verilerin Merkez Bankası ve Sağlık Bakanlığı ile paylaşılması sağlanmaktadır.

Türk Tabipler Birliği (TTB) düzenlemenin muğlak ve gereksiz olduğu görüşündedir. 1211 Sayılı TCMB Kanunu’na göre bankaya verilen görevlerin yerine getirilmesi için kişisel verilerin paylaşılması gerekli değildir. Buna rağmen insanların kişisel verilerinin hangi gerekçe ile TCMB ile paylaşılmasının istendiği net bir biçimde ortaya konulmamıştır. Bu konuyla ilgili olarak 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu’nun 28/ç maddesinde bir istisna belirtilir:

“Kişisel verilerin milli savunmayı, milli güvenliği, kamu güvenliğini, kamu düzenini veya *ekonomik güvenliği* sağlamaya yönelik olarak kanunla görev ve yetki verilmiş kamu kurum ve kuruluşları tarafından yürütülen önleyici, koruyucu ve istihbari faaliyetler kapsamında işlenmesi”

Ancak madde gerekçesinde TCMB ile verilerin paylaşılmasının nedeni bu istisna ile açık bir biçimde ilişkilendirilmemektedir.

Bir başka nokta ise 5502 Sayılı Kanundaki şu hükümdür:

“10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun eki (I), (II), (III) ve (IV) sayılı cetvellerde yer alan kamu idarelerinin kanunlarında belirtilen görevleri yapabilmeleri için ihtiyaç duydukları *sağlık verisi dışındaki* kişisel veriler ile ticari sır niteliğindeki veriler paylaşılabilir.”

Dolayısıyla, sağlık verileri kamu idareleriyle dahi paylaşılamaz. Yapılan düzenlemeyle bu sağlık verilerini Sağlık Bakanlığı ile paylaşma imkânı doğuyor. Mevcut madde düzenlenirken SGK sağlık verilerini satarken suçüstü yakalanmış ve onun mahcubiyetiyle cümleye “sağlık verisi dışındaki” ibaresi eklenebilmişti. Şimdiki teklif ile bu kısıtlama yumuşatılmaktadır. Bununla birlikte Sağlık Bakanlığı zaten, kişilerin sağlık verilerine değil genel olarak (isimsiz) sağlık verilerine ulaşmakla maddede belirtilen amaçlara ulaşabilir. Bunun yerine kişisel sağlık verisi toplamaya çalışması maddede belirtilen amaçlarla açıklanamaz, onları aşan bir durumu ifade etmektedir.

Sağlık hizmetinin kontrolü ve onayı için kişisel sağlık verisi gereklidir. Ancak bu kontrol ve onay işi bakanlığın değil SGK’nin işidir. Bakanlık istisnai olarak bu denetime gereksinim duyabilir, örneğin yapılmayan iş yapılmış gibi gösterildi iddiası üzerine. Bu

durumda da zaten ilgili sağlık kuruluşunda yapılan denetimde kişisel sağlık verisine ulaşabilmektedir. Sonuç olarak, Sağlık Bakanlığı, uzun zamandır e-Nabız sistemi üzerinden toplamaya çalıştığı kişisel sağlık verilerini şimdi SGK üzerinden elde etmeye çalışmaktadır. Ancak, bu çabanın haklı ve hukuka uygun bir amaçla açıklanması bugüne kadar mümkün olamamıştır.

Nitekim geçtiğimiz 2019 yerel seçimleri döneminde yaşadığımız skandal niteliğindeki bir takım olaylar kişisel sağlık verilerinin herhangi bir idari kurum ile paylaşılmasının ne denli tehlikeli olabileceğini göstermiştir. Seçim döneminde kişisel sağlık verileri iktidar partisi olan AKP ile paylaşılmıştır. İlgili kurumlar (SGK ve Sağlık Bakanlığı) konuya dair verilen soru önergelerine yanıt vermemekle birlikte, bu teklif görüşülürken komisyonda dahi konuya ilişkin net bir açıklamada bulunmamıştır. Bu teklif kanunlaştığı takdirde tekrar iktidarda olan bir kesim tarafından kişisel sağlık verilerine bir amaç doğrultusunda kullanılmak üzere ulaşılıp ulaşılmayacağı bilinmemektedir. Yaşadığımız suç niteliğindeki örnekler ise sorgulanmadığı, açıklığa kavuşturulmadığı için bu teklif bize geleceğe dair bir güvence sunmamaktadır.

Madde 19

Söz konusu öneri ile elektrikli otomotiv sektörünün proje bazlı olarak desteklenmesi amaçlanmaktadır. Madde ile Cumhurbaşkanı ilgili projeleri belirlemekte yetkili makam kılınmaktadır. Ancak Cumhurbaşkanı’na verilen bu yetki, projelerin hangi ölçütlere göre seçileceğine dair net bir ereve sunmamaktadır. Burada “korumacı” bir tutumun doğması ihtimali belirmektedir. Rekabet Kurulu ise konuya dair görüşünü belirtmemiştir.

Öte yandan, bu madde TV’nin ruhuna aykırı bir uygulama önermektedir. TV yurttaşlardan alındığında Hazine’ye gelir olarak kaydedilir ve sosyal politikalar için gerektiğinde kullanılabilir. Ancak maddede TV’lerin direkt olarak şirketleri desteklemek için tam olarak 16 yıl boyunca kullanılacağı belirtilmektedir.

Bir başka nokta ise, elektrikli araçların ve/veya otomotivlerin dünya üzerinde hem araştırma geliştirme faaliyetlerinin hem de gerçek anlamda üretimlerinin yaygınlaştığı gözlemliyoruz. Durumla ilgili olarak birçok ülkenin çeşitli politikalar geliştirdiğine tanık oluyoruz. Maddede belirtildiğine göre Türkiye 16 yıl boyunca TV’ler ile projeleri destekleyecekken, birçok ülkede hâlihazırda elektrikli otomotivlerin sektöre hâkim hale geleceği öngörülmektedir. Türkiye bütün bu desteklerin belirli bir sonuç üretebilmesi için başka türlü politikalar ve bahsi geçen sektöre yönelik herhangi bir projeksiyon oluşturmadığı

müddetçe bu tür desteklemeler ne ekoloji ne de kalkınma için ciddi bir anlam ifade etmemektedir.

Madde 20

Yurt dışına çıkış yapan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarından çıkış başına alınan harç miktarı 15 TL'den 50 TL'ye çıkarılmakta ve bu miktarın üç katına kadar artırılabilmesi hususunda Cumhurbaşkanı'na yetki verilmektedir. Yurttaşların yurtdışına çıkış için ödemekte oldukları yurtdışı çıkış harcının, seyahat özgürlüğüne müdahale niteliğinde olmaması gerektiği açıktır. Geçmişte oldukça yüksek rakamlara ulaşan harcın 15 TL'den 50 TL'ye yükseltilmesi, basit bir güncelleme olarak değerlendirilemez. Vergide adaleti, hakkaniyeti düşünmeyen bir aklın ürünü olan bu harçlar, yükseltilmemeli hatta kaldırılmalıdır.

Ek olarak, harç miktarının 2985 sayılı Kanuna göre TOKİ'ye gelir olarak kaydedilmesi gerekmektedir. Ancak bu madde ile 15 TL'nin üzerine çıkan miktarın 15 TL'sinin yine TOKİ'ye, geri kalanının ise genel bütçeye aktarılacağı düzenlenmiştir. Ancak teklife göre Cumhurbaşkanı TOKİ'ye aktarılacak miktarı da belirleyebilecek ve bu miktarı 15 TL'nin altına veya üzerine de çekebilecektir. Böyle olduğunda, belirlenen miktar TOKİ'ye, geri kalanı (eğer varsa) yine merkezi bütçeye gelir olarak kaydedilecektir.

Yurtdışı çıkış harcının TOKİ'ye gelir olarak kaydedilmesi, kentsel dönüşümün hızlandırılmaya çalışıldığı bu dönemde Cumhurbaşkanı'na harç ücretini üç katına kadar artırma yetkisi verilmesi ile birlikte düşünüldüğünde, bu değişiklik teklifinin yalnızca seyahat özgürlüğünü kısıtlama yönünden değil, elde edilen gelirlerin harcanacağı kentsel dönüşüm projelerine ilişkin de akıllarda soru işaretleri oluşturmaktadır. Nitekim, TOKİ'nin neden olduğu betonlaşmanın ne ölçüde bir kamu hizmeti sayılabileceği büyük bir soru işaretidir.

Madde 22, 23, 24

Türk lirasında yaşanan değer kaybı, ithal ürünlerden alınan vergilerin yüksek oluşu gibi sebeplerle vatandaşlar elektronik cihazlarını yurtdışından almaya yöneldi. Vergi kaybına sebep olan bu eğilimin önüne geçmek için öncelikle elektronik cihazların pasaporta işlenmesi için ödenen harç 120 liradan 550 liraya, 2019 yılı itibarıyla 618 liraya yükseltildi. Pasaporta ikinci telefon işleyebilmek için geçmesi gereken süre 2 yıldan 3 yıla çıkarıldı. Vergi kaybını önlemek için alınan bu önlemler yeterli gelmedi, sistem başka açık verdi. Sisteme kayıtlı olmayan cihazlar, elektronik kimlik bilgisi sistemde kayıtlı olan cihazlarla değiştirilerek kullanılmaya devam edildi.

Kanundaki ilgili maddelerle elektronik kimlik bilgisinin değişmiş cihazların tespit edilmesi, kimlik bilgisi değişen cihazların kullanımının engellenmesi, ve kimlik bilgisinin değişimini önlemek için düzenlemeler yapılmaktadır. Vatandaş yurt dışından cihaz almaya yönelten sebepler tespit edilip, sebepleri ortadan kaldıracak çözümler üretilmeden yapılan düzenlemeler kalıcı çözüm sağlamayacaktır. Sistem yeniden açık verecek, çözülmesi gereken yeni sorunlarla karşılaşacaktır.

Madde 26

6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktöring ve Finansman Şirketleri Kanununun 16. Maddesi: ‘Şirket, işlemlerinden kaynaklanan alacaklarından doğmuş veya doğması beklenen ancak, miktarı kesin olarak belli olmayan zararlarını karşılamak amacıyla Kurulca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde karşılık ayırmak zorundadır’ şeklinde ifade içermekle birlikte bu kanuna yapılan ek ‘Finansal yeniden yapılandırma kapsamına alınacak borçluların mali durumunun tespiti ve finansal yeniden yapılandırmanın uygulanabilirliğine ilişkin değerlendirme, bağımsız denetim kuruluşlarına, Çerçeve Anlaşmaları kapsamında belirlenecek yeterli bilgi ve uzmanlığa sahip kuruluşlara veya borçlu tarafından kabul edilmesi halinde alacaklı kuruluşlara yaptırılır’ şeklindedir.

Bu konuda detayların ve çerçevenin belirlenmesi gerekmektedir; hangi koşullarda yapılacağı ve kimlerin için yapılacağının belirlenmesiyle beraber bu kapsam içerisinde yer alabilecek kuruluşların hangileri olduğunun da belirlenmesi gerekir. Çerçevenin net olarak çizilmesi gerekmektedir; aksi takdirde madde, istediğini kurtarıp istediğini batırmak gibi bir keyfilik riski barındıracaktır.

Bu konuda hukuki çerçevesinin çizildiği adil bir metin hazırlamak gerekmektedir. Metinde ‘Yeterli bilgi ve uzmanlığa sahip kuruluşlarla; alacaklı kuruluşlar veya bağımsız denetçiler, denetimciler belirleyecek’ şeklinde bir ifade geçiyor olmasına rağmen, kararın yeniden verildikten sonra, söz konusu kararın bir bağımsız denetçi tarafından denetlenmesi güven sağlamak için önem taşımaktadır. Bu ve benzeri durumlarda güven duygusunu tesis etmek için çifte denetim de önem taşımaktadır.

Tabii bunun için öncelikle, çözülmesi gereken sorunu doğru tespit etmek gerekmektedir. Bu kanun sadece şirketleri kurtarma adına yapıldığında ve makro ekonomik sorunlar göz ardı edildiğinde sorun çözülmekten çok büyütülmüş ve ötelenmiş olmaktadır. Sorun, sadece şirketlerin kredibilite sorunu olmaktan çok öteye üretimsizlik, yüksek dış borç stoku, enflasyon, işsizlik, yüksek faiz oranları vb. makro ekonomik sorunlar barındıran bir

nitelik taşımaktadır. Ekonomi batarken şirket kurtarmak anlamlı bir çözüm olmayacaktır. Amaç, şirket kurtarmak değil ekonomiyi kurtarmak olmalıdır. Sorunu doğru tespit etmeden yapılacak her türlü hamle, uygulanacak her türlü reçete bigane kalacaktır.

Bugün gelinen noktanın, yani krizin, üç temel nedeni vardır. Bunların birincisi, bugüne kadar krediye dayalı bir düzen kurulmuş olmasıdır. Bu kredi bağımlısı düzeni değiştirmek için hiçbir adım atılmadığı gibi, bugün de krediye bağımlı düzen devam ettirilmeye çalışılmaktadır. Krediye bağımlı düzen içerisinde krediyi alan şirketlerin aldıkları kaynağı doğru, etkin, verimli, bir daha krediye ihtiyaç duymayacakları alanlara yatırmamışlardır. Bu konuda kamu da yol gösterici bir rol üstlenmemiştir. İşi bilene vermek yerine yandaşa vermek tercih edilmiştir. Bu verimsiz kredi tercihleri sorunları derinleştirmiştir.

İkinci temel sebep, kurallı işleyen bir ekonomiyi tamamen yıkmak, keyfi işleyen bir ekonomik düzeni inşa etmek olmuştur. Bu keyfiliği ortaya çıkaran en temel unsur, kapsayıcı bütün kurumları yok etmekle olmuştur. Hukukun yok edildiği, soğan depolarının basıldığı, fiyat genelgelerinin yayımlandığı, kredinin kime verileceğinin talimatla yapıldığı bir ekonomik yapıda sorun çözmek mümkün olamayacaktır.

Krizin ortaya çıkmasındaki üçüncü sebep ise, uluslararası konjonktürün değişmesidir. Bütün bu değişimleri görmezden gelen, yandaşı zengin edip yoksulu yok sayan bir siyasi anlayışın sorun çözmesi mümkün değildir. Bu kanun teklifi de, üretime ve istihdama ivme kazandırma bahanesiyle getirilmiştir. Fakat bankaların batık kredilerinin yoksulun sırtına yüklenmesinin yasal ayağı olarak değerlendirilmesi mümkündür.

Madde 28, 29, 30

Plan ve Bütçe Komisyonu’ndaki görüşmelerde Sağlık Bakanlığı 28., 29. ve 30. maddeler ile şehir hastanelerinin sözleşme bedellerinin artmaması için önlem almayı amaçladıklarını belirtmektedir. Fakat önerilen değişiklikler, bir simülasyon yardımıyla anlaşma süresince oluşacak kamudaki mali yükü ancak anlaşmalar yapıldıktan sonra ve döviz kurunun dalgalanmasıyla birlikte tahmin edebilen bir aklın, plansızlığın ürünü olarak görülebilir. Bu noktada dahi bakanlık “ticari sır” taşıdığı gerekçesiyle şehir hastaneleri sözleşmelerini TBMM ve kamuoyu ile paylaşmamaya devam etmektedir. TBMM’nin bilmediği, hâkim olamadığı, kendisinden gizlenen sözleşmeler üzerine bir muhakeme yaparak karar vermesini bekleyen bu tutum aslında bu kararın kendilerine yani yürütmeye bırakılmasını ifade eder niteliktedir.

Sözleşmeler TBMM ile paylaşılmadığı sürece 29. maddede geçen “sözleşme bedelinin artırılmaması kaydıyla kullanım bedeli veya hizmet bedeli artırılmak veya azaltılmak suretiyle değiştirilebilir” ifadesi oldukça muğlâk kalmaktadır. Bu düzenleme kamunun yararına bir düzenleme olarak sunulmaktadır lakin öte yandan çok temel bir kamu hizmeti olması gereken sağlık, risk birimlerine, kreditorlerle imzalanan anlaşmalarla yapılan mega projelerin gerektirdiği mega borçlanmalara bağlı hale getirilmektedir. Döviz kurlarındaki herhangi bir hareketlilik uzun yıllar için imzalanan sözleşmelerin bedellerini katlayarak yukarı çekebilmektedir. Bakanlığın belirttiğinin aksine, söz konusu düzenleme basit bir sözleşme bedeli düşürme düzenlemesi olmaktan uzaktır. Bu teklif, bir kamu hizmetinin içine sokulduğu KÖİ kısı kacının bağlı olduğu finansal problemlerin oluşturduğu/oluşturabileceği bedel artışlarının engellenmesi içindir. Teklif, sağlık hizmetine ulaşabilen ve/veya ulaşamayan yurttaşların yaşadığı sorunlarla ilgi olmak bir yana, tamamıyla bir kamu hizmetinin sağlanmasının hatalı değişkenlere bağlanmış olmasının yarattığı problemlere geçici tedbirler almayı hedeflemektedir.

Necdet İpekyüz
Batman

Gar o Paylan
Diyarbakır

Erol Katırcıoğlu
İstanbul

MUHALEFET ŞERHİ

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

2/2019 esas sayılı Gelir Vergisi Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi’ ne ilişkin muhalefet şerhimiz ekteydir.

Torba Kanunlar

Türkiye’ de anayasal sistem 24 Haziran ile beraber birlikte değişmiş olsa da siyasetin aktörleri tarafından eski usul ve alışkanlıkların sürdürüldüğü gözlenmektedir. Bakanlar Kurulu’ nun yerini Cumhurbaşkanı, kanun tasarılarının yerini ise kanun teklifleri almıştır. Artık yürütme, TBMM Genel Kurulu ve komisyonlarda temsil kabiliyetine sahip değildir. Bu yeni durumun gereği olan değişikliklerin hem Meclis İç Tüzüğü’nde hem de birçok farklı alanda yapılmamış olması yasamanın verimli çalışmasına mani olmaktadır. 2/2019 sayılı Kanun Teklifinde bundan 3 ay önce düzenleme yapılmış hususlarda, yeniden değişiklik yapılıyor olması bunun kanıtıdır.

Torba kanunlar, bugünkü yapıları ile yasama kalitemizdeki düşüklüğün bir göstergesidir. Neredeyse 150 yıla dayanan parlamento geleneğimizin bugün vardığı nokta açısından düşündürücüdür. Ne toplumun ihtiyaçlarını giderecek bir yasama faaliyetine ne de Meclis’ in önemli fonksiyonlarından müzakerenin sağlıklı işlemesine imkan vermektedir.

2/2019 sayılı torba kanun, Gelir Vergisi Kanunu’ndan, Merkez Bankası Kanunu’na, milli saraylardan, elektrik piyasasına kadar birçok farklı ihtisas gerektiren alanda ve birçok farklı komisyonunun yetki alanına giren düzenlemeleri içermektedir.

Buna rağmen, 2/2019 sayılı Gelir Vergisi Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi’ nin tamamı göz önünde bulundurulduğunda torba kanunun amacının, kamudaki nakit açığına pansuman tedbirler üretmek olduğu açıktır. Teklif, yapısal tıkanmanın derinleştiğini ortaya koymaktadır. İktidarın, bir türlü dile dillendiremediği ekonomik kriz koşullarının geldiği seviyeyi göstermektedir. Bu nedenle, Genel Kurul’ a havale edilen teklif için “krizin torba kanunu” tabirini kullanmak doğru olacaktır.

Genel Değerlendirme

Türk Ekonomisi

Türk Ekonomisi 2 çeyrektir yıllık bazda daralmaktadır. Uluslararası kuruluşların yaptıkları tahminler bu trendin 2019’ un tamamına yayılacağını ve Türkiye’ nin 2009 küresel krizinden bu yana ilk defa bir yılı küçülerek tamamlayacağını ortaya koymaktadır.

Sanayi üretim endeksi 9 aydır, perakende satış endeksi ise 8 aydır yıllık bazda daralmaktadır. Ekonomik güven endeksi 15 aydır eşik değeri olan 100’ ün altındadır.

Yüksek enflasyon ve bunun sonucu olarak da yüksek faiz, işletmelerimizin finansman giderlerinde büyük artışa neden olmuş, yeni yatırımların gerçekleşebilmesinin önüne geçmiştir.

Kredi kanallarında yaşanan sıkıntılar, yıllardır borçlanma ile finanse ettiğimiz ekonominin yapısal sıkıntılarını görünür kılmış, işsizlik cumhuriyet tarihinin en yüksek seviyelerine çıkmıştır. Bugün Türkiye’deki 4,5 milyon kayıtlı işsiz 664 bini üniversite mezunu, 20 bini ise yüksek lisans derecesine sahiptir. Son bir yılda İş-Kur’a kayıtlı işsiz sayısındaki artış 1 milyon 796 bin kişidir.

Tüm makro göstergelerde izlenen bozulma, hiç kuşkusuz, bütçeye de sirayet etmektedir. 2000 sonrası dönemde, Türk Ekonomisi’ nin istikrar sağladığı, ısrarla koruduğu bir çıpa olarak bütçe dengesi, son bir yılda yapılan üç seçim (24 Haziran, 31 Mart ve 23 Haziran seçimleri) sonunda yıllara dayanan disiplinini kaybetmiştir.

Bütçe Dengesi

2018 yılı Ocak-Mayıs döneminde 20,5 milyar TL açık veren bütçe, 2019 yılı Ocak-Mayıs döneminde 66,5 milyar TL açık vermiştir. 2018 yılı Ocak-Mayıs döneminde 11 milyar TL faiz dışı fazla verilmiş iken 2019 yılı Ocak-Mayıs döneminde 20,1 milyar TL faiz dışı açık verilmiştir. Ocak-Mayıs döneminde verilen 66,5 Milyar TL’ lik açık, 2019’ un tamamında verilmesi hedeflenen açığın %82,5’ una tekabül etmektedir. 2019 bütçesi, yılın ilk beş ayında yarı yolda kalmıştır. Son 1 yıllık bütçe açığı 120 Milyar TL’ yi aşmış durumdadır.

Gelinen noktada 2003 yılından bu yana net borç ödeyicisi olan Hazine, 2018 ilk yarısı ile beraber net borçlanıcı durumuna düşmüştür. 2019 ilk altı ayında %132’ ye yükselen borç çevirme oranı Temmuz ayının ilk haftasında % 167 olarak gerçekleşmiştir. Faiz oranlarının düşmemesinin nedenlerinden biri Hazinesinin artan borçlanma ihtiyacıdır.

Bütçe Giderleri

2019 yılı Ocak-Mayıs döneminde merkezi yönetim bütçe giderleri 414 milyar 33 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Geçen yılın aynı dönemine göre artış %28 iken, 2019’ un tamamı için ayrılan ödeneğin %43’ ü kullanılmıştır. Bütçe giderleri arasında en çok artış gözlenen kalem faiz giderleridir.

Bütçe Gelirleri

2018 yılı Ocak-Mayıs döneminde bütçe gelirleri 30enfl2 milyar 63 milyon TL iken 2019 yılının aynı döneminde yüzde 15 oranında artarak 347 milyar 503 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Bu artış, son bir yıllık enflasyon verisinin altında kalmıştır. Bütçenin ÖTV gelirlerindeki düşüş %6,8, dahilde alınan KDV gelirlerindeki düşüş ise %20,5’ tir. İthalatın düşmesi sonrası ithalden alınan KDV, faizlerin yükselmesi sonucu kurumlar vergisi, enflasyon ve işsizliğin artması sonucu da gelir vergisi gelirleri bütçe hedeflerinin uzağında kalmıştır.

Bütçede hedeflere yakın gelir toplamayı başarabilen tek kalem “vergi dışı gelirler” kalemidir. Tek seferlik gelir olarak tarif edebileceğimiz bu kalemden gözlenen artışlar aslında bütçe disiplininin ne kadar uzaklaştığının da bir göstergesi durumundadır.

Bütçe harcama kalemlerinin yeterince esnekliğe sahip olmaması, diğer taraftan ise ekonomik aktivitedeki yavaşlamanın ardından vergi tahsilatlarının düşmesi 2019 bütçesinin hedeflerinden oldukça sapmasına neden olmuştur. Mayıs ayı itibarıyla bütçe açığı GSYH’ nin yüzde 3 üne ulaşmıştır. Dolayısıyla; ekonominin daraldığı ortamda, 2019 yılı bütçe açığı hedefi olan GSYH’ nin yüzde 1,8’ i hedefini tutturmak mümkün görünmemektedir.

Hükümetin gelir politikası, ekonominin bugün içinde bulunduğu “yapısal tıkanma”ya çözüm üretebilecek araçları yaratmaktan çok palyatif niteliktedir.

Ekonomide er ya da geç atılması gereken adımları içeren bir ekonomi programından kaçmak, yarın önümüze gelecek olan faturayı büyümekten başka bir anlam ifade etmeyecektir.

Bu noktada, şu açıkça söylenebilir ki, 2/2019 sayılı Gelir Vergisi Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi, bütçe dengesindeki bozulmaya karşı hükümetin uygulamaya koyduğu gündelik çözüm arayışlarının yeni bir formudur.

2018 başından bu yana Kredi Garanti Fonu, ÖTV ve KDV indirimleri ile yapılmaya çalışılanların yeni bir görünümüdür.

Tüm makro göstergelerde hedeflerin gerisinde kalmış olan Türk Ekonomisi’ ni, pansuman tedbirler ile yeniden büyüme patikasına sokmak mümkün değildir.

Yapılması gereken şey, hükümetin sorumluluğu üzerine alıp, toplumla iletişim kurup ekonomide bir sorunu olduğunu kabul etmesi ve bu sorunun içinden çıkılması için de adil bir şekilde bu sorunun yükünün paylaşılmasına ilişkin bir yol haritasını ortaya koymasıdır.

Maddeler Üzerine Değerlendirmeler

Madde-1: Maddenin komisyona havale edilen ilk hali, Ticari kazanç ve serbest meslek kazancı elde eden mükelleflerden; Cumhurbaşkanı tarafından belirlenen sektörler için “hasılat esaslı vergilendirme” nin uygulanmasının önünü açıyordu.

Bu yöntem ile vergilendirme mükellefin inisiyatifine bırakılmış olup, bu yolu seçenlerin 2 yıl boyunca bu kapsamdan çıkamayacağı hüküm altına alınmıştır.

Cumhurbaşkanı, hasılatlarını elektronik ortamda toplayan mükellefleri taleplerine bakmadan, bu kapsama almaya, farklı idari birimler için (İl, İlçe, Sektör, bölge) oranda değişiklik yapmaya yetkili kılınmıştır.

7 Şubat 2019’ da yayınlanan Cumhurbaşkanlığı Kararı, “hasılat esaslı vergilendirme” konusunda birtakım düzenlemeler içermektedir. Bu düzenleme ile “münhasıran il sınırları içinde, otobüsle (sürücü dahil en az 18 oturma yeri olan) yapmış oldukları toplu taşıma faaliyetlerinde hasılat esaslı vergilendirme usulünü seçebileceklerdir” hükmü getirilmiş ve oran %1,5 olarak belirlenmiştir.

Bugün yapılan düzenleme ise, KDV kanununda yapılan değişikliğin 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu’ na uyarlanması olarak değerlendirilebilir. Daha önce şehir içi taşımacılık ve

KDV geliri için yapılan düzenleme, kapsamı genişletilerek birçok sektör ve Gelir Vergisi tespiti için de uygulanacaktır.

Maddenin komisyonda görüşülmesi esnasında; maddenin amacı ve kapsamı konusundaki belirsizliğin yaratacağı problemler göz önüne alınmış ve Ak Parti, MHP üyeleri ile tarafımızca önerge verilmiştir.

Önerge sonrasında maddenin kapsamı netleştirilmiş ve yalnızca elektronik ödeme yöntemleri ile şehiriçi taşımacılığı yapan mükelleflerin bu kapsamda değerlendirilmesi sağlanmıştır.

-Gelir ve Kurumlar Vergisine Yönelik “Genel Vergilendirme Sistemine İlişkin” Kısa Bilgi:

193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu’nun 1 inci maddesi hükmüne göre; gerçek kişilerin gelirleri gelir vergisine tâbi olup; gelir ise bir gerçek kişinin bir takvim yılı içinde elde ettiği kazanç ve iratların safi tutarıdır. Aynı Kanunun 2 nci maddesinde gelir unsurları ticari kazançlar, zirai kazançlar, ücretler, serbest meslek kazancı, gayrimenkul sermaye iradı, menkul sermaye iradı, diğer kazanç ve iratlar şeklinde sayılmış olup, Kanunda aksine hüküm olmadıkça, sayılan kazanç ve iratlara ilişkin olarak gelirin tespitinde gerçek ve safi miktarları ile nazara alınacağı belirtilmiştir.

Gelir vergisi esaslarından olan “**Safi Olma Esası**”; bir gelirin elde edilmesi ve kaynağının idamesi için yapılan giderlerin indirilmesinden sonra kalan tutardır. Her gelir unsuru itibarıyla indirilecek giderler Gelir Vergisi Kanununda ayrı ayrı belirtilmiştir.

5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu’nun 1 inci maddesine göre; kurumların kazançları kurumlar vergisine tabidir. Aynı Kanunun 6 ncı maddesine göre ise; kurumlar vergisi, mükelleflerin bir hesap dönemi içinde elde ettikleri safi kurum kazancı üzerinden hesaplanır.

Türk Vergi Sistemi’nde aksine hüküm bulunmadıkça, beyan esası geçerlidir. Yani, günümüzde vergilerin önemli bir bölümü mükelleflerin beyanı ve vergi idaresinin denetimi esasına dayanmaktadır. Bu yöntemle göre, mükellef ödeyeceği vergiyi bizzat kendisi tayin ve tespit etmektedir.

Hasılat Üzerinden Vergilendirme Usulünün Sakıncaları:

-Anayasanın 73 üncü Maddesi Hükmüne Aykırılık Teşkil Etmektedir.

Anayasanın 73 üncü maddesi hükmüne göre; herkes, kamu giderlerini karşılamak üzere, mali gücüne göre, vergi ödemekle yükümlüdür. Vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı, maliye politikasının sosyal amacıdır.

Kanun teklifiyle getirilmek istenen “Hasılat Esaslı Kazanç Tespiti” içerik olarak Anayasa’ya aykırılık teşkil etmektedir. Hasılat esaslı kazanç tespit usulüyle, gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin mali gücünü tespit etmek mümkün değildir.

Gelir Vergisi Kanununa göre, gerçek kişilerin gelirleri gelir vergisine tâbi olup; gelir ise bir gerçek kişinin bir takvim yılı içinde elde ettiği kazanç ve iratların safi tutarıdır. Kurumlar Vergisi Kanununa göre, ilgili Kanunda belirtilen kurumların kazançları kurumlar vergisine

tabidir. Aynı Kanuna göre, kurumlar vergisi mükelleflerin bir hesap dönemi içinde elde ettikleri safi kurum kazancı üzerinden hesaplanır. Safi olma ilkesinden kast ise; bir gelirin elde edilmesi ve kaynağının idamesi için yapılan giderlerin indirilmesinden sonra kalan tutardır.

Türk Vergi Sistemi, gerçek usulde vergilendirmeyi bir politika olarak uzun süredir yürütmekte, kanuni altyapısını ve teşkilatını bu amaç etrafında şekillendirmektedir. Bugün yeniden, hasılat esaslı vergilendirme uygulamasına dönüş, vergi denetim ve uygulamalarındaki başarısızlığın da bir anlamda tescilidir.

Hasılat esaslı vergilendirme hususundaki tüm eleştirilerimiz saklı kalmak kaydıyla, maddenin komisyona gelen ilk metindeki Cumhurbaşkanı tarafından her sektör ve vergi mükellefi için uygulanabileceği hükmünün çıkarılması ve yalnızca “şehirçi yolcu taşımacılığı” faaliyetinde bulunanlar için uygulanması yönündeki önergeye tarafımızca lehte oy kullanılmıştır.

Elektronik ödeme sistemi kullanan şehirçi yolcu taşımacılığında, gider tespiti ve denetim hususunda yaşanan sıkıntıların vergi tahsilatlarını olumsuz etkilediği, sektörün kendine özgü yapısı gereği hasılat usulü vergilendirmenin çözüm olabileceği düşünülmüştür.

Madde-2: Daha öncede uzatılan varlık barışı uygulaması, tekrar 31.12.2019 tarihine kadar uzatılmak istenmektedir. Kısaca varlık barışı olarak bilinen uygulama; Yurt dışında yaşayan Türk vatandaşlarının varlıklarını kolaylıkla ülkeye getirmelerine ve yurt dışında bulunan para, altın, tahvil, bono, hisse senedi tarzında varlıklarını yurda getirecek olan şirket veya gerçek kişilerden cüzi bir vergi alınmasına (% 1) vergi alınmasına imkân sağlayan düzenlemedir. Ayrıca; gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerince sahip olunan ve Türkiye’de bulunan ancak kanuni defter kayıtlarında bulunmayan para, altın, döviz, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası ile taşınmazların 31.12.2019 tarihine kadar vergi dairelerine beyan edilmesi ve 31.12.2019 tarihine kadar kanuni defterlere kaydedilmesine imkan sağlamaktadır. Bunun karşılığında, beyan edilen varlıklar üzerinden sadece % 1 vergi tarh edilecektir.

2003 yılında çıkarılan vergi affı ve varlık barışının ardından mükellef ve toplum nezdinde eşitlik duygusunun sarsılması gerekçe gösterilerek bir daha bu tip politikaların uygulanmayacağı ilan edilmişti. Lakin, bu söylemden 2008’ de küresel krizin etkileri gerekçe gösterilerek geri adım atılmıştır. 2013 sonrası dönemde ise varlık barışları arızı bir durum olmaktan çıkmış, olağan ve sürekli bir yasal düzenleme hüviyetine bürünmüş, Ak Parti hükümetleri döneminde 8. kez uygulamaya konulmuştur.

Daha önce yapılan varlık barışı uygulamalarından ne kadar gelir sağlandığı, yapılan düzenlemeden ne kadar gelir beklendiği konularında ne teklif sahiplerinden ne de ilgili kurum bürokratlarından doyurucu bilgi almak mümkün olamamaktır.

Komisyon üyelerinin ısrarları sonucu, son uygulanan varlık barışından 8 milyar TL’ lik kaynağın bildiriminin yapıldığı öğrenilmişse de bu paranın ne kadarlık bir kısmının fiziki olarak Türkiye’ ye getirildiği netleştirilememiştir.

Hükümetin, ekonomideki kaynak sıkıntısına ürettiği çözümler, daha büyük ve telafisi güç sorunlara kapı açmaktadır. Varlık barışının kurumsallaşması, toplumdaki adalet duygusunu tahrir etmektedir. Bu politikalarla kayıt-dışılık özendirilmekte, kanuni düzene

uygun yaşayan vatandaş ve mükelleflerimiz ise cezalandırılmaktadır. Türkiye, bugün kayıt-dışılık oranında Avrupa’ da birinci sıradadır.

Yapılan farklı hesaplamalarda ekonominin %25-30 arası kayıt-dışı olduğu düşünülen Türkiye ekonomisi son 30 yıldır bu başlıkta kayda değer bir aşama gösterememiştir.

Ak Parti’ nin 2023 hedefleri kapsamında dile getirdiği “kayıt-dışılığın %15’ e düşürülmesi” hedefinin çok uzakta olduğu ortadadır. Varlık barışının kurumsal hale getirilmesinin ne bu hedefe ne de toplumda aşınan adalet duygusuna çare olamayacağı açıktır.

Bu nedenle, varlık barışı uygulamalarına acilen son verilmeli ve vergi kaçırmanın değil, toplumsal hak ve ödevlerine uygun yaşayan vatandaş ve mükelleflerimizin teşvik edileceği bir vergi reformu uygulamaya konmalıdır.

Ekonominin içinde bulunduğu durum için kullandığımız yapısal tıkanma tabiri yalnızca makro göstergelerde izlenen trendlerle ilgili değildir.

Türk Ekonomisi’ nin birçok başlıkta kapsamlı reformlara ihtiyacı vardır.

Madde- 3 ve 4: Bu madde ile, 1211 Sayılı Merkez Bankası Kanunu’nun 4 üncü maddesinde değişiklik yapılmak istenmektedir. Mevcut düzenlemede, bankaların ve diğer mali kuruluşların bilançolarındaki pasif kalemleri dikkate alınarak zorunlu karşılık tesisi öngörülmekte iken; bu düzenlemeyle, söz konusu kuruluşların bilanço içi ve bilanço dışı uygun görülen kalemlerinde meydana gelen değişikliklerin zorunlu karşılık ve umumi disponibilibite uygulamasında dikkate alınmasının önü açılmıştır. Ayrıca, Merkez Bankasının bilgi taleplerinin karşılanmasına yönelik hüküm eklenmiştir.

Bankaların bugün kullandıkları türev işlemler (opsiyon, swap, future) bilanço dışı varlıklardır. Ama bu işlemlerden ettikleri karlar bilanço içindedir. Düzenlemeden anlaşılan, bankaların MB’ de tuttuğu zorunlu karşılıklar için, aktiflerinde yer alan krediler ile türev araçların da hesaba katılacağı şeklindedir. Bunun ne yöntemle, hangi formüle bağlı kalınarak yapılacağı, yukarıda da belirtildiği üzere, düzenlemeden anlaşılamıyor.

“Bilanço içi ve bilanço dışı” ibaresinin ne anlama geldiği biliniyor. Bilinmeyen bu kalemler üzerinden tesis ettirilecek ZK lar ile tam olarak hangi ekonomik amaca ulaşılacak istendiği net değil. Buradan para politikası uygulamalarında türev ürünler üzerinden sıkılaştırma veya gevşeme ile finansal istikrar mı yoksa çalışmayan kredi piyasasının canlandırılması mı hedefleniyor belli değildir.

Zorunlu Karşılık Nedir?

Zorunlu karşılıklar bir para politikası aracıdır. Merkez Bankası, 2010 yılının son çeyreğinden itibaren uygulamaya başladığı yeni strateji çerçevesinde, söz konusu dönemde enflasyon görünümünün olumlu seyretmesinin de sağladığı imkân dâhilinde, makro finansal risklerin azaltılabilmesine yönelik politikalar geliştirmiştir. Bu doğrultuda, temel politika aracı olan bir hafta vadeli repo ihalelerine ek olarak zorunlu karşılıklar aktif bir şekilde kullanıma sokulmuştur.

Zorunlu karşılığa tabi yükümlülükler iki haftada bir cuma günü itibarıyla hesaplanır. Bankaların tabi oldukları muhasebe standartları ve kayıt düzeni esas alınarak, yurt dışı şubelerinin yükümlülükleri dâhil, Merkez Bankasına, Hazineye, yurt içi bankalara ve uluslararası anlaşmayla kurulmuş olan bankaların Türkiye’deki merkez ve şubelerine olan yükümlülükleri hariç olmak üzere, aşağıda belirtilen bilanço kalemleri zorunlu karşılığa tabi Türk lirası ve yabancı para yükümlülüklerini oluşturur.

- a) Mevduat/katılım fonu (3/2/2007 tarihli ve 26423 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Mevduat ve Katılım Fonlarının Vadeleri ve Türleri Hakkında Tebliğ (Sayı:2007/1) kapsamındaki resmî kuruluşlar ile 7/3/2019 tarihli ve 810 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararıyla yürürlüğe giren Kamu Haznedarlığı Yönetmeliği kapsamındaki kurumlardan kabul edilenler hariç).
- b) Repo işlemlerinden sağlanan fonlar (Borsa İstanbul piyasalarından sağlananlar hariç).
- c) Kullanılan krediler (Hazine garantisıyla sağlananlar hariç).
- ç) İhraç edilen menkul kıymetler (net).
- d) Sermaye hesaplamasına dâhil edilmeyen borçlanma araçları.
- e) Yurt dışı merkeze yükümlülükler (net).
- f) Kredi kartı ödemelerinden borçlar.
- g) Müstakrizlerin fonları.

Merkez Bankaları bağımsızlıklarını alıp enflasyonu hedeflemesi rejimine geçtikten sonra zorunlu karşılıkların para politikası aracı olarak kullanılması biraz gündemden çıkmıştı, ta ki 2008 krizine kadar. Bu dönemden sonra zorunlu karşılık uygulaması tekrar gündeme geldi ve aktif bir şekilde kullanılmaya başlandı. Bunun da temel amacı şu idi: Bankaların ortalama mevduat süresi 34-35 gün olmasına rağmen, beş yıllık, on yıllık krediler vermektedirler. Dolayısıyla beş yılda, on yılda bankacılık sisteminin başına ne tür bir sorun geleceğini önceden kestirmek mümkün olmadığı için zorunlu karşılık oranları tekrar merkez Bankacılığının gündemine geldi ve aktif bir araç olarak kullanılmaya başlandı. Dolayısıyla zorunlu karşılıkların en önemli fonksiyonu bankacılık sisteminin likidite yönetiminde sıhhat ve sağlığını temin etmektir. Fakat yapılan bu düzenleme, sektör ve firma bazında bundan belki kırk yıl önce, elli yıl önce uygulanan “selektif kredi politikası” benzeri bir uygulamaya tekrar geri dönmeyi mi amaçlamaktadır? Bunlar çağın ve bugünkü dünya finansal sistemin gerisinde kalmış uygulamalardır. Tekraren, bu düzenleme sonucunda neyin amaçlandığını uygulamada göreceğiz. Sıkıntılı olan sektörlerde karşılık oranları değiştirilerek, firmalara ve bankalara bir kolaylık mı sağlanacak? Bu politika sonrası, batık durumda olması muhtemel kredilerin ne kadarının geri döneceği düşünülüyor?

Tıkanan kredi kanallarını çalıştıramayan bankacılık sisteminin yükü son bir yıldır kamu bankaları üzerine binmiş durumdadır. Bu bankaların görev zararlarının hangi seviyeye ulaştığı konusunda elimizde yeterli veri olmasa da piyasadaki kredilerin ağırlığından çıkarım yapmak mümkündür. Bundan 4 yıl önce toplam kredilerin içinde özel bankaların payı daha büyükken, bugün kamu bankalarının payı daha büyük duruma gelmiştir. Kamuoyunda yer alan bazı iddialar, hükümetin kamu bankalarına faiz oranları üzerinden baskı yaptığı şeklindedir. Tüm

bunların ardıdan yapılan bu düzenleme akla şu soruyu getirmektedir: Aynı yöntem özel bankalar üzerinde de mi uygulanacak?

Konu özelindeki dünya örneklerine bakıldığında; bu tür uygulamaların Çin, İsrail, Brezilya gibi ülkelerde uygulandığı görülmektedir. Çin ve İsrail’ de bugün modern dünyanın uyguladığı ve Türk Ekonomisi’ nin de takip ettiği piyasa ekonomisi uygulamalarının farklı uygulamaları söz konusudur. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası’ nın ekonomik altyapısı bambaşka ülke örnekleri üzerinden hareket ederek araçlar geliştirmesi çelişki yaratmaktadır. Bu Merkez Bankası’ nın esas sermayesi olan “güven” konusundaki çekinceleri artırmaktan başka bir anlam ifade etmeyecektir.

Maddenin ikinci fıkrasında yer alan bilgi paylaşımı konusu da güven hususunda çekinceler yaratmaktadır. Merkez Bankası, uluslararası finansal sisteme entegre bir biçimde faaliyet yürüten bir kuruluştur. Uluslararası piyasa oyuncularının kişisel bilgileri bahsinde soru işaretleri oluşturacak bu tür düzenlemelerin, “iyi yönetim” ve “güçlü iletişim” esaslarına uygun bir koordinasyon sonucu yapılması gerekir. Bugün, dünyada, Merkez Bankaları’ nın en önemli politika aracı, piyasa ile kurduğu iletişim haline gelmiştir. Piyasadaki oluşabilecek çekinceleri giderecek iletişim kanalları oluşturmak iyi yönetişimin olmazsa olmaz koşuludur. Dünyada ve geçmişte Türkiye’ de başarılı olan uygulamaların, klasik politika araçlarının yanında güçlü iletişim kanallarını da kullanmış olduğu ortadadır.

Madde- 5 ve 6: Merkez Bankasının yıllık safı karının yüzde 20'sinin ihtiyat akçesine ayrılacağına yönelik hüküm, "Türk Ticaret Kanununda öngörülenden daha yüksek oranda ve sermaye ile sınırlı olmaksızın ihtiyat akçesi ayrıldığı, bu meblağ devamlı büyüdüğü" gerekçesiyle kaldırılmaktadır.

Son yıl karından ayrılan ihtiyat akçesi hariç, birikmiş ihtiyat akçeleri her yıl kara katılarak dağıtılabilecektir.

Teklifle, Türk Ticaret Kanununda sermayenin yüzde 20'sine ulaşınca kadar ayrılması düzenlenen ve Merkez Bankasının 25 bin TL'lik sermayesi dikkate alındığında 5 bin TL gibi simgesel bir tutara tekabül edecek olan birinci tertip yedek akçenin, Merkez Bankası için hiç ayrılmaması öngörülmektedir. İkinci tertip yedek akçenin yüzde 10 oranında ayrılmasını öngören mevcut düzenleme ise Türk Ticaret Kanunu ile uyumlu biçimde ve "fevkalade" nitelmesi olmaksızın korunmaktadır.

İhtiyat akçelerinin, son yıl kardan ayrılan hariç olmak üzere, kara katılarak ödenmesi suretiyle devamlı olarak büyümesinin de önüne geçilmesi amaçlanmaktadır.

Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihe kadar ayrılmış bulunan ihtiyat akçelerinin tamamı, birikmiş fevkalade ihtiyat akçelerinin ise son yılın karından ayrılan kısmı hariç tamamı Genel Kurul kararı aranmaksızın Hazineye aktarılacaktır.

Özellikle faizlerin artış eğilimine girdiği 2018 başından bu yana Merkez Bankası’ nın bağımsızlığı ve dolayısıyla kurumsal kimliği ağır bir yara almıştır. Siyasilerin, Merkez Bankası’ nın bağımsızlığını zedeleyecek çıkışları, uzun zadeli itibar aşınmalarına neden olmaktadır.

Merkez Bankası’ nın yedek akçelerinin Hazine’ ye aktarılması, uzun süredir kamuoyunu meşgul eden bir konu haline gelmiştir. Medyada “kefen parası”, “kara gün parası” olarak kavramsallaştırılan konu, bağlamından kopmuş ve popülist söylemlere indirgenmiştir.

Merkez Bankası her ne kadar kamu adına faaliyet yürütüyor olsa da özel hukuk hükümlerine tabi bir anonim şirket statüsündedir. Bu bakımdan Türk Ticaret Hukuku hükümlerine tabidir ve kurumlar vergisi mükellefidir.

Yedek Akçe Nedir?

Türk Ticaret Kanunu’nda 519 ile 523 maddeler arasında düzenlenmiştir. Şirketleri orta-uzun vadeli dalgalanmalara karşı koruma amacı gütmektedir. Kanuni yedek akçeler ve ihtiyari yedek akçeler olmak üzere ikiye ayrılır. Bu başlıklardan “kanuni yedek akçe” şirketlerin kanundaki amir hüküm gereği ayırmak zorunda olduğu tutarları, ihtiyari yedek akçeler ise şirket insiyatifine bırakılmış tutarları ifade etmektedir.

Değerlendirme:

Bizim görüşümüze göre, Merkez Bankası, her ne kadar bu kanun hükmüne tabi bir özel hukuk tüzel kişisi olsa da para basma (senyoraj) yetkisine sahip bir kurum olarak yedek akçe ayırması zaruri değildir.

Merkez Bankasının halihazırdaki sermayesi 25 bin TL’dir. 250 bin adet de hissesi vardır ve bir hissesinin değeri 10 kuruştur. Dolayısıyla 25 bin TL’lik sermaye ile yaptığı operasyonlardan kar etmektedir. Dolayısıyla Merkez Bankası’nın kâr etmesi övünülecek bir şey değildir, Merkez Bankası’nın kârı özel sektörün zararıdır. Merkez Bankası’nın kâr ettiği yıllarda ekonomi düzgün yönetilmemiştir. Eğer bir ülkede Merkez Bankası kâr ediyorsa o yıl o ekonomide bir problem vardır.

Biz, parti olarak Merkez Bankası yedek akçeleri ilgili düzenlemenin doğru olduğunu düşünmekteyiz. Yani Merkez Bankasının para basan bir kuruluş olarak yedek akçeye ihtiyacı yoktur. Fakat üzülerek söylemek gerekir ki, bu düzenleme Türkiye’ nin 1980’li ve 1990’lı; özellikle 1990’lı yıllarda yapılan yanlışlardan ders çıkarmadığı anlamına gelmektedir.

Yapılması gereken şudur: Merkez Bankasında yedek akçeyle ilgili düzenleme yapılmadık ve bu tutar Merkez Bankasının bilançosundan çıkarılmalıdır; Ancak Hazine, ekonominin uzun vadedeki sıhhat ve sağlığı için gönüllü olarak bu tutarın kullanılmadından feragat etmelidir.

Kısacası, “MB AŞ statüsünde de olsa yedek akçe ayırmasına gerek yoktur. Tekraren, para basma yetkisi olan bir kurumun yedek akçe ayırması çok da anlamlı görünmüyor. Ama daha anlamsız Kısa Vadeli Avans kullanımını kaldırmış olan bir ülkenin MB’dan Hazine’ye para aktarmasıdır. Bu çok açık bir şekilde para basmak demektir. Merkez Bankası gişesinden çıkan her bir banknot para tabanı üzerinden para arzıdır. Merkez Bankası nezdinde hesabı olan herhangi bir kuruluşun hesabına yazılan alacak, Merkez Bankası’ nın karı dahi olsa açıktan para basmadır. Bu düzenlemenin 2001 krizine giden yoldaki yüzde 15’lik kısa vadeli avanstan hiçbir farkı yoktur ve o anki iç talep koşullarına bağlı olarak açıkça enflasyonisttir. Arka kapıdan dolaşarak ekonomiye likidite sağlamak 2001 ve 2008 krizlerinden farklı sonuçlar

doğurmayacaktır. Bu para, kısa vadede yaratacağı rahatlamaya rağmen içinde bulunduğumuz krizi daha da derinleştirecek ve çözüm üretmekten ziyade problem yaratacaktır.

Madde- 7: 9/5/2018 tarihinde yapılan değişiklik ile bölünen yüksek öğretim kurumları arasında üniversiteye ait malların paylaşımında karşılaşılan problemleri YÖK Kanunu’ na eklenen geçici 52. madde ile çözmeyi amaçlamaktadır ve lehte oy kullanılmıştır.

Madde- 8-9-10-11-12 ve 13: Teklifin 8-13 arası maddeleri sosyal güvenlik kapsamında yapılan yurtdışı borçlanma prim oranının %32’ den %45’ e çıkarılmasına ilişkin bir dizi düzenlemeyi içermektedir.

Sosyal Güvenlik Kurumu

Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) vatandaşların hastalık, işsizlik, sakatlık, ölüm ve analık halinde korunmasını sağlamakla, emekli aylıklarını ve sağlık harcamalarını ödemekle yükümlü en yüksek bütçeli kamu kurumudur. Kurum, seçim öncesi krizin topluma ve kuruma etkilerini kamuoyundan gizlemek için 2019 yılı sigortalı, sağlık ve mali aylık istatistik bilgilerini yayımlamamaktadır.

Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak’ın hafta sonu katıldığı bir televizyon programında “sadece Mart ve Nisan ayında Sosyal Güvenlik Kurumuna giriş noktasında istihdam artışı 520 bini geçmiş durumda...” demiştir. Oysa 2019 yılı istihdam artış sayısı SGK’nın resmi verilerinde henüz mevcut değildir.

Kurumun en önemli finans kaynağı sigorta ve genel sağlık sigorta primleri ile devlet katkısı ve faturalı ödemelerin de içinde yer aldığı bütçe transferidir. Giderlerinin en önemli kısmını ise emekli aylık ve ödenekler ile sağlık harcamaları oluşturmaktadır. Aktif sigortalı sayısı azalmakta, prim borçlarını ödeyemeyenlerin sayısı giderek artmaktadır.

SGK istatistik verilerinde 2008 yılından itibaren aktif sigortalı sayısı her yıl artarken, ilk kez 2018 yılında işverenlere her türlü teşvik verilmesine karşın aktif sigortalı sayısı bir önceki yıla göre azalmıştır.

Aktif/pasif sigortalı oranı, sosyal sigortaların en temel göstergesidir ve kapsamla ilgili bir gösterge olmaktan ziyade sistemin mali dengesi ile ilgilidir. Bir sosyal güvenlik sisteminin mali bakımdan ayakta durabilmesi için aktif/pasif sigortalı oranının asgari 4 olması gerekir. SGK istatistik verilerinde 2017 yılında 1.95 olan aktif/pasif oranı 2018 yılında 1.86’ya düşmüştür.

Aktif-pasif oranının bu kadar düşük olmasının önemli nedenlerinden biri işsizlik oranlarıdır. Bu durum, konunun ciddiyetini ortaya koymaktadır.

Sosyal Güvenlik Kurumu’na Bütçeden yapılan transferleri her yıl artmaktadır. Son olarak bu rakam 2018 yılında 150 milyar TL’ yi aşmıştır.

Bütçe transferlerine ek ödeme, açık ve faturalı ödemelerle devlet katkısı, teşvik de dâhildir.

Hiç bir sosyal güvencesi olmayan ve GSS kapsamında tescil edilen kişilerin sayısı 2017 yılında 9.825.269 iken 2018 yılında 10.585.086'ya yükselmiştir.

Aylık geliri brüt asgari ücretin üçte birinden az olan (yoksullar), GSS primi devlet tarafından karşılanan kişilerin sayısı 2017 yılında 7.936.009 iken 2018 yılında 8.262.402'ye yükselmiştir.

AK Parti dönemi Sosyal Güvenlik Kurumu'nun gelir- gider arasındaki dengesizlik kronik hale gelmiştir.

SGK'nın resmi verilerinde de görülmektedir ki; AK Parti Hükümetleri döneminde (2003-2018) SGK'nın gelir- gideri arasındaki dengesizlik kronik hale gelmiş ve parmak hesabı ile toplam 317,9 milyar TL 'açık' vermiştir.

Gelir-gider dengesi, aktif-pasif oranı, sosyal güvenlik açığının GSYH'ye oranı gibi temel göstergeler sistemin sürdürülebilirliği için her yıl takip edilmesi gereken ve sonuçlarının izlenmesi gereken aktüeryal hesaplardır.

Yurt Dışı Hizmet Borçlanması

Yurtdışı borçlanması, 1978 yılından bu yana sosyal güvenlik sistemimizde yer alan bir uygulamadır. O dönem, özellikle Almanya' da yaşayan işçilerimizin dövizlerini Türkiye' ye getirmek amacıyla yasalaştı ve 5510 sayılı kanun kadar yurtdışı hizmet borçlanması günlük 1 dolar üzerinden gerçekleşiyordu (bir ara 3,5 dolar olarak uygulandı). Ancak, 2008 yılında yürürlüğe giren 5510 sayılı Kanunla bu borçlanmada da dövizden vazgeçilerek % 32 oranı uygulanmaya başlandı. Böylece, yurtdışında yaşayan vatandaşlarımız, borçlanma hususunda Türkiye' de yaşayan vatandaşlarımız ile eşitlenmiş oldu.

Komisyonunda görüşülen teklif ile halihazırda %32 olan yurtdışı borçlanma prim oranının %45' çıkarılması ve yapılacak borçlanmaların bundan böyle 5510 sayılı kanunun 4. Maddesinin (b) bendi kapsamında (Bağ-Kur) değerlendirilmesi kabul edilmiştir.

Bugün %32 olan prim oranının % 12'si Genel Sağlık Sigortası, % 20'si malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları içindir ve hukuki ve kanuni bir temele dayanmaktadır. Buna karşın, teklif ile öngörülen %45' lik oranın neyi ifade ettiğini anlamak mümkün değildir. Bu, tamamen afaki bir orandır. Aradaki %13' lük fark yurtdışında olmanın vergisi midir?

Bu değişiklik çok açık bir şekilde yurtdışında yaşayan vatandaşlarımıza üvey evlat muamelesi yapılacağı anlamına gelmektedir. Hiçbir Türkiye Cumhuriyet vatandaşı kendisini ikinci sınıf hissetmemelidir.

Sosyal sigortalarda karşılık ilkesi vardır. Kamunun hangi primi neyin karşılığında aldığını açıkça belirtmesi gerekir. Kurum fayda-maliyet dengesini gözetmek için ortaya atılan %45' lik oran, en başta kanunda düzenlenen %32' lik oranı anlamsız kılmaktadır.

Suriyelilerin ülkemize maliyeti 37 milyar dolar iken kendi vatandaşlarımız için küçük hesapların içerisinde olmamız doğru değildir.

Ekonomiyi yönetememenin, döviz kurundaki artışın faturası yurtdışında yaşayan vatandaşlarımıza yüklenmemelidir.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti’ nin gurbetçi vatandaşlarımıza bundan 13 yıl önce taahhüt ettiği bir hakkı, bu kadar kolay ve afaki bir şekilde geri alması, en başta devlet ciddiyeti ile bağdaşmamaktadır.

Madde- 14 ve 21: 14’üncü maddeyle yapılan düzenlemeyle ithalatçıları tarafından yurt dışından sıfır araç gibi ithal edilen, ancak daha sonra yurtdışında daha önce tescil görmüş olduğu dolayısıyla esk i araç olduğu anlaşılan, bu nedenle de Gümrük Kanunu uyarınca el konulan araçların sahipleri tarafından özel tüketim vergisi tutarının yüzde 25’i için 31/12/2019 tarihine kadar başvuru yapılmasını ve ÖTV tutarının yüzde 25’inin ödenmesi suretiyle sahiplerine iadesini dolayısıyla da aracın bu durumunu bilmeden ithalatçılarından satın almış olan ve belki de müteaddit defalar el değiştirmiş olan, el değiştirmesi suretiyle nihai alıcılarının mağduriyetinin giderilmesi hedeflenmektedir.

21. madde ise, halihazırda el koyma veya müsadere kararı verilmemiş taşıtların yine yıl sonuna kadar %25’ lik ÖTV’ yi vergi dairelerine ödemeleri durumunda ruhsatlandırılacağı hükmünü düzenlemektedir.

Yapılmak istenen bu düzenleme af niteliği taşımaktadır. Bu kapsamda yaklaşık 62 bin kara ulaşım aracı olduğu, siyasi iradenin bu düzenlemeden ciddi tutarda özel tüketim vergisi beklentisi olduğu anlaşılmaktadır.

Lakin, benzer bir düzenleme 2017 yılında yapılmış ve yalnızca 3.914 bu hükümden yararlanarak ruhsatlandırılmıştı. Bugün ise, Ticaret Bakanlığı yetkililerine göre halihazırda 62 bin araç bu statüde bulunmaktadır.

2017 yılında yapılan düzenlemeden neden daha fazla sayıdaki aracın yararlanmadığı, bugün beklenen talebin ne kadar olduğu gibi sorulara doyurucu cevaplar verilememiş, kanunun amacı yeterince anlaşılamamıştır.

Madde- 16 ve 17: Teklifin 16 ve 17 maddeleri 2001 döneminde İstanbul Yaklaşımı olarak kavramsallaştırılan düzenlemelerin bir yenisi niteliğindedir. Bir taraftan tahsiline imkam bulunmayan kredilerin banka bilançolarından çıkarılmasının önü açılırken, diğer taraftan da halihazırda ödeme aczine düşen veya kısa vadede düşme ihtimali olan şirketlerin borçlarının yapılandırılması hedeflenmektedir.

Bağımsız Kuruluşlarca yapılan denetimler sonucu, şirketin yapılandırma sonrası faaliyetine devam edebileceği kanaatinin oluşması şart koşulmaktadır.

Kapsam, yeni kredi vermeyi, kredi vadesini uzatmayı, teminat azaltmayı ve ana para alacaklarının ertelenmesi dahil birçok farklı seçenek sunmaktadır.

Madde kapsamında “çerçeve anlaşmaları” imzalayan firmaların 2 yıl içerisinde yeniden yapılandırmaya konu edilmesi halinde, sağlanan teşvik ve vergi istisnaları uygulanmayacaktır. Madde kapsamında uygulanacak teşvik ve istisnalar ise Damga Vergisi ve BSMV ve kaynak kullanımı destekleme fon giderleridir.

Tabir, daha önce bu uygulamanın “Londra Yaklaşımı” şeklinde adlandırılması ile ortaya çıkmıştır. 2001 krizinde benzer bir uygulama ile IMF’ ten sağlanan 3 milyar dolarlık kaynağın %60 şirketlere finansman desteği olarak verilmişti.

BDDK’ nın raporlarına göre; artan takipteki alacak oranı, düşen bankacılık karları ve kredi hacmindeki daralma, bankacılık sistemini tehdit etmektedir. Moody’ s şubat ayında yayınladığı raporda Türk Bankacılık sisteminde 2019 sonu batık kredi oranının %15-20 düzeylerine ulaşabileceğini öngörmüştür.

2001 yılında IMF programına istinaden yapılan uygulama, bugün, krizin bankacılık sistemine dayanmasının ardından örtülü bir IMF program kapsamında yeniden Türk Ekonomisi’ nin önüne gelmiştir.

Bu düzenleme Türk Ekonomisi’ni ve dolayısıyla Türk bankacılık sisteminin içine düştüğü batık kredi sorunsalından çıkaracak etrafını cami ağıyarını mani bir düzenleme değildir. Zira bankacılık sektörü tıkanmış vaziyettedir. Yapılan düzenleme zaman kazanmaya yöneliktir. 2019 yılı başında BDDK yayınladığı bir düzenleme ile sorunlu kredilerin 36 ay vadede istenildiği kadar yeniden yapılandırılabilmesine olanak tanımıştı. Öyle anlaşıyor ki bu düzenleme yetmedi torba yasa ile iki yıllık bir süreye ilaveten CB’na iki yıl daha uzatma yetkisi verilmektedir. Bu düzenlemeyi yapanlar hayal aleminde yaşamaktadır. Umut ediyorlarki bir mucize olacak, ekonomik daralma yerini büyümeye bırakacak, şirketlerin nakit akımları tekrar başlayacak ve ödenemeyen faiz ve anapara taksitleri ödenebilir hale gelecek. Böyle bir dünya yok. Yasanın ilgili maddelerinde ki düzenlemelerin iki temel amacı var. Bankacılık sistemindeki karar alıcılara diyor ki, bu yapılandırmadan doğan/doğacak her türlü zararlarınızı vergi düzenlemeleri yönünden karşılayacağım (bu vergi mükelleflerine yüklenen bir yükür) ve asıl önemlisi karar alıcılara “cesaretli olun, kokmayın size zimmet veya hapis gibi bir cezai sorumluluk yüklemeyeceğim” diyor.

Sorunun özü şudur: Bankaların vatandaşın topladıkları mevduatı ve mevduatlar üzerinden yarattıkları kaydi paralarla kredi kullanıcılara kullandıkları krediler yanlış ekonomi yönetimi sonucu daralan ekonomi nedeniyle geri ödenemektedir. Dolayısıyla ikinci katagorideki krediler de dahil toplam ₺ 400 milyar (\$70 milyar) yeniden yapılandırılmaktadır. (Şeffaflık yoktur, gerçek rakam bundan büyük olabilir). Yüzer hale gelmeyenler zarar yazılacak ve bankalarca semayelerinden karşılık ayrılacaktır. Bunun için kaynak gereklidir. Düzenlemenin hiç bir yerinde bu kaynağın nereden nasıl bulunacağından söz edilmemektedir. Soru şu: Acaba ileri de yeni bir düzenleme ile Merkez Bankası kaynaklarına mı başvurulacak. Türkiyeye özgü bir TARP mı hedeflenmektedir? FED bir ABD tarp programı uyguladı, ama unutmayalım ABD doları rezev para idi.

Madde 18: Teklif, Sosyal Güvenlik Kurumu verilerinin Merkez Bankası ve Sağlık Bakanlığı ile paylaşılmasını yönelik düzenlemeyi içermektedir.

İçinde bulunduğumu çağda, veriyi toplamak, işlemek ve politika yürütmek artık bir gerekliliktir. Bu duruma paralel olarak kişisel verilerin korunması ihtiyacı da artmıştır.

Bu kapsamda 2016 yılında 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu çıkarılmıştır. Anılan kanunun Özel nitelikli kişisel verilerin işleme şartları başlıklı 6. Maddesi;

MADDE 6- (1) Kişilerin ırkı, etnik kökeni, siyasi düşüncesi, felsefi inancı, dini, mezhebi veya diğer inançları, kılık ve kıyafeti, dernek, vakıf ya da sendika üyeliği, sağlığı, cinsel hayatı, ceza mahkûmiyeti ve güvenlik tedbirleriyle ilgili verileri ile biyometrik ve genetik verileri özel nitelikli kişisel veridir.

(2) Özel nitelikli kişisel verilerin, ilgilinin açık rızası olmaksızın işlenmesi yasaktır.

(3) Birinci fıkrada sayılan sağlık ve cinsel hayat dışındaki kişisel veriler, kanunlarda öngörülen hâllerde ilgili kişinin açık rızası aranmaksızın işlenebilir. Sağlık ve cinsel hayata ilişkin kişisel veriler ise ancak kamu sağlığının korunması, koruyucu hekimlik, tıbbî teşhis, tedavi ve bakım hizmetlerinin yürütülmesi, sağlık hizmetleri ile finansmanının planlanması ve yönetimi amacıyla, sır saklama yükümlülüğü altında bulunan kişiler veya yetkili kurum ve kuruluşlar tarafından ilgilinin açık rızası aranmaksızın işlenebilir.

(4) Özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesinde, ayrıca Kurul tarafından belirlenen yeterli önlemlerin alınması şarttır.”

Çok açık şekilde kanun, özel hayatın gizliliğini gözeterek, sağlık ve cinsel hayata dair verilerin işlenemeyeceğini düzenlemiştir. Bu maksatla, sağlık verisi toplayan ve işleyen SGK’ nın diğer kurumlarla yapacağı veri paylaşımı 5502 sayılı kanunda yapılan düzenlemeler ile diğer kurumlara nazaran daha da zorlaştırılmıştır.

Merkez Bankasının doğru ve sağlıklı politikalar oluşturabilmesi için enflasyon sepetinde önemli bir ağırlığa sahip sağlık harcamaları ile ilgili kişisel olmayan verilere ulaşabilmesi doğru ve yerindedir. Ancak SGK’ nın özellikle Merkez Bankası’ na yapacağı kişisel veri transferi beraberinde birçok spekülasyonu da beraberinde getirebilir. Yarın, başka bir bakanlığın da etki analizi veya başka bir politika uygulaması için de benzer verileri talep etmesinin de önü açılmış olacaktır. Bu tip verilerin Tük üzerinden işlenip, kimlik bilgileri yer almadan ilgili kurumlara aktarılmasının daha kontrol edilebilir olacağı düşünülmektedir.

Madde 20: Teklif, yurtdışı çıkış harcının 15’ ten 50 TL’ ye çıkarılmasına ilişkin düzenlemeyi içermektedir. Bu rakamı üç katına kadar artırmaya da Cumhurbaşkanı yetkili kılınmıştır.

Yurt dışına çıkış harcı Türkiye’nin bugüne kadar çeşitli dönemlerde, çeşitli isimler altında uyguladığı bir harçtır. 1970 -1980 arasında bunun adı dış seyahat harcamaları vergisidir.

1980 sonrası dönemde kaldırılan harç, toplu konu idaresinin finansmanı amacıyla yeniden getirilmiş ve sonrasında tekrar kaldırılmıştır. 2001 yılında yeniden gündeme alınmış ve 50 Amerikan doları olarak uygulanmıştır. 2007 yılında yapılan düzenleme sonrasında ise 15 TL’ ye düşürülmüştür. Şimdi ise yeniden 50 TL’ ye çıkarılmaktadır.

Seyahat özgürlüğü bahsi bir tarafa, 21. yy da Türkiye Cumhuriyeti Devleti’ nin halen bu tür vergileri birer araç olarak kullanmasını anlamak mümkün değildir. Yapılması gereken yurt dışı çıkış harcının toptan kaldırılmasıdır.

Madde- 26-27 ve 28; Anılan maddeler Kamu-Özel İşbirliği kapsamında yapılan şehir hastanelerinin sözleşmelerinde yapılacak birtakım değişiklikler için kanuni altyapı

sağlamaktadır. Türk Ekonomisi daralıyor. Fakat kamu borcunun milli gelire oranı hala %32, yani dünya standartlarının çok altında. Fakat kamuoyunun bir türlü öğrenemediği bir konu olarak, KÖİ projeleri ile yaratılan yükümlülüğün ne kadar olduğu? Bu yükümlülük de hesap edildiğinde kamunun borç yükü ne kadar oluyor bilmiyoruz.

Gelinen noktada, bütçede yeterli kaynak yok diyerek KÖİ modeliyle inşa ettiğimiz projelerin garanti ödemeleri bütçe üzerinde büyük yük oluşturmaktadır.

Şehir Hastaneleri ve KÖİ Projeleri

KÖİ Projeleri tarihsel olarak çözülen Osmanlı Devleti’ nin itibardan tasarruf olmaz diyerek dış borç ile Dolmabahçe Sarayı’nı yapmasını hatırlatmaktadır.

Hali hazırda faaliyete geçmiş 8 adet şehir hastanesi bulunuyor. Bu hastaneler için 2019 bütçesine konulan ödenek 6,2 Milyar TL’dir.

2021 itibarıyla yapımı devam eden 13 şehir hastanesinin faaliyete geçeceği hesaplanıyor. Sonrasında planlara göre bu sayı 31’ e çıkacak. (Fakat, en büyük iki proje Ankara Etlik Şehir Hastanesi ve Pendik Şehir Hastaneleri neredeyse durdu. Etlik Şehir Hastanesi-Türkerler Holding’ in batık durumda olduğu konuşuluyor)

Bu 21 Şehir Hastanesi faaliyete geçtiğinde 2019 yıl başı fiyatları ve Sağlık Bakanlığı 2019 ödeneği üzerinden yaptığı hesaplamaya göre (Hizmete giren 8 hastanedeki yatak başı birim fiyat üzerinden, 21 hastanede olacak toplam yatak sayısı üzerinden)

2021’ de şehir hastanelerinin bütçeye yükü, 22,6 Milyar TL’ ye çıkacaktır. (Sağlık Bakanlığı 2019 bütçesinin %47’ si)

Yapımı planlananlarla beraber toplam şehir hastanesi sayısı 31’ çıktığında ise (yine 2019 fiyatları ile) bu rakam 30,9 Milyar TL’ ye yükselecektir. (Sağlık Bakanlığı’ nın 2019 bütçesinin %64’ ü)

Değerlendirme

Madde de ön görülen düzenleme ile ilgili olarak, KÖİ konularında ülkemizin en önemli uzmanlarından olan Prof. Dr. Uğur Emek’in bizim de katıldığımız görüşlerini aynen aktarıyoruz:

“Öncelikle şehir hastaneleriyle ilgili süreçleri düzenleyen 6428 sayılı Kanun’a yapılan bir eklemeye şu şekilde bir sözleşme bedeli tanımı yapılmaktadır: “sözleşme kapsamında işletme dönemi boyunca yükleniciye ödenecek kullanım bedeli ile hizmet bedelinin yönetmelik çerçevesinde hesaplanan net bugünkü değerleri üzerinden elde edilen toplam.

Bu değişikliklerle, 6428 sayılı Kanun’da “bedel” ve “sözleşme bedeli” şeklinde birbirlerinin yerine geçebilen iki kavram oluşturulmaktadır. Kanun’un mevcut halinde “bedel” şu şekilde tanımlanmaktadır (md.1/c): “yüklenicinin, sözleşme çerçevesinde yaptığı tesislerin kullanımı ile tesisteki belli hizmetlerin sunulması karşılığında yükleniciye ödenecek olan bedellerin toplamı”. Kanunun 1/e maddesinde “hizmet bedeli” ve 1/j maddesinde de “kullanım bedeli” kavramları tanımlanmakta ve “bedelin” bu iki bileşenden oluştuğu belirtilmektedir.*

Bu çerçevede, hem “bedel” hem de “sözleşme bedeli”, “hizmet” ve “kullanım bedeli” toplamlarından oluşmaktadır. İki tanım arasındaki tek fark, yeni tanımla getirilen “net bugünkü değer” (NBD) hesabıdır.

Torba tasarı bu haliyle kanunlaşır, 6428 sayılı Kanun’da 32 adet “bedel” ve 2 adet de “sözleşme bedeli” kavramı yer alacaktır. Bu da kanun uygulamasında sorunlara yol açabilecektir.

Konuyu açıklamak için Kanunun 4/9 maddesindeki şu ifadeye bakalım:

“Mücbir sebepler, olağanüstü hâller veya sözleşme ve eklerinin uygulanmasını etkileyen bir durumun ortaya çıkması veya sözleşme ve eklerindeki hükümlerin ihtilaf içermesi hâllerinde sözleşmenin uygulanabilirliğini veya anlaşılabilirliğini sağlamak amacıyla, sözleşme bedelini değiştirmemek kaydıyla Sağlık Bakanı onayı ile sözleşme ve eklerinde taraflarca değişiklik yapılabilir. Yapım işlerinde mücbir sebepler, olağanüstü hâller veya yüklenicinin kusurundan kaynaklanmayan sebeplerle, sözleşmede öngörülen şartlarda işin tamamlanamayacağını anlaşılması hâlinde bedel, ihalede nihai teklifin verildiği tarih esas alınarak güncellenir ve buna bağlı olarak Bakan onayı ile sözleşmede gerekli düzenlemeler yapılır.”

Bu açıklamada yer alan ve Kanun’da sadece 2 yerde kullanılan “sözleşme bedeli” hesaplaması için yeni getirilen NBD yaklaşımı, Kanun’da 32 farklı yerde adı geçen “bedel” hesaplaması için de mevcut durumdaki nominal yaklaşım esas alınacaktır. Neden? Açıklama yok.

2. Kanunun 4/9 maddesine yapılan bir eklemeye de sözleşme ve eklerindeki hükümlerin uygulanmasını etkileyen bir durumun ortaya çıkması veya anlaşılabilirliğini sağlamak amacıyla, sözleşme bedelini artırmamak kaydıyla Sağlık Bakanı onayı ile sözleşme ve eklerinde taraflarca değişiklik yapılabilir. Bu kapsamdaki sözleşme değişikliklerinde, sözleşme bedelinin artırılmaması kaydıyla, kullanım bedeli veya hizmet bedeli artırılmak veya azaltılmak suretiyle değiştirilebilecektir.

Kullanım bedeli ödemeleri hastaneleri inşa eden ve işleten firmaya yapılmaktadır. Ancak, P2 hizmetlerin tamamı veya bir kısmı başka bir işletmeciden sağlanabileceği gibi, binayı yapan ve işleten işletmeciden de sağlanabilmektedir. Birinci durumda hizmet bedeli bir diğer işletmeciye yapılırken, ikinci durumda kullanım bedeliyle birlikte binayı yapan/işleten firmaya yapılacaktır. Sağlık Bakanlığının bugüne kadar imzaladığı sözleşmelerin çoğunda bina kullanımının hizmetleri ve ihtiyari hizmetleri aynı yükleniciden satın alınmaktadır. Hizmet bedelleri bazı projelerde kullanım bedeli toplamına da çok yakındır.

Yeni getirilen düzenlemeden sonra benim kafama takılan soru şudur: sözleşme bedelini artırmamak kaydıyla; hizmet bedelini düşürerek (örneğin, bina işletmecisinden ilaçlama, otopark, temizlik ve güvenlik hizmetleri tedarikinden vazgeçilerek), şehir hastanelerinin zorunlu unsuru olan P1 hizmetlerine yapılan ödemeleri artırarak sözleşmeler değiştirilirse, yükleniciye rant aktarılmış olur mu?”

Durmuş Yılmaz
Ankara

İsmail Tatlıoğlu
Bursa

**AYDIN MİLLETVEKİLİ MUSTAFA SAVAŞ İLE
75 MİLLETVEKİLİNİN TEKLİFİ**

**GELİR VERGİSİ KANUNU İLE BAZI
KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI
HAKKINDA KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun mülga 113 üncü maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“Hasılat esaslı kazanç tespiti

MADDE 113- Ticari kazancı basit usulde, işletme hesabı veya bilanço esasına göre tespit edilenler ile mesleki kazancı serbest meslek kazanç defterine göre tespit edilenlerden Cumhurbaşkanı tarafından belirlenen sektör ve meslek gruplarında faaliyette bulunanların, talep etmeleri halinde belirlenen faaliyetlerinden elde ettikleri gayrisafi hasılatlarının (25/10/1984 tarihli ve 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 38 inci maddesi kapsamında hasılat esaslı vergilendirme usulüne göre vergilendirilen mükellefler için hesapladıkları katma değer vergisi dahil tutarın) %10’u bu faaliyetlerine ilişkin vergiye tabi kazanç olarak esas alınır. Vergiye tabi kazancın bu suretle tespitinde ilgili faaliyete ilişkin giderler dikkate alınmaz ve bu kazançta herhangi bir indirim veya istisna uygulanmaz.

Belirlenen faaliyetlere ilişkin kazançları birinci fıkra kapsamında tespit edilenlerin;

a) Bu faaliyetlerine ilişkin gider veya maliyetleri, vergiye tabi diğer kazanç veya iratlarının tespitinde dikkate alınmaz.

b) Bu kazançları dışındaki beyana tabi diğer kazanç veya iratları hakkında bu madde uygulanmaz.

c) İki yıl geçmedikçe bu usulden çıkmaları mümkün değildir.

Bu madde hükümleri kurumlar vergisi mükellefleri hakkında da uygulanır.

Cumhurbaşkanı, hasılatlarını elektronik ücret toplama sistemleri aracılığıyla elde edenleri taleplerine bakılmaksızın ilgili faaliyetleri

**PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN**

**GELİR VERGİSİ KANUNU İLE BAZI
KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI
HAKKINDA KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun mülga 113 üncü maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“Hasılat esaslı kazanç tespiti

MADDE 113- Şehir içi yolcu taşımacılığı faaliyetinde bulunan ve bu faaliyetlerinden kaynaklanan hasılatlarının tamamını elektronik ücret toplama sistemleri aracılığıyla elde eden mükelleflerin talep etmeleri halinde söz konusu faaliyetlerinden elde ettikleri gayrisafi hasılatlarının (25/10/1984 tarihli ve 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 38 inci maddesi kapsamında hasılat esaslı vergilendirme usulüne göre vergilendirilen mükellefler için hesapladıkları katma değer vergisi dahil tutarın) %10’u bu faaliyetlerine ilişkin vergiye tabi kazanç olarak esas alınır. Vergiye tabi kazancın bu suretle tespitinde ilgili faaliyete ilişkin giderler dikkate alınmaz ve bu kazançta herhangi bir indirim veya istisna uygulanmaz.

Kazançları birinci fıkra kapsamında tespit edilenlerin;

a) Bu faaliyetlerine ilişkin gider veya maliyetleri, vergiye tabi diğer kazanç veya iratlarının tespitinde dikkate alınmaz.

b) Bu kazançları dışındaki beyana tabi diğer kazanç veya iratları hakkında bu madde uygulanmaz.

c) İki yıl geçmedikçe bu usulden çıkmaları mümkün değildir.

213 sayılı Vergi Usul Kanununun 353 üncü maddesinin birinci ve ikinci fıkrası hükümleri uyarınca bir takvim yılı içinde iki kez ceza kesilen mükellefler, cezanın kesildiği ve takip eden iki takvim yılına ait kazançları için bu madde hükümlerinden yararlanamaz.

(Aydın Milletvekili Mustafa Savaş ile
75 Milletvekilinin Teklifi)

itibarıyla bu madde kapsamına almaya, birinci fıkrada yer alan oranı beş katına kadar artırmaya, yarısına kadar indirmeye, kanuni oranına getirmeye, bu sınırlar dahilinde sektör, meslek grupları ve faaliyet alanları veya bölgeler ya da iller itibarıyla farklı oranlar tespit etmeye; Hazine ve Maliye Bakanlığı, maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.”

MADDE 2- 193 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 90- Yurt dışında bulunan para, altın, döviz, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarını, bu maddedeki hükümler çerçevesinde, 31/12/2019 tarihine kadar Türkiye’deki banka veya aracı kuruma bildiren gerçek ve tüzel kişiler, söz konusu varlıkları serbestçe tasarruf edebilirler.

Banka ve aracı kurumlar, kendilerine bildirilen varlıklara ilişkin olarak %1 oranında hesapladıkları vergiyi, bildirim izleyen ayın on beşinci günü akşamına kadar vergi sorumlusu sıfatıyla bir beyanname ile bağlı bulunduğu vergi dairesine beyan eder ve aynı sürede öderler.

Birinci fıkra kapsamına giren varlıklar, yurt dışında bulunan banka veya finansal kurumlardan kullanılan ve bu maddenin yürürlük tarihi itibarıyla kanuni defterlerde kayıtlı olan kredilerin en geç 31/12/2019 tarihine kadar kapatılmasında kullanılabilir. Bu takdirde, defter kayıtlarından düşülmesi kaydıyla, borcun ödenmesinde kullanılan varlıklar için Türkiye’ye getirilme şartı aranmaksızın bu madde hükümlerinden yararlanılır.

Bu maddenin yürürlük tarihi itibarıyla kanuni defterlerde kayıtlı olan sermaye avanslarının, yurt dışında bulunan para, altın, döviz, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarının bu maddenin yürürlüğe girmesinden önce Türkiye’ye getirilmek suretiyle karşılanmış olması hâlinde, söz konusu avansların defter kayıtlarından düşülmesi kaydıyla bu madde hükümlerinden yararlanılır.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Bu madde hükümleri kurumlar vergisi mükellefleri hakkında da uygulanır.

Cumhurbaşkanı, birinci fıkrada yer alan oranı iki katına kadar artırmaya, yarısına kadar indirmeye, kanuni oranına getirmeye; Hazine ve Maliye Bakanlığı, maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.”

MADDE 2- 193 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 90- Yurt dışında bulunan para, altın, döviz, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarını, bu maddedeki hükümler çerçevesinde, 31/12/2019 tarihine kadar Türkiye’deki banka veya aracı kuruma bildiren gerçek ve tüzel kişiler, söz konusu varlıkları serbestçe tasarruf edebilirler.

Banka ve aracı kurumlar, kendilerine bildirilen varlıklara ilişkin olarak %1 oranında hesapladıkları vergiyi, bildirim izleyen ayın on beşinci günü akşamına kadar vergi sorumlusu sıfatıyla bir beyanname ile bağlı bulunduğu vergi dairesine beyan eder ve aynı sürede öderler.

Birinci fıkra kapsamına giren varlıklar, yurt dışında bulunan banka veya finansal kurumlardan kullanılan ve bu maddenin yürürlük tarihi itibarıyla kanuni defterlerde kayıtlı olan kredilerin en geç 31/12/2019 tarihine kadar kapatılmasında kullanılabilir. Bu takdirde, defter kayıtlarından düşülmesi kaydıyla, borcun ödenmesinde kullanılan varlıklar için Türkiye’ye getirilme şartı aranmaksızın bu madde hükümlerinden yararlanılır.

Bu maddenin yürürlük tarihi itibarıyla kanuni defterlerde kayıtlı olan sermaye avanslarının, yurt dışında bulunan para, altın, döviz, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarının bu maddenin yürürlüğe girmesinden önce Türkiye’ye getirilmek suretiyle karşılanmış olması hâlinde, söz konusu avansların defter kayıtlarından düşülmesi kaydıyla bu madde hükümlerinden yararlanılır.

(Aydın Milletvekili Mustafa Savaş ile
75 Milletvekilinin Teklifi)

213 sayılı Kanun uyarınca defter tutan mükellefler, bu madde kapsamında Türkiye'ye getirilen varlıklarını, dönem kazancının tespitinde dikkate almaksızın işletmelerine dâhil edebilecekleri gibi aynı varlıkları vergiye tabi kazancın ve kurumlar için dağıtılabilir kazancın tespitinde dikkate almaksızın işletmelerinden çekebilirler.

Gelir veya kurumlar vergisi mükelleflerince sahip olunan ve Türkiye'de bulunan ancak kanuni defter kayıtlarında yer almayan para, altın, döviz, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçları ile taşınmazlar, 31/12/2019 tarihine kadar vergi dairelerine beyan edilir. Beyan edilen söz konusu varlıklar, 31/12/2019 tarihine kadar, dönem kazancının tespitinde dikkate alınmaksızın kanuni defterlere kaydedilebilir. Bu takdirde, söz konusu varlıklar vergiye tabi kazancın ve kurumlar için dağıtılabilir kazancın tespitinde dikkate alınmaksızın işletmeden çekilebilir. Bu fıkra kapsamında beyan edilen taşınmazların aynı sermaye olarak konulmak suretiyle işletme kayıtlarına alınması halinde, sermaye artırım kararının beyan tarihi itibarıyla alınmış olması ve söz konusu kararın beyan tarihini izleyen onuncu ayın sonuna kadar ticaret siciline tescil edilmesi kaydıyla, bu maddeden faydalanılabilir. Vergi dairelerine beyan edilen varlıkların değeri üzerinden %1 oranında vergi tarh edilir ve bu vergi, tarhiyatın yapıldığı ayı izleyen ayın sonuna kadar ödenir.

Bu madde kapsamında ödenen vergi, hiçbir suretle gider yazılamaz ve başka bir vergiden mahsup edilemez, Türkiye'ye getirilen veya kanuni defterlere kaydedilen varlıkların elden çıkarılmasından doğan zararlar, gelir veya kurumlar vergisi uygulaması bakımından gider veya indirim olarak kabul edilmez.

Bu madde kapsamında bildirilen veya beyan edilen varlıklar nedeniyle hiçbir suretle vergi incelemesi ve vergi tarhiyatı yapılmaz. Bu hükümden faydalanılabilmesi için bildirilen veya

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

213 sayılı Vergi Usul Kanunu uyarınca defter tutan mükellefler, bu madde kapsamında Türkiye'ye getirilen varlıklarını, dönem kazancının tespitinde dikkate almaksızın işletmelerine dâhil edebilecekleri gibi aynı varlıkları vergiye tabi kazancın ve kurumlar için dağıtılabilir kazancın tespitinde dikkate almaksızın işletmelerinden çekebilirler.

Gelir veya kurumlar vergisi mükelleflerince sahip olunan ve Türkiye'de bulunan ancak kanuni defter kayıtlarında yer almayan para, altın, döviz, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçları ile taşınmazlar, 31/12/2019 tarihine kadar vergi dairelerine beyan edilir. Beyan edilen söz konusu varlıklar, 31/12/2019 tarihine kadar, dönem kazancının tespitinde dikkate alınmaksızın kanuni defterlere kaydedilebilir. Bu takdirde, söz konusu varlıklar vergiye tabi kazancın ve kurumlar için dağıtılabilir kazancın tespitinde dikkate alınmaksızın işletmeden çekilebilir. Bu fıkra kapsamında beyan edilen taşınmazların aynı sermaye olarak konulmak suretiyle işletme kayıtlarına alınması halinde, sermaye artırım kararının beyan tarihi itibarıyla alınmış olması ve söz konusu kararın beyan tarihini izleyen onuncu ayın sonuna kadar ticaret siciline tescil edilmesi kaydıyla, bu maddeden faydalanılabilir. Vergi dairelerine beyan edilen varlıkların değeri üzerinden %1 oranında vergi tarh edilir ve bu vergi, tarhiyatın yapıldığı ayı izleyen ayın sonuna kadar ödenir.

Bu madde kapsamında ödenen vergi, hiçbir suretle gider yazılamaz ve başka bir vergiden mahsup edilemez, Türkiye'ye getirilen veya kanuni defterlere kaydedilen varlıkların elden çıkarılmasından doğan zararlar, gelir veya kurumlar vergisi uygulaması bakımından gider veya indirim olarak kabul edilmez.

Bu madde kapsamında bildirilen veya beyan edilen varlıklar nedeniyle hiçbir suretle vergi incelemesi ve vergi tarhiyatı yapılmaz. Bu hükümden faydalanılabilmesi için bildirilen veya

(Aydın Milletvekili Mustafa Savaş ile
75 Milletvekilinin Teklifi)

beyan edilen tutarlara ilişkin tarh edilen verginin vadesinde ödenmesi ve birinci fıkra uyarınca bildirilen varlıkların, bildirimin yapıldığı tarihten itibaren üç ay içinde Türkiye'ye getirilmesi veya Türkiye'deki banka ya da aracı kurumlarda açılacak bir hesaba transfer edilmesi şarttır.

Cumhurbaşkanı, bu maddede yer alan süreleri, bitim tarihlerinden itibaren altı aya kadar uzatmaya; Hazine ve Maliye Bakanlığı, madde kapsamına giren varlıkların Türkiye'ye getirilmesi, bildirim ve beyanı ile işletmeye dâhil edilmelerine ilişkin hususları, bildirim veya beyana esas değerlerin tespiti, bildirim ve beyanların şekli, içeriği ve ekleri ile yapılacağı yeri, maddenin uygulanmasında kullanılacak bilgi ve belgeler ile uygulamaya ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.”

MADDE 3- 14/1/1970 tarihli ve 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununun 4 üncü maddesinin üçüncü fıkrasının (I) numaralı bendinin (c) alt bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve (II) numaralı bendinin (g) alt bendine aşağıdaki cümleler eklenmiştir.

“c) Bankaların ve Bankaca uygun görülecek diğer mali kuruluşların bilanço içi veya bilanço dışı uygun görülen kalemlerini esas alarak zorunlu karşılıklar ve umumi disponibilité ile ilgili usul ve esasları belirlemek,”

“Banka talepleri gerçek zamanlı ve anlık karşılanır. Bu taleplerin karşılanmasını teminen Bankaca kurum ve kuruluşların bilgi işlem sistemlerine erişim sistemleri kurulabilir. Uygulamaya yönelik her türlü usul ve esaslar Bankaca belirlenir.”

MADDE 4- 1211 sayılı Kanunun 40 ncı maddesinin (II) numaralı fıkrasının birinci paragrafı aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve ikinci paragrafında yer alan “taahhütlerine karşı” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

“Bankalar ve elektronik ödeme araçlarını çıkaran kuruluşlar dahil olmak üzere Bankaca uygun görülecek diğer mali kuruluşlar, Banka

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

beyan edilen tutarlara ilişkin tarh edilen verginin vadesinde ödenmesi ve birinci fıkra uyarınca bildirilen varlıkların, bildirimin yapıldığı tarihten itibaren üç ay içinde Türkiye'ye getirilmesi veya Türkiye'deki banka ya da aracı kurumlarda açılacak bir hesaba transfer edilmesi şarttır.

Cumhurbaşkanı, bu maddede yer alan süreleri, bitim tarihlerinden itibaren altı aya kadar uzatmaya; Hazine ve Maliye Bakanlığı, madde kapsamına giren varlıkların Türkiye'ye getirilmesi, bildirim ve beyanı ile işletmeye dâhil edilmelerine ilişkin hususları, bildirim veya beyana esas değerlerin tespiti, bildirim ve beyanların şekli, içeriği ve ekleri ile yapılacağı yeri, maddenin uygulanmasında kullanılacak bilgi ve belgeler ile uygulamaya ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.”

MADDE 3- 14/1/1970 tarihli ve 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununun 4 üncü maddesinin üçüncü fıkrasının (I) numaralı bendinin (c) alt bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve (II) numaralı bendinin (g) alt bendine aşağıdaki cümleler eklenmiştir.

“c) Bankaların ve Bankaca uygun görülecek diğer mali kuruluşların bilanço içi veya bilanço dışı uygun görülen kalemlerini esas alarak zorunlu karşılıklar ve umumi disponibilité ile ilgili usul ve esasları belirlemek,”

“Banka talepleri gerçek zamanlı ve anlık karşılanır. Bu taleplerin karşılanmasını teminen Bankaca kurum ve kuruluşların bilgi işlem sistemlerine erişim sistemleri kurulabilir. Uygulamaya yönelik her türlü usul ve esaslar Bankaca belirlenir.”

MADDE 4- 1211 sayılı Kanunun 40 ncı maddesinin (II) numaralı fıkrasının birinci paragrafı aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve ikinci paragrafında yer alan “taahhütlerine karşı” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

“Bankalar ve elektronik ödeme araçlarını çıkaran kuruluşlar dahil olmak üzere Bankaca uygun görülecek diğer mali kuruluşlar, Banka

(Aydın Milletvekili Mustafa Savaş ile
75 Milletvekilinin Teklifi)

nezdinde açılacak hesaplarda bilanço içi veya bilanço dışı uygun görülen kalemlerini esas alarak, nakden zorunlu karşılık tesis ederler. Zorunlu karşılığa tabi bilanço içi veya bilanço dışı uygun görülen kalemlerin kapsamı, zorunlu karşılıkların oranı, tesis süresi ve tesis edilen karşılıklara gerektiğinde ödenecek faiz oranı, mevduat veya katılım fonlarından olağanüstü çekilişler ve birleşme, devir ve bölünme hallerinde yapılacak işlemler de dahil olmak üzere uygulamaya yönelik her türlü usul ve esaslar Bankaca belirlenir.”

MADDE 5- 1211 sayılı Kanunun 60 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi yürürlükten kaldırılmış, (c) bendinde yer alan “yüzdelere” ibaresi “yüzde” şeklinde değiştirilmiş, “fevkalade” ibaresi madde metninden çıkarılmış ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Son yıl kârından ayrılan ihtiyat akçesi hariç, birikmiş ihtiyat akçeleri her yıl kâra katılarak dağıtılabilir.”

MADDE 6- 1211 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 12- Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihe kadar ayrılmış bulunan ihtiyat akçelerinin tamamı, birikmiş fevkalade ihtiyat akçelerinin ise son yılın kârından ayrılan kısmı hariç tamamı Genel Kurul kararı aranmaksızın Hazineye verilir.”

MADDE 7- 28/3/1983 tarihli ve 2809 sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 52- 9/5/2018 tarihli ve 7141 sayılı Yükseköğretim Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla kurulan üniversitelere devredilen bina ve tesislerin bulunduğu taşınmazlar, talep etmeleri halinde Yükseköğretim Kurulunun onayıyla bu üniversitelere devredilebilir. Kurulan üniversitelere bağlanan birimlerin hangi bina,

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

nezdinde açılacak hesaplarda bilanço içi veya bilanço dışı uygun görülen kalemlerini esas alarak, nakden zorunlu karşılık tesis ederler. Zorunlu karşılığa tabi bilanço içi veya bilanço dışı uygun görülen kalemlerin kapsamı, zorunlu karşılıkların oranı, tesis süresi ve tesis edilen karşılıklara gerektiğinde ödenecek faiz oranı, mevduat veya katılım fonlarından olağanüstü çekilişler ve birleşme, devir ve bölünme hallerinde yapılacak işlemler de dahil olmak üzere uygulamaya yönelik her türlü usul ve esaslar Bankaca belirlenir.”

MADDE 5- 1211 sayılı Kanunun 60 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi yürürlükten kaldırılmış, (c) bendinde yer alan “yüzdelere” ibaresi “yüzde” şeklinde değiştirilmiş, “fevkalade” ibaresi madde metninden çıkarılmış ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Son yıl kârından ayrılan ihtiyat akçesi hariç, birikmiş ihtiyat akçeleri her yıl kâra katılarak dağıtılabilir.”

MADDE 6- 1211 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 12- Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihe kadar ayrılmış bulunan ihtiyat akçelerinin tamamı, birikmiş fevkalade ihtiyat akçelerinin ise son yılın kârından ayrılan kısmı hariç tamamı Genel Kurul kararı aranmaksızın Hazineye verilir.”

MADDE 7- 28/3/1983 tarihli ve 2809 sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 52- 9/5/2018 tarihli ve 7141 sayılı Yükseköğretim Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla kurulan üniversitelere devredilen bina ve tesislerin bulunduğu taşınmazlardan halen bu bina ve tesislerin eski maliki üniversitelerin mülkiyetinde bulunan taşınmazlar, talep etmeleri halinde Yükseköğretim Kurulunun onayıyla bu üniversitelere devredilebilir. Kurulan üniversitelere bağlanan

(Aydın Milletvekili Mustafa Savaş ile
75 Milletvekilinin Teklifi)

tesis ve taşınmazları kapsadığı hususundaki tereddütleri gidermeye Yükseköğretim Kurulu yetkilidir.”

MADDE 8- 8/5/1985 tarihli ve 3201 sayılı Yurt Dışında Bulunan Türk Vatandaşlarının Yurt Dışında Geçen Sürelerinin Sosyal Güvenlikleri Bakımından Değerlendirilmesi Hakkında Kanunun 3 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 3- Bu Kanunun 1 inci maddesinde belirtilenler ile yurt dışında çalışmakta iken veya yurda kesin dönüş yaptıktan sonra ölenlerin Türk vatandaşı olan hak sahipleri Sosyal Güvenlik Kurumuna müracaat etmek suretiyle bu Kanunla getirilen haklardan yararlanırlar.

Sosyal güvenlik sözleşmeleri uygulanmak suretiyle kendilerine veya hak sahiplerine kısmi aylık bağlanmış olanların borçlanma işlemleri Sosyal Güvenlik Kurumunca yapılır.”

MADDE 9- 3201 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “%32’sidir.” ibaresi “%45’idir.” şeklinde değiştirilmiş ve fıkranın üçüncü cümlesi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 10- 3201 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin başlığı “Süre tespiti, sigortalılığın başlangıcı ve sürelerin değerlendirilmesi” şeklinde, dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Yurt dışı hizmet borçlanmasına ait süreler 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında geçmiş sigortalılık süresi olarak kabul edilir.”

“Türkiye’deki sigortalılığın başlangıç tarihinden önceki sürelerin borçlandırılması halinde bu süreler 5510 sayılı Kanunun 41 inci maddesinde yer alan hükümler esas alınarak Türkiye’deki sigortalılık başlangıç tarihinden, Türkiye’de sigortalılık yok ise borçlanma tutarının tamamen ödendiği tarihten geriye götürülen sürele ait ilgili aylara mal edilir.”

MADDE 11- 3201 sayılı Kanunun 9 uncu maddesinin birinci fıkrasına “aybaşından itibaren” ibaresinden sonra gelmek üzere “kısmi aylığın

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

birimlerin hangi bina, tesis ve taşınmazları kapsadığı hususundaki tereddütleri gidermeye Yükseköğretim Kurulu yetkilidir.”

MADDE 8- 8/5/1985 tarihli ve 3201 sayılı Yurt Dışında Bulunan Türk Vatandaşlarının Yurt Dışında Geçen Sürelerinin Sosyal Güvenlikleri Bakımından Değerlendirilmesi Hakkında Kanunun 3 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 3- Bu Kanunun 1 inci maddesinde belirtilenler ile yurt dışında çalışmakta iken veya yurda kesin dönüş yaptıktan sonra ölenlerin Türk vatandaşı olan hak sahipleri Sosyal Güvenlik Kurumuna müracaat etmek suretiyle bu Kanunla getirilen haklardan yararlanırlar.

Sosyal güvenlik sözleşmeleri uygulanmak suretiyle kendilerine veya hak sahiplerine kısmi aylık bağlanmış olanların borçlanma işlemleri Sosyal Güvenlik Kurumunca yapılır.”

MADDE 9- 3201 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “%32’sidir.” ibaresi “%45’idir.” şeklinde değiştirilmiş ve fıkranın üçüncü cümlesi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 10- 3201 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin başlığı “Süre tespiti, sigortalılığın başlangıcı ve sürelerin değerlendirilmesi” şeklinde, dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Yurt dışı hizmet borçlanmasına ait süreler 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında geçmiş sigortalılık süresi olarak kabul edilir.”

“Türkiye’deki sigortalılığın başlangıç tarihinden önceki sürelerin borçlandırılması halinde bu süreler 5510 sayılı Kanunun 41 inci maddesinde yer alan hükümler esas alınarak Türkiye’deki sigortalılık başlangıç tarihinden, Türkiye’de sigortalılık yok ise borçlanma tutarının tamamen ödendiği tarihten geriye götürülen sürele ait ilgili aylara mal edilir.”

MADDE 11- 3201 sayılı Kanunun 9 uncu maddesinin birinci fıkrasına “aybaşından itibaren” ibaresinden sonra gelmek üzere “kısmi

(Aydın Milletvekili Mustafa Savaş ile
75 Milletvekilinin Teklifi)

başlangıç tarihi esas alınarak mülga 2829 sayılı Kanun ya da 5510 sayılı Kanunun 53 üncü maddesi uyarınca tespit edilecek statüye göre ilgili sosyal güvenlik kuruluşunca” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 12- 3201 sayılı Kanunun geçici 5 inci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 13- 3201 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 9- Kısmi aylık bağlanmış olanlar dahil olmak üzere bu maddenin yürürlük tarihinden önce yurt dışında geçen sürelerini borçlanma talebinde bulunanlardan tahakkuk ettirilen borçlarını yasal süresi içinde ödeyenlerin, sigortalılık sürelerinin hangi statüde değerlendirileceğinin ve tahakkuk ettirilecek borç tutarının tespitinde önceki hükümler esas alınır.”

MADDE 14- 27/10/1999 tarihli ve 4458 sayılı Gümrük Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 10- Bu Kanunun 235 inci maddesi uyarınca mevcut bir soruşturma kapsamında bulunan veya el konularak mülkiyetin kamuya geçirilmesi kararı verilen kara ulaşım araçları ile ilgili olarak 31/12/2019 tarihine kadar ilgili gümrük idaresine başvurulması ve taşıtın ilk iktisabında ödenmesi gereken özel tüketim vergisinin %25’ine tekabül eden tutarın, başvuru sahibine tebliğ edildiği tarihten itibaren bir ay içinde ilgili tahsil dairesine ödenmesi halinde, araç hakkında el konularak mülkiyetin kamuya geçirilmesi kararı verilmez, mevcut kararlar kaldırılır ve el konulan araç sahibine iade edilir. İadesi talep edilen ulaşım araçlarının muhafazasına ilişkin masraflar araç sahibince ödenir.

Bu karar gümrük idaresi tarafından ilgili başsavcılığa/mahkemeye bildirilir. Tasfiyesi tamamlanmış ulaşım araçları için bu fıkra kapsamında başvurular kabul edilmez.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

aylığın başlangıç tarihi esas alınarak mülga 2829 sayılı Kanun ya da 5510 sayılı Kanunun 53 üncü maddesi uyarınca tespit edilecek statüye göre ilgili sosyal güvenlik kuruluşunca” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 12- 8/5/1985 tarihli ve 3201 sayılı Yurt Dışında Bulunan Türk Vatandaşlarının Yurt Dışında Geçen Sürelerinin Sosyal Güvenlikleri Bakımından Değerlendirilmesi Hakkında Kanunun geçici 5 inci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 13- 3201 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 9- Kısmi aylık bağlanmış olanlar dahil olmak üzere bu maddenin yürürlük tarihinden önce yurt dışında geçen sürelerini borçlanma talebinde bulunanlardan tahakkuk ettirilen borçlarını yasal süresi içinde ödeyenlerin, sigortalılık sürelerinin hangi statüde değerlendirileceğinin ve tahakkuk ettirilecek borç tutarının tespitinde önceki hükümler esas alınır.”

MADDE 14- 27/10/1999 tarihli ve 4458 sayılı Gümrük Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 10- Bu Kanunun 235 inci maddesi uyarınca mevcut bir soruşturma kapsamında bulunan veya el konularak mülkiyetin kamuya geçirilmesi kararı verilen kara ulaşım araçları ile ilgili olarak 31/12/2019 tarihine kadar ilgili gümrük idaresine başvurulması ve taşıtın ilk iktisabında ödenmesi gereken özel tüketim vergisinin %25’ine tekabül eden tutarın, başvuru sahibine tebliğ edildiği tarihten itibaren bir ay içinde ilgili tahsil dairesine ödenmesi halinde, araç hakkında el konularak mülkiyetin kamuya geçirilmesi kararı verilmez, mevcut kararlar kaldırılır ve el konulan araç sahibine iade edilir. İadesi talep edilen ulaşım araçlarının muhafazasına ilişkin masraflar araç sahibince ödenir.

Bu karar gümrük idaresi tarafından ilgili başsavcılığa/mahkemeye bildirilir. Tasfiyesi tamamlanmış ulaşım araçları için bu fıkra kapsamında başvurular kabul edilmez.

(Aydın Milletvekili Mustafa Savaş ile
75 Milletvekilinin Teklifi)

Birinci fıkrada belirtilen oran bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce serbest dolaşıma giriş rejimine tabi tutularak ilk iktisabı gerçekleşmiş kara ulaşım araçları ile ilgili olarak, bu Kanunun 235 inci maddesi kapsamında el konularak mülkiyetin kamuya geçirilmesi kararı verilmesi gereken fiilin gümrük idaresince tespit edilmesinden önce ve birinci fıkrada belirtilen süre içinde kendiliğinden bildirilmesi durumunda %15 olarak uygulanır.

Cumhurbaşkanı birinci fıkrada yer alan başvuru süresini altı aya kadar uzatmaya yetkilidir. Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Ticaret Bakanlığı ile Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından müştereken belirlenir.”

MADDE 15- 10/5/2005 tarihli ve 5346 sayılı Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 6- 4/6/2016 tarihli ve 6719 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile 3 üncü maddenin birinci fıkrasının (9) numaralı bendinde yer alan biyokütle tanımı kapsamına dahil edilen kaynaklardan enerji üreten tesisler için YEK Destekleme mekanizmasında öngörülen süreler, üretim tesisinin YEK Destekleme mekanizmasına dahil edildiği tarihten itibaren başlar.”

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Birinci fıkrada belirtilen oran bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce serbest dolaşıma giriş rejimine tabi tutularak ilk iktisabı gerçekleşmiş kara ulaşım araçları ile ilgili olarak, bu Kanunun 235 inci maddesi kapsamında el konularak mülkiyetin kamuya geçirilmesi kararı verilmesi gereken fiilin gümrük idaresince tespit edilmesinden önce ve birinci fıkrada belirtilen süre içinde kendiliğinden bildirilmesi durumunda %15 olarak uygulanır.

Cumhurbaşkanı birinci fıkrada yer alan başvuru süresini altı aya kadar uzatmaya yetkilidir. Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Ticaret Bakanlığı ile Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından müştereken belirlenir.”

MADDE 15- 10/5/2005 tarihli ve 5346 sayılı Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 6- 4/6/2016 tarihli ve 6719 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile 3 üncü maddenin birinci fıkrasının (9) numaralı bendinde yer alan biyokütle tanımı kapsamına dahil edilen kaynaklardan enerji üreten tesisler için YEK Destekleme mekanizmasında öngörülen süreler, üretim tesisinin YEK Destekleme mekanizmasına dahil edildiği tarihten itibaren başlar.”

MADDE 16- 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 53 üncü maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Karşılıklar, teminatlar ve kayıttan düşme

MADDE 53- Bankalar, krediler ile ilgili olarak doğmuş veya doğması muhtemel zararların karşılanması için yeterli düzeyde karşılık ayrılmasına, kredilerin kalitesine ve sınıflandırılmasına, garantilerin ve teminatların alınmasına, bunların değerinin ve güvenilirliğinin ölçülmesine, takibe alınan kredilerin izlenmesi

(Aydın Milletvekili Mustafa Savaş ile
75 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

ve Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunca yayımlanan Türkiye Finansal Raporlama Standartlarına göre kayıttan düşülmesine, kredilerin yeniden yapılandırılması dâhil geri ödenmelerine ilişkin politikaları oluşturmak ve uygulamak, bunları düzenli olarak gözden geçirmek, tüm bu hususları icra edebilecek gerekli yapıları tesis etmek ve işletmek zorundadır. Bu fıkra hükmünün uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Kurulca belirlenir.

Bu madde uyarınca krediler ile ilgili olarak ayrılan özel karşılıkların tamamı ayrıldıkları yılda kurumlar vergisi matrahının tespitinde gider olarak kabul edilir.

Bu madde uyarınca özel karşılık ayrıldıktan sonra tahsil imkânı kalmaması nedeniyle kayıttan düşülen krediler, 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 322 nci maddesi hükümleri kapsamında değersiz alacak addolunur.”

MADDE 17- 5411 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 32- Türkiye’de faaliyette bulunan bankalar, finansal kiralama şirketleri, faktoring şirketleri ve finansman şirketleri ile bu maddede tanımlanan diğer finansal kuruluşlarla kredi ilişkisinde bulunan ve Kurum tarafından çıkarılan yönetmeliğe göre hazırlanan Çerçeve Anlaşmalarda belirlenen borçlular, bu kuruluşlar tarafından kullanılmış olan kredilere ilişkin olarak alınacak tedbirlerle, geri ödeme yükümlülüklerini yerine getirebilmelerine ve istihdama katkıda bulunmaya devam etmelerine imkân verilmesini sağlamak amacıyla, dahil oldukları risk grubundaki diğer borçlularla bir bütün olarak veya kısmen yeniden yapılandırmaya tabi tutulabilir. Bu madde uyarınca yapılacak finansal yeniden yapılandırmalara ilişkin usul ve esaslar Kurum tarafından çıkarılan yönetmelik hükümleri çerçevesinde hazırlanan Çerçeve Anlaşmalar ile belirlenir. Bu madde hükümleri bu maddenin yayımı tarihinden itibaren iki yıl süreyle uygulanır. Bu süreyi iki yıl daha uzatmaya Cumhurbaşkanı yetkilidir.

MADDE 16- 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 32- Türkiye’de faaliyette bulunan bankalar, finansal kiralama şirketleri, faktoring şirketleri ve finansman şirketleri ile bu maddede tanımlanan diğer finansal kuruluşlarla kredi ilişkisinde bulunan ve Kurum tarafından çıkarılan yönetmeliğe göre hazırlanan Çerçeve Anlaşmalarda belirlenen borçlular, bu kuruluşlar tarafından kullanılmış olan kredilere ilişkin olarak alınacak tedbirlerle, geri ödeme yükümlülüklerini yerine getirebilmelerine ve istihdama katkıda bulunmaya devam etmelerine imkân verilmesini sağlamak amacıyla, dahil oldukları risk grubundaki diğer borçlularla bir bütün olarak veya kısmen yeniden yapılandırmaya tabi tutulabilir. Bu madde uyarınca yapılacak finansal yeniden yapılandırmalara ilişkin usul ve esaslar Kurum tarafından çıkarılan yönetmelik hükümleri çerçevesinde hazırlanan Çerçeve Anlaşmalar ile belirlenir. Bu madde hükümleri bu maddenin yayımı tarihinden itibaren iki yıl süreyle uygulanır. Bu süreyi iki yıl daha uzatmaya Cumhurbaşkanı yetkilidir.

(Aydın Milletvekili Mustafa Savaş ile
75 Milletvekilinin Teklifi)

Bu maddenin uygulanmasında;

a) Alacaklı kuruluşlar: Bu Kanunun 3 üncü maddesinde geçen bankalar, 21/11/2012 tarihli ve 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanununun 3 üncü maddesinde geçen şirketler, borçlulara doğrudan kredi kullandırmış olan yurtdışında kurulu bankalar ve finansal kuruluşlar, Türkiye'ye doğrudan yatırım yapan çok taraflı bankalar ve kuruluşlar, alacak tahsiline yönelik olarak bu alacaklılar tarafından kurulacak özel amaçlı şirketler ile aynı amaçla 6/12/2012 tarihli ve 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan yatırım fonlarını,

b) Bağımsız Denetim Kuruluşu: 26/12/2012 tarihli ve 28509 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Bağımsız Denetim Yönetmeliği esaslarına göre kurulu ve faaliyet gösteren, Bağımsız Denetim Kuruluşu Resmi Siciline kayıtlı kuruluşları,

c) Birlik: Türkiye Bankalar Birliğini,

ç) Borçlu: Bu Kanun, 3/6/2007 tarihli ve 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu, 6361 sayılı Kanun, 20/6/2013 tarihli ve 6493 sayılı Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun ile yatırım ortaklıkları hariç 6362 sayılı Kanunun 35 inci maddesine tabi kuruluşlar dışında kalan Türkiye'de kurulu şirketleri,

d) Çerçeve Anlaşmaları: Kurumca çıkarılan yönetmelik uyarınca Birlik tarafından hazırlanan ve alacaklı kuruluşlarca imzalanan Finansal Yeniden Yapılandırma Çerçeve Anlaşmalarını,

e) Sözleşme: Finansal Yeniden Yapılandırma Çerçeve Anlaşmaları kapsamında borçlu ile alacaklı kuruluşlar arasında imzalanan finansal yeniden yapılandırma sözleşmelerini, ifade eder.

Finansal yeniden yapılandırma kapsamına alınacak borçluların mali durumlarının tespit edilmesi ve bu kapsamda borçlarının yeniden yapılandırılması sonucunda borçlarını geri ödeme

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Bu maddenin uygulanmasında;

a) Alacaklı kuruluşlar: Bu Kanunun 3 üncü maddesinde geçen bankalar, 21/11/2012 tarihli ve 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanununun 3 üncü maddesinde geçen şirketler, borçlulara doğrudan kredi kullandırmış olan yurtdışında kurulu bankalar ve finansal kuruluşlar, Türkiye'ye doğrudan yatırım yapan çok taraflı bankalar ve kuruluşlar, alacak tahsiline yönelik olarak bu alacaklılar tarafından kurulacak özel amaçlı şirketler ile aynı amaçla 6/12/2012 tarihli ve 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan yatırım fonlarını,

b) Bağımsız Denetim Kuruluşu: 26/12/2012 tarihli ve 28509 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Bağımsız Denetim Yönetmeliği esaslarına göre kurulu ve faaliyet gösteren, Bağımsız Denetim Kuruluşu Resmi Siciline kayıtlı kuruluşları,

c) Birlik: Türkiye Bankalar Birliğini,

ç) Borçlu: Bu Kanun, 3/6/2007 tarihli ve 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu, 6361 sayılı Kanun, 20/6/2013 tarihli ve 6493 sayılı Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun ile yatırım ortaklıkları hariç 6362 sayılı Kanunun 35 inci maddesine tabi kuruluşlar dışında kalan Türkiye'de kurulu şirketleri,

d) Çerçeve Anlaşmaları: Kurumca çıkarılan yönetmelik uyarınca Birlik tarafından hazırlanan ve alacaklı kuruluşlarca imzalanan Finansal Yeniden Yapılandırma Çerçeve Anlaşmalarını,

e) Sözleşme: Finansal Yeniden Yapılandırma Çerçeve Anlaşmaları kapsamında borçlu ile alacaklı kuruluşlar arasında imzalanan finansal yeniden yapılandırma sözleşmelerini, ifade eder.

Finansal yeniden yapılandırma kapsamına alınacak borçluların mali durumlarının tespit edilmesi ve bu kapsamda borçlarının yeniden yapılandırılması sonucunda borçlarını geri ödeme

(Aydın Milletvekili Mustafa Savaş ile
75 Milletvekilinin Teklifi)

kabiliyeti kazanacağına kanaat getirilmesi şarttır. Borçlarını geri ödeme kabiliyeti kazanamayacağına kanaat getirilen borçlular finansal yeniden yapılandırma kapsamına alınamaz.

Finansal yeniden yapılandırma kapsamına alınacak borçluların mali durumunun tespiti ve finansal yeniden yapılandırmanın uygulanabilirliğine ilişkin değerlendirme, bağımsız denetim kuruluşlarına, Çerçeve Anlaşmaları kapsamında belirlenecek yeterli bilgi ve uzmanlığa sahip kuruluşlara veya borçlu tarafından kabul edilmesi halinde alacaklı kuruluşlara yaptırılır.

Bu madde kapsamında finansal yeniden yapılandırmalarda; kredilerin vadelerini uzatmak, kredileri yenilemek, 6361 sayılı Kanunun 9 uncu maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi hükümleri saklı kalmak kaydıyla ilave kredi vermek, anapara, faiz, temerrüt faizi, gecikme cezaları ve kâr payları ile kredi ilişkisinden doğan diğer her türlü alacağı indirmek veya bunlardan kısmen veya tamamen vazgeçmek, teminat azaltmak, anapara, faiz veya kâr payı alacaklarını; kısmen veya tamamen iştirake çevirmek, özel amaçlı şirketler ile 6362 sayılı Kanuna göre kurulan yatırım fonlarına aynı, nakdî ya da tahsil şartına bağlı bir bedel karşılığı devir veya temlik etmek, borçlu ya da üçüncü kişilere ait aynı değerler karşılığında kısmen veya tamamen tasfiye etmek, satmak, bilanço dışına çıkarmak, diğer alacaklı kuruluşlar ve alacaklılarla birlikte hareket ederek protokoller yapmak gibi gerekli görülen tedbirler alınır. Finansal kiralama sözleşmelerine konu mallar için 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 307 nci maddesi hükümleri kıyasen uygulanır.

Kredilerin teminatlarının ya da alacaklı kuruluşlar tarafından iştirak olarak edinilecek borçluların varlık ve yükümlülüklerinin gerçeğe uygun değerine ilişkin değerlendirme, taraflardan birinin talep etmesi durumunda, Sermaye Piyasası Kurulunca değerlendirme yapmaya yetkilendirilmiş kuruluşlar tarafından yapılır. 6362 sayılı Kanuna göre kurulan yatırım fonları için sermaye piyasası mevzuatında yer alan değerlemeye ilişkin düzenlemeler saklıdır.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

kabiliyeti kazanacağına kanaat getirilmesi şarttır. Borçlarını geri ödeme kabiliyeti kazanamayacağına kanaat getirilen borçlular finansal yeniden yapılandırma kapsamına alınamaz.

Finansal yeniden yapılandırma kapsamına alınacak borçluların mali durumunun tespiti ve finansal yeniden yapılandırmanın uygulanabilirliğine ilişkin değerlendirme, bağımsız denetim kuruluşlarına, Çerçeve Anlaşmaları kapsamında belirlenecek yeterli bilgi ve uzmanlığa sahip kuruluşlara veya borçlu tarafından kabul edilmesi halinde alacaklı kuruluşlara yaptırılır.

Bu madde kapsamında finansal yeniden yapılandırmalarda; kredilerin vadelerini uzatmak, kredileri yenilemek, 6361 sayılı Kanunun 9 uncu maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi hükümleri saklı kalmak kaydıyla ilave kredi vermek, anapara, faiz, temerrüt faizi, gecikme cezaları ve kâr payları ile kredi ilişkisinden doğan diğer her türlü alacağı indirmek veya bunlardan kısmen veya tamamen vazgeçmek, teminat azaltmak, anapara, faiz veya kâr payı alacaklarını; kısmen veya tamamen iştirake çevirmek, özel amaçlı şirketler ile 6362 sayılı Kanuna göre kurulan yatırım fonlarına aynı, nakdî ya da tahsil şartına bağlı bir bedel karşılığı devir veya temlik etmek, borçlu ya da üçüncü kişilere ait aynı değerler karşılığında kısmen veya tamamen tasfiye etmek, satmak, bilanço dışına çıkarmak, diğer alacaklı kuruluşlar ve alacaklılarla birlikte hareket ederek protokoller yapmak gibi gerekli görülen tedbirler alınır. Finansal kiralama sözleşmelerine konu mallar için 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 307 nci maddesi hükümleri kıyasen uygulanır.

Kredilerin teminatlarının ya da alacaklı kuruluşlar tarafından iştirak olarak edinilecek borçluların varlık ve yükümlülüklerinin gerçeğe uygun değerine ilişkin değerlendirme, taraflardan birinin talep etmesi durumunda, Sermaye Piyasası Kurulunca değerlendirme yapmaya yetkilendirilmiş kuruluşlar tarafından yapılır. 6362 sayılı Kanuna göre kurulan yatırım fonları için sermaye piyasası mevzuatında yer alan değerlemeye ilişkin düzenlemeler saklıdır.

(Aydın Milletvekili Mustafa Savaş ile
75 Milletvekilinin Teklifi)

Bu maddeye göre yapılan Çerçeve Anlaşmaları ve bu Anlaşmalar kapsamında düzenlenen Sözleşmelerde belirlenen esaslar uyarınca;

a) Yapılacak işlemler cezaevi harcı ve 2/7/1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanununa göre alınan harçlardan (yargı harcı dahil) ve düzenlenecek kâğıtlar (Çerçeve Anlaşmaları ve Sözleşmeler dahil) 1/7/1964 tarihli ve 488 sayılı Damga Vergisi Kanununa göre alınan damga vergisinden,

b) Alacaklı kuruluşlar tarafından her ne nam altında olursa olsun tahsil edilecek tutarlar 13/7/1956 tarihli ve 6802 sayılı Gider Vergileri Kanunu gereği ödenecek banka ve sigorta muameleleri vergisinden,

c) Kullandırılan ve kullandırılacak krediler kaynak kullanımını destekleme fonundan, müstesnadır.

Bu maddede yer alan istisnalar, alacaklı kuruluşların Çerçeve Anlaşmaları ve bu Anlaşmalar kapsamında düzenlenen Sözleşmeler kapsamındaki işlemleri dolayısıyla doğrudan veya dolaylı edindikleri varlıkları ve teminatları, alacaklı kuruluşların kendi aralarında veya borçluya devri hariç, elden çıkardıkları hallerde uygulanmaz.

13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde yer alan istisna hükmü, kanuni takibe alınma şartı aranmaksızın alacaklı kuruluşlara ilgili varlıklarını Çerçeve Anlaşmaları ve düzenlenen Sözleşmeler kapsamında devreden kurumlar ile bu suretle ilgili varlıkları devralan söz konusu alacaklı kuruluşların bu varlıkları satışından doğan kazançları hakkında da uygulanır.

25/10/1984 tarihli ve 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 17 nci maddesinin (4) numaralı fıkrasının (r) bendinde yer alan istisna hükmü, ilgili varlıkların Çerçeve Anlaşmaları ve düzenlenen Sözleşmeler kapsamında alacaklı kuruluşlara devir ve teslimi ile bu suretle ilgili varlıkları devralan alacaklı kuruluşların bu varlıkları devir ve tesliminde de uygulanır.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Bu maddeye göre yapılan Çerçeve Anlaşmaları ve bu Anlaşmalar kapsamında düzenlenen Sözleşmelerde belirlenen esaslar uyarınca;

a) Yapılacak işlemler cezaevi harcı ve 2/7/1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanununa göre alınan harçlardan (yargı harcı dahil) ve düzenlenecek kâğıtlar (Çerçeve Anlaşmaları ve Sözleşmeler dahil) 1/7/1964 tarihli ve 488 sayılı Damga Vergisi Kanununa göre alınan damga vergisinden,

b) Alacaklı kuruluşlar tarafından her ne nam altında olursa olsun tahsil edilecek tutarlar 13/7/1956 tarihli ve 6802 sayılı Gider Vergileri Kanunu gereği ödenecek banka ve sigorta muameleleri vergisinden,

c) Kullandırılan ve kullandırılacak krediler kaynak kullanımını destekleme fonundan,

müstesnadır. Bu fıkra da yer alan istisnalar, alacaklı kuruluşların Çerçeve Anlaşmaları ve bu Anlaşmalar kapsamında düzenlenen Sözleşmeler kapsamındaki işlemleri dolayısıyla doğrudan veya dolaylı edindikleri varlıkları ve teminatları, alacaklı kuruluşların kendi aralarında veya borçluya devri hariç, elden çıkardıkları hallerde uygulanmaz.

13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde yer alan istisna hükmü, kanuni takibe alınma şartı aranmaksızın alacaklı kuruluşlara ilgili varlıklarını Çerçeve Anlaşmaları ve düzenlenen Sözleşmeler kapsamında devreden kurumlar ile bu suretle ilgili varlıkları devralan söz konusu alacaklı kuruluşların bu varlıkları satışından doğan kazançları hakkında da uygulanır.

25/10/1984 tarihli ve 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 17 nci maddesinin (4) numaralı fıkrasının (r) bendinde yer alan istisna hükmü, ilgili varlıkların Çerçeve Anlaşmaları ve düzenlenen Sözleşmeler kapsamında alacaklı kuruluşlara devir ve teslimi ile bu suretle ilgili varlıkları devralan alacaklı kuruluşların bu varlıkları devir ve tesliminde de uygulanır.

(Aydın Milletvekili Mustafa Savaş ile
75 Milletvekilinin Teklifi)

Sözleşme hükümleri uyarınca tahsilinden vazgeçilen alacak tutarları 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre alacaklı için değersiz alacak, borçlu için ise vazgeçilen alacak olarak dikkate alınır. Alacaklı kuruluşlar tarafından dahil oldukları risk grubunda bulunan borçlularla yapılan yeniden yapılandırma işlemlerinde bu fıkra hükümleri uygulanmaz.

Sözleşmelere göre borçları yeniden yapılandırılan borçlular tarafından alınmış olan teşvik belgelerinin süreleri ve ihracat taahhüt süreleri ile 28/3/2002 tarihli ve 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetimi Kanununun geçici 20 nci maddesi çerçevesinde sağlanan kefaletleri de içermek üzere kredi garanti kurumları tarafından verilen garanti ve kefaletlerin süreleri, sözleşmeler ile belirlenen süreler kadar uzatılmış sayılır.

Bu madde hükümlerine göre finansal yeniden yapılandırma kapsamına alınan bir borçlunun borçlarının Sözleşmenin imza tarihini izleyen yılın başından itibaren iki yıl içerisinde tekrar finansal yeniden yapılandırmaya konu edilmesi halinde, bu madde hükmünde belirtilen vergi istisnaları ve teşvikler uygulanmaz.

Sözleşmeler ile uygulamaya konulan işlemlerin gerçekleşmemesi halinde dahi, uygulanmış olan vergi, fon ve harç istisnaları geri alınmaz.

Bu maddeye göre yapılan Çerçeve Anlaşmaları ve bu Anlaşmalar kapsamında düzenlenen Sözleşmelerde yer alan vergi istisnaları ve teşvikler, bu madde kapsamında düzenlenen sözleşmelere istinaden yapılacak işlemlere birinci fıkrada yer alan süreyle sınırlı olmaksızın uygulanır.”

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Sözleşme hükümleri uyarınca tahsilinden vazgeçilen alacak tutarları 213 sayılı Kanun hükümlerine göre alacaklı için değersiz alacak, borçlu için ise vazgeçilen alacak olarak dikkate alınır. Alacaklı kuruluşlar tarafından dahil oldukları risk grubunda bulunan borçlularla yapılan yeniden yapılandırma işlemlerinde bu fıkra hükümleri uygulanmaz.

Sözleşmelere göre borçları yeniden yapılandırılan borçlular tarafından alınmış olan teşvik belgelerinin süreleri ve ihracat taahhüt süreleri ile 28/3/2002 tarihli ve 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun geçici 20 nci maddesi çerçevesinde sağlanan kefaletleri de içermek üzere kredi garanti kurumları tarafından verilen garanti ve kefaletlerin süreleri, sözleşmeler ile belirlenen süreler kadar uzatılmış sayılır.

Bu madde hükümlerine göre finansal yeniden yapılandırma kapsamına alınan bir borçlunun borçlarının Sözleşmenin imza tarihini izleyen yılın başından itibaren iki yıl içerisinde tekrar finansal yeniden yapılandırmaya konu edilmesi halinde, bu madde hükmünde belirtilen vergi istisnaları ve teşvikler uygulanmaz.

Sözleşmeler ile uygulamaya konulan işlemlerin gerçekleşmemesi halinde dahi, uygulanmış olan vergi, fon ve harç istisnaları geri alınmaz.

Bu maddeye göre yapılan Çerçeve Anlaşmaları ve bu Anlaşmalar kapsamında düzenlenen Sözleşmeler için sağlanan vergi istisnaları ve teşvikler, bu madde kapsamında düzenlenen sözleşmelere istinaden yapılacak işlemlere birinci fıkrada yer alan süreyle sınırlı olmaksızın uygulanır.

Bu madde uyarınca yapılacak teminat azaltma, anapara ve diğer alacaklardan vazgeçilerek kayıttan düşme yahut benzer işlemlerle kredilerin yeniden yapılandırılması bu Kanunun 160 ncı maddesi ile düzenlenen zimmet suçunu oluşturmaz.”

(Aydın Milletvekili Mustafa Savaş ile
75 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

MADDE 17- 5411 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 33- Bankalar, bu Kanunun geçici 32 nci maddesinin yürürlükte olduğu dönem süresince, anılan madde uyarınca indirdikleri; kısmen veya tamamen vazgeçtikleri kredilerin Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunca yayımlanan muhasebe ve finansal raporlama standartlarına göre kayıttan düşülmesine ve kredilerin yeniden yapılandırılması dâhil geri ödenmelerine ilişkin politikaları oluşturmak ve uygulamak, bunları düzenli olarak gözden geçirmek, bu hususları icra edebilecek gerekli yapıları tesis etmek ve işletmek zorundadır. Bu fıkra hükmünün uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Kurulca belirlenir. Bu madde uyarınca özel karşılık ayrıldıktan sonra tahsil imkanı kalmaması nedeniyle kayıttan düşülen krediler, 213 sayılı Kanunun 322 nci maddesi hükümleri kapsamında değersiz alacak addolunur.

Bu Kanunun geçici 32 nci maddesi uyarınca yapılacak; teminat azaltma, anapara ve diğer alacaklardan vazgeçilerek kayıttan düşme yahut benzer işlemlerle kredilerin yeniden yapılandırılması bu Kanunun 160 ıncı maddesi ile düzenlenen zimmet suçunu oluşturmaz.

6361 sayılı Kanunun 16 ncı maddesinin ikinci fıkrası kapsamındaki şirketlerce özel karşılık ayrıldıktan sonra tahsil imkanı kalmaması nedeniyle kayıttan düşülen alacaklar, 213 sayılı Kanunun 322 nci maddesi hükümleri kapsamında değersiz alacak addolunur.”

MADDE 18- 16/5/2006 tarihli ve 5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumuna İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanunun 35 inci maddesinin altıncı fıkrasının birinci cümlesine “onaylı muvafakati” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya e-Devlet uygulaması üzerinden kimlik teyidi ile verilen izni” ibaresi eklenmiş, ikinci cümlesinde yer alan “idarelerinin kanunlarında” ibaresi “idareleri ile Türkiye Cumhuriyet Merkez

MADDE 18- 16/5/2006 tarihli ve 5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumuna İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanunun 35 inci maddesinin altıncı fıkrasının birinci cümlesine “onaylı muvafakati” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya e-Devlet uygulaması üzerinden kimlik teyidi ile verilen izni” ibaresi eklenmiş, ikinci cümlesinde yer alan “idarelerinin kanunlarında” ibaresi “idareleri ile Türkiye Cumhuriyet

(Aydın Milletvekili Mustafa Savaş ile
75 Milletvekilinin Teklifi)

Bankasının ilgili mevzuatlarında” şeklinde değiştirilmiş, fıkraya ikinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle, mevcut üçüncü cümlesine “kamu idareleri,” ibaresinden sonra gelmek üzere “Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası,” ibaresi eklenmiştir.

“Kurum, kişisel sağlık verilerini kamu sağlığının korunması, koruyucu hekimlik, tıbbi teşhis, tedavi ve bakım hizmetlerinin yürütülmesi, verilen sağlık hizmetinin kontrolü ve onayı, sağlık hizmetleri ile finansmanının planlanması ve yönetimi amacıyla talebi halinde Sağlık Bakanlığı ile paylaşır.”

MADDE 19- 13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 12- (1) 20/8/2016 tarihli ve 6745 sayılı Yatırımların Proje Bazında Desteklenmesi ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 80 inci maddesi kapsamında teşviklerden yararlanmasına karar verilen ve bu kapsamda sera etkisi yaratan egzoz gazı salınımını tamamen ortadan kaldıracak teknolojilerin geliştirilmesi için münhasıran Türkiye’de gerçekleştirdikleri Ar-Ge faaliyetleri sonucunda geliştirdikleri elektrik motorlu taşıt araçlarını Türkiye’de imal eden mükelleflerin, destek kararında belirlenen kadarıyla, bu yatırımları dolayısıyla Kanunun 32/A maddesi kapsamında hak kazandıkları yatırıma katkı tutarını, söz konusu malların ilk iktisabı dolayısıyla 31/12/2035 tarihine kadar vergi dairesine ödenen özel tüketim vergisinin, takvim yılının üçer aylık dönemleri itibarıyla bu mükelleflere kısmen veya tamamen, nakden ya da vergi borçlarına mahsuben ödenmesi suretiyle kullandırmaya Cumhurbaşkanı yetkilidir.

(2) Bu maddenin uygulamasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Hazine ve Maliye Bakanlığı yetkilidir.”

MADDE 20- 8/3/2007 tarihli ve 5597 sayılı Yurt Dışına Çıkış Harcı Hakkında Kanun

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Merkez Bankasının ilgili mevzuatında” şeklinde değiştirilmiş, fıkraya ikinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle, mevcut üçüncü cümlesine “kamu idareleri,” ibaresinden sonra gelmek üzere “Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası,” ibaresi eklenmiştir.

“Kurum, kişisel sağlık verilerini kamu sağlığının korunması, koruyucu hekimlik, tıbbi teşhis, tedavi ve bakım hizmetlerinin yürütülmesi, verilen sağlık hizmetinin kontrolü ve onayı, sağlık hizmetleri ile finansmanının planlanması ve yönetimi amacıyla talebi halinde Sağlık Bakanlığı ile paylaşır.”

MADDE 19- 13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 12- (1) 20/8/2016 tarihli ve 6745 sayılı Yatırımların Proje Bazında Desteklenmesi ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 80 inci maddesi kapsamında teşviklerden yararlanmasına karar verilen ve bu kapsamda sera etkisi yaratan egzoz gazı salınımını tamamen ortadan kaldıracak teknolojilerin geliştirilmesi için münhasıran Türkiye’de gerçekleştirdikleri Ar-Ge faaliyetleri sonucunda geliştirdikleri elektrik motorlu taşıt araçlarını Türkiye’de imal eden mükelleflerin, destek kararında belirlenen kadarıyla, bu yatırımları dolayısıyla Kanunun 32/A maddesi kapsamında hak kazandıkları yatırıma katkı tutarını, söz konusu malların ilk iktisabı dolayısıyla 31/12/2035 tarihine kadar vergi dairesine ödenen özel tüketim vergisinin, takvim yılının üçer aylık dönemleri itibarıyla bu mükelleflere kısmen veya tamamen, nakden ya da vergi borçlarına mahsuben ödenmesi suretiyle kullandırmaya Cumhurbaşkanı yetkilidir.

(2) Bu maddenin uygulamasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Hazine ve Maliye Bakanlığı yetkilidir.”

MADDE 20- 8/3/2007 tarihli ve 5597 sayılı Yurt Dışına Çıkış Harcı Hakkında Kanun

(Aydın Milletvekili Mustafa Savaş ile
75 Milletvekilinin Teklifi)

ile Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 1 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “15 Türk Lirası” ibaresi “50 Türk Lirası” şeklinde, “bu miktarı” ibaresi “bu miktarı üç katına kadar artırmaya veya” şeklinde ve yedinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(7) Bu madde uyarınca alınan harcın çıkışı başına 15 Türk Lirası (Cumhurbaşkanınca 15 Türk Lirasından düşük bir miktar belirlenmesi halinde belirlenen miktar) 2985 sayılı Toplu Konut Kanununun 2 nci maddesinin (f) bendine göre Toplu Konut İdaresine aktarılır, kalan miktar genel bütçeye gelir kaydedilir.”

MADDE 21- 21/3/2007 tarihli ve 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 11- (1) Bu Kanunun 3 üncü maddesinin ikinci fıkrası uyarınca gümrük vergilerinin kısmen eksik ödenmesi nedeniyle başlatılan bir soruşturma veya kovuşturma kapsamında bulunan ve müsadere kararı verilmemiş kara taşıtları ile ilgili olarak;

a) Taşıtın tasfiyesinin tamamlanmamış olması,

b) 31/12/2019 tarihine kadar ilgili gümrük idaresine başvurulması ve taşıtın ilk iktisabında ödenmesi gereken özel tüketim vergisinin %25’ine tekabül eden tutarın, başvuru sahibine tebliğ edildiği tarihten itibaren bir ay içinde ilgili tahsil dairesine ödenmesi,

şartlarının birlikte gerçekleşmesi halinde, araç hakkında el koyma ve müsadere kararı verilmez, mevcut el koyma kararı kaldırılır ve el konulan aracın sahibine iade edilmesine karar verilir. İadesi talep edilen ulaşım araçlarının muhafazasına ilişkin masraflar araç sahibince ödenir. Cumhurbaşkanı bu fıkra da yer alan başvuru süresini altı aya kadar uzatmaya yetkilidir.

(2) 4458 sayılı Kanunun geçici 10 uncu maddesi kapsamında iade edilen araçlar hakkında el koyma veya müsadere kararı verilmez.

(3) Birinci ve ikinci fıkra da belirtilen durumlarda, eşyanın müsadere si yerine eşyanın gümrüklenmiş değerinin ödenmesine karar verilir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

ile Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 1 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “15 Türk Lirası” ibaresi “50 Türk Lirası” şeklinde, “bu miktarı” ibaresi “bu miktarı üç katına kadar artırmaya veya” şeklinde ve yedinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(7) Bu madde uyarınca alınan harcın çıkışı başına 15 Türk Lirası (Cumhurbaşkanınca 15 Türk Lirasından düşük bir miktar belirlenmesi halinde belirlenen miktar) 2985 sayılı Toplu Konut Kanununun 2 nci maddesinin (f) bendine göre Toplu Konut İdaresine aktarılır, kalan miktar genel bütçeye gelir kaydedilir.”

MADDE 21- 21/3/2007 tarihli ve 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 11- (1) Bu Kanunun 3 üncü maddesinin ikinci fıkrası uyarınca gümrük vergilerinin kısmen eksik ödenmesi nedeniyle başlatılan bir soruşturma veya kovuşturma kapsamında bulunan ve müsadere kararı verilmemiş kara taşıtları ile ilgili olarak;

a) Taşıtın tasfiyesinin tamamlanmamış olması,

b) 31/12/2019 tarihine kadar ilgili gümrük idaresine başvurulması ve taşıtın ilk iktisabında ödenmesi gereken özel tüketim vergisinin %25’ine tekabül eden tutarın, başvuru sahibine tebliğ edildiği tarihten itibaren bir ay içinde ilgili tahsil dairesine ödenmesi,

şartlarının birlikte gerçekleşmesi halinde, araç hakkında el koyma ve müsadere kararı verilmez, mevcut el koyma kararı kaldırılır ve el konulan aracın sahibine iade edilmesine karar verilir. İadesi talep edilen ulaşım araçlarının muhafazasına ilişkin masraflar araç sahibince ödenir. Cumhurbaşkanı bu fıkra da yer alan başvuru süresini altı aya kadar uzatmaya yetkilidir.

(2) 4458 sayılı Kanunun geçici 10 uncu maddesi kapsamında iade edilen araçlar hakkında el koyma veya müsadere kararı verilmez.

(3) Birinci ve ikinci fıkra da belirtilen durumlarda, eşyanın müsadere si yerine eşyanın gümrüklenmiş değerinin ödenmesine karar verilir.

(Aydın Milletvekili Mustafa Savaş ile
75 Milletvekilinin Teklifi)

(4) Birinci fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esasları tespit etmeye Adalet Bakanlığı ve Ticaret Bakanlığı ile Hazine ve Maliye Bakanlığı müştereken yetkilidir.”

MADDE 22- 5/11/2008 tarihli ve 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanununun 51 inci maddesinin onbirinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(11) Tahsilata ilişkin riskin yönetilmesi ve kötü niyetli kullanımların önlenmesi amacıyla abonelerin elektronik haberleşme hizmetlerine ve elektronik kimlik bilgisini haiz cihazlara yönelik tarafların kendi sistemlerinde oluşan fatura tutarı ve ödeme bilgileri ile sahtecilik, dolandırıcılık riski içeren şüpheli veya zarar doğurucu vakalara ve işlem hareketlerine ilişkin kayıtlar işletmeciler, cihazların finansmanını sağlayan doğrudan ya da dolaylı işletmeci iştirakleri ile diğer kredi kuruluşları veya finansal kuruluşlar ve Kurumun MCKS’si arasında paylaşılabılır veya işlenebilir.”

MADDE 23- 5809 sayılı Kanunun 57 nci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“(1) İşletmeciler, elektronik kimlik bilgisi değiştirildiği tespit edilen, uluslararası dolaşım hizmetlerine yönelik düzenlemeler ve Kurum düzenlemelerine uymayan elektronik kimlik bilgisini haiz cihazlara, kayıp, kaçak veya çalıntı cihazlara, elektronik haberleşme hizmeti veremezler. Ancak, Kurumun MCKS’sinde kayıtlı iken elektronik kimlik bilgisi kopyalanmış gerçek cihazlar ve mobil haberleşme hizmeti sunan işletmeciler tarafından finansman borcu bulunduğu bildirilen cihazlar borcun devam ettiği süre boyunca sadece eşleştirme yapılan abone numaraları ile kullanılmak üzere kullanıma açılır. İşletmeciler finansman borcu ödenen cihazları, eşleştirme yapılan numara kısıtının kaldırılmasını teminen MCKS’ye bildirir.”

“(3) Kurumun MCKS’sinde kayıtlı iken kesintisiz yedi yıl süreyle elektronik haberleşme

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

(4) Birinci fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esasları tespit etmeye Adalet Bakanlığı ve Ticaret Bakanlığı ile Hazine ve Maliye Bakanlığı müştereken yetkilidir.”

MADDE 22- 5/11/2008 tarihli ve 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanununun 51 inci maddesinin onbirinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(11) Tahsilata ilişkin riskin yönetilmesi ve kötü niyetli kullanımların önlenmesi amacıyla abonelerin elektronik haberleşme hizmetlerine ve elektronik kimlik bilgisini haiz cihazlara yönelik tarafların kendi sistemlerinde oluşan fatura tutarı ve ödeme bilgileri ile sahtecilik, dolandırıcılık riski içeren şüpheli veya zarar doğurucu vakalara ve işlem hareketlerine ilişkin kayıtlar, işletmeciler ve Kurumun MCKS’si arasında paylaşılabılır veya işlenebilir.”

MADDE 23- 5809 sayılı Kanunun 57 nci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“(1) İşletmeciler, elektronik kimlik bilgisi değiştirildiği tespit edilen, uluslararası dolaşım hizmetlerine yönelik düzenlemeler ve Kurum düzenlemelerine uymayan elektronik kimlik bilgisini haiz cihazlara, kayıp, kaçak veya çalıntı cihazlara, elektronik haberleşme hizmeti veremezler. Ancak, Kurumun MCKS’sinde kayıtlı iken elektronik kimlik bilgisi kopyalanmış gerçek cihazlar ve mobil haberleşme hizmeti sunan işletmeciler tarafından finansman borcu bulunduğu bildirilen cihazlar borcun devam ettiği süre boyunca sadece eşleştirme yapılan abone numaraları ile kullanılmak üzere kullanıma açılır. İşletmeciler finansman borcu ödenen cihazları, eşleştirme yapılan numara kısıtının kaldırılmasını teminen MCKS’ye bildirir.”

“(3) Kurumun MCKS’sinde kayıtlı iken kesintisiz yedi yıl süreyle elektronik haberleşme

(Aydın Milletvekili Mustafa Savaş ile
75 Milletvekilinin Teklifi)

şebekelerinden hizmet almayan cihazların elektronik kimlik bilgileri kayıtlı olmaktan çıkarılır. Bu yedi yıllık sürenin hesaplanmasında bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önceki süre de dikkate alınır. Bu suretle elektronik kimlik bilgileri kayıtlı olmaktan çıkarılan cihazların kullanıcılarının, Kurum düzenlemeleri çerçevesinde başvuru yapmaları halinde cihazların elektronik kimlik bilgileri tekrar kayıtlı hale getirilir.

(4) Bu maddenin uygulanmasına ve cihaza ilişkin borcun ödenmemesi halinde cihazların MCKS üzerinden kullanıma kapatılmasına ilişkin usul ve esaslar Kurum tarafından belirlenir.”

MADDE 24- 5809 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“Elektronik kimlik bilgisi değiştirilen cihazlar

GEÇİCİ MADDE 6- (1) Kurumun MCKS’inde kayıtlı olmakla birlikte bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce elektronik kimlik bilgisi değiştirilmiş olan cihazlara elektronik haberleşme hizmeti verilmesi dört ay içinde engellenir. Bu cihazların kullanıcıları, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde Kurum düzenlemeleri çerçevesinde başvuru yaparak iki yüz elli Türk lirası tutarındaki kayıt ücretini genel bütçeye gelir kaydedilmek üzere Hazine ve Maliye Bakanlığı muhasebe birimi hesabına yatırmaları halinde, cihazların elektronik kimlik bilgisi ilgili abonenin numaraları ile eşleştirilerek kullanılabilir.”

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

şebekelerinden hizmet almayan cihazların elektronik kimlik bilgileri kayıtlı olmaktan çıkarılır. Bu yedi yıllık sürenin hesaplanmasında bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önceki süre de dikkate alınır. Bu suretle elektronik kimlik bilgileri kayıtlı olmaktan çıkarılan cihazların kullanıcılarının, Kurum düzenlemeleri çerçevesinde başvuru yapmaları halinde cihazların elektronik kimlik bilgileri tekrar kayıtlı hale getirilir.

(4) Bu maddenin uygulanmasına ve cihaza ilişkin borcun ödenmemesi halinde cihazların MCKS üzerinden kullanıma kapatılmasına ilişkin usul ve esaslar Kurum tarafından belirlenir.”

MADDE 24- 5809 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“Elektronik kimlik bilgisi değiştirilen ve borcu bulunan cihazlar

GEÇİCİ MADDE 6- (1) Kurumun MCKS’inde kayıtlı olmakla birlikte bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce elektronik kimlik bilgisi değiştirilmiş olan cihazlara elektronik haberleşme hizmeti verilmesi dört ay içinde engellenir. Bu cihazların kullanıcıları, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde Kurum düzenlemeleri çerçevesinde başvuru yaparak iki yüz elli Türk lirası tutarındaki kayıt ücretini genel bütçeye gelir kaydedilmek üzere Hazine ve Maliye Bakanlığı muhasebe birimi hesabına yatırmaları halinde, cihazların elektronik kimlik bilgisi ilgili abonenin numaraları ile eşleştirilerek kullanılabilir.

(2) Bu maddeyi ihdas eden Kanunla, bu Kanunun 57 nci maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişiklik uyarınca finansman borcu bulunduğu bildirilen cihazların kısıtlanmasına ilişkin hüküm, bu maddenin yürürlük tarihinden sonraki iş ve işlemlere uygulanır.”

MADDE 25- 1/12/2011 tarihli ve 6253 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatı Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

(Aydın Milletvekili Mustafa Savaş ile
75 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

“GEÇİCİ MADDE 14- (1) 2/7/2018 tarihli ve 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 49 uncu maddesiyle bu Kanuna eklenen geçici 13 üncü maddenin üçüncü fıkrası kapsamında İdari Teşkilat kadrolarına atanıp Milli Saraylar İdaresi Başkanlığında görevlendirilen İdari Teşkilat personeli mevcut kadro veya pozisyon unvanlarıyla, kadrosuna yahut pozisyonuna ait en son ay almakta olduğu her türlü aylık, ek gösterge, zam ve tazminatları, ikramiye ve sözleşme ücretleri ile diğer mali ve sosyal haklarıyla birlikte, Milli Saraylar İdaresi Başkanlığına atanabilir. Ataması yapılmayan personelin görevlendirmeleri sonlandırılmış sayılır.

(2) Birinci fıkra kapsamındaki personelin kadro ve pozisyonları, diğer mevzuattaki hükümlere bakılmaksızın ve başka bir işleme gerek kalmaksızın atandıkları tarih itibariyle ihdas edilmiş sayılır. Bu şekilde ihdas edilen kadro ve pozisyonlar, herhangi bir nedenle boşalması hâlinde hiçbir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılır.

(3) Bu madde kapsamında ataması yapılanların İdari Teşkilat kadro ve pozisyonlarında geçirdikleri süreler, Milli Saraylar İdaresi Başkanlığında geçmiş sayılır.

(4) Bu madde kapsamında ataması yapılan personele iş sonu tazminatı ödenmez.

(5) 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 49 uncu maddesiyle bu Kanuna eklenen geçici 13 üncü maddenin üçüncü fıkrası kapsamında İdari Teşkilat kadrolarına atanıp Milli Saraylar İdaresi Başkanlığında görevlendirilen İdari Teşkilat personelinden, Milli Saraylar İdaresi Başkanlığındaki görevlendirmesi devam ederken doğum, askerlik veya ücretsiz izin nedenleriyle görevlerinden ayrılan ve bu nedenlerle bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibariyle görevinde bulunmayanlar hakkında da bu madde hükümleri uygulanır.”

MADDE 26- 21/11/2012 tarihli ve 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanununun 16 ncı maddesinin ikinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

(Aydın Milletvekili Mustafa Savaş ile
75 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

MADDE 25- 6/12/2012 tarihli ve 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun 31 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(4) İhraççıların borçlanma araçlarına ilişkin ödeme yükümlülüklerini yerine getirmemesi nedeniyle, MKK tarafından düzenlenip hak sahiplerine verilen belge 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 68 inci maddesinin birinci fıkrasında belirtilen belgelerden sayılır.”

MADDE 26- 21/2/2013 tarihli ve 6428 sayılı Sağlık Bakanlığınca Kamu Özel İş Birliği Modeli ile Tesis Yapıtırılması, Yenilenmesi ve Hizmet Alınması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 1 inci maddesinin ikinci fıkrasına (ö) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki (p) bendi eklenmiş ve diğer bentler buna göre teselsül ettirilmiştir.

“(p) Sözleşme bedeli: Sözleşme kapsamında işletme dönemi boyunca yükleniciye ödenecek kullanım bedeli ile hizmet bedelinin yönetmelik çerçevesinde hesaplanan net bugünkü değerleri üzerinden elde edilen toplamını,”

MADDE 27- 6428 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin dokuzuncu fıkrasında yer alan “değiştirmek” ibaresi “artırmamak” şeklinde değiştirilmiş ve fıkraya birinci cümleden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümleler eklenmiştir.

“Bu kapsamdaki sözleşme değişikliklerinde, sözleşme bedelinin artırılmaması kaydıyla kullanım bedeli veya hizmet bedeli artırılmak veya azaltılmak suretiyle değiştirilebilir. Sözleşme bedeli, net bugünkü değer dikkate alınarak belirlenir ve net bugünkü değer hesaplanmasına ilişkin esaslara yönetmelikte yer verilir. İdare tarafından gerekli görülmesi halinde yükleniciye ödenecek kullanım bedeli ödemelerine ilişkin

“Bu şirketlerce özel karşılık ayrıldıktan sonra tahsil imkânı kalmaması nedeniyle kayıttan düşülen alacaklar, 213 sayılı Kanunun 322 nci maddesi hükümleri kapsamında değersiz alacak addolunur.”

MADDE 27- 6/12/2012 tarihli ve 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun 31 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(4) İhraççıların borçlanma araçlarına ilişkin ödeme yükümlülüklerini yerine getirmemesi nedeniyle, MKK tarafından düzenlenip hak sahiplerine verilen belge 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 68 inci maddesinin birinci fıkrasında belirtilen belgelerden sayılır.”

MADDE 28- 21/2/2013 tarihli ve 6428 sayılı Sağlık Bakanlığınca Kamu Özel İş Birliği Modeli ile Tesis Yapıtırılması, Yenilenmesi ve Hizmet Alınması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 1 inci maddesinin ikinci fıkrasına (ö) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki (p) bendi eklenmiş ve diğer bentler buna göre teselsül ettirilmiştir.

“(p) Sözleşme bedeli: Sözleşme kapsamında işletme dönemi boyunca yükleniciye ödenecek kullanım bedeli ile hizmet bedelinin yönetmelik çerçevesinde hesaplanan net bugünkü değerleri üzerinden elde edilen toplamını,”

MADDE 29- 6428 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin dokuzuncu fıkrasında yer alan “değiştirmek” ibaresi “artırmamak” şeklinde değiştirilmiş ve fıkraya birinci cümleden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümleler eklenmiştir.

“Bu kapsamdaki sözleşme değişikliklerinde, sözleşme bedelinin artırılmaması kaydıyla kullanım bedeli veya hizmet bedeli artırılmak veya azaltılmak suretiyle değiştirilebilir. Sözleşme bedeli, net bugünkü değer dikkate alınarak belirlenir ve net bugünkü değer hesaplanmasına ilişkin esaslara yönetmelikte yer verilir. İdare tarafından gerekli görülmesi halinde yükleniciye ödenecek kullanım bedeli ödemelerine ilişkin

(Aydın Milletvekili Mustafa Savaş ile
75 Milletvekilinin Teklifi)

Türk lirası veya döviz cinsinden alt ve üst limitler sözleşme değişikliği düzenlemelerine uygun olarak belirlenebilir.”

MADDE 28- 6428 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 3- (1) Bu maddeyi ihdas eden Kanunla 4 üncü maddenin dokuzuncu fıkrasında yapılan değişiklik hükmü, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce akdedilmiş sözleşmelere de uygulanır.”

MADDE 29- 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“Lisanssız üretim projelerinde tüketim bağı kurulması

GEÇİCİ MADDE 25- (1) Bu Kanunun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde yer alan faaliyetler kapsamında çağrı mektubu tarihinden bağlantı anlaşması süresi sonuna kadar tüketim-üretim bağı kopmuş olanlar, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 30 gün içinde çağrı mektubuna esas abonelik ile en az aynı özelliklere haiz eski ve/veya yeni bir tüketim tesisi aboneliği ihdas ederek ilgili şebeke işletmecisine bildirmesi halinde bağlantı anlaşması süresi, söz konusu bildirim tarihini izleyen 120 günü kapsayacak şekilde kendiliğinden uzamış kabul edilir.”

MADDE 30- 6446 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“Sözleşme süre uzatımı ve devir

GEÇİCİ MADDE 26- (1) Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihinden önce; 5 inci maddenin onikinci fıkrası ve ilgili mevzuatı kapsamında yarışması yapılan ve bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla devam eden ilgili sözleşmeler ile 18 inci maddenin beşinci fıkrası kapsamında özelleştirme ihalesi yapılan ve bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla devam eden Devir Sözleşmeleri ve Elektrik Satış Anlaşmaları kapsamındaki hak ve yükümlülükler için öngörülen süreler, bu maddenin yürürlüğe

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Türk lirası veya döviz cinsinden alt ve üst limitler sözleşme değişikliği düzenlemelerine uygun olarak belirlenebilir.”

MADDE 30- 6428 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 3- (1) Bu maddeyi ihdas eden Kanunla 4 üncü maddenin dokuzuncu fıkrasında yapılan değişiklik hükmü, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce akdedilmiş sözleşmelere de uygulanır.”

MADDE 31- 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“Lisanssız üretim projelerinde tüketim bağı kurulması

GEÇİCİ MADDE 25- (1) Bu Kanunun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde yer alan faaliyetler kapsamında çağrı mektubu tarihinden bağlantı anlaşması süresi sonuna kadar tüketim-üretim bağı kopmuş olanlar, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 30 gün içinde çağrı mektubuna esas abonelik ile en az aynı özelliklere haiz eski ve/veya yeni bir tüketim tesisi aboneliği ihdas ederek ilgili şebeke işletmecisine bildirmesi halinde bağlantı anlaşması süresi, söz konusu bildirim tarihini izleyen 120 günü kapsayacak şekilde kendiliğinden uzamış kabul edilir.”

MADDE 32- 6446 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“Sözleşme süre uzatımı ve devir

GEÇİCİ MADDE 26- (1) Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce; 5 inci maddenin onikinci fıkrası ve ilgili mevzuatı kapsamında yarışması yapılan ve bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla devam eden ilgili sözleşmeler ile 18 inci maddenin beşinci fıkrası kapsamında özelleştirme ihalesi yapılan ve bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla devam eden Devir Sözleşmeleri ve Elektrik Satış Anlaşmaları kapsamındaki hak ve yükümlülükler için öngörülen süreler, bu maddenin yürürlüğe

(Aydın Milletvekili Mustafa Savaş ile
75 Milletvekilinin Teklifi)

girdiği tarihten itibaren otuzaltı ay süreyle uzatılır. Bu madde kapsamında uzatılan süre içerisinde talepte bulunulması halinde ilgili sözleşme/anlaşma (proje şirketi bünyesinde hisse devri de dahil) devredilebilir. Bu durumda devir alacaklarda teknoloji sağlayıcı koşulu hariç ilk yarışmadaki/ihaledeki şartlar aranır. Ancak devirden kaynaklanan kısıtlama ve yaptırımlar uygulanmaz. Devir nedeni ile idareden her hangi bir hak talebinde bulunulamaz. Bu kapsamda devredilecek sözleşmelerden damga vergisi alınmaz.”

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

girdiği tarihten itibaren otuzaltı ay süreyle uzatılır. Bu madde kapsamında uzatılan süre içerisinde talepte bulunulması halinde ilgili sözleşme/anlaşma (proje şirketi bünyesinde hisse devri de dahil) devredilebilir. Bu durumda devir alacaklarda teknoloji sağlayıcı koşulu hariç ilk yarışmadaki/ihaledeki şartlar aranır. Ancak devirden kaynaklanan kısıtlama ve yaptırımlar uygulanmaz. Devir nedeni ile idareden herhangi bir hak talebinde bulunulamaz. Bu kapsamda devredilecek sözleşmelerden damga vergisi alınmaz.

(2) Birinci fıkra kapsamında düzenlenen sözleşmeler/anlaşmalar özel hukuk hükümlerine tabidir. Anılan sözleşme/anlaşmalarda; Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı onayı ile sözleşme konusu ve bedelini değiştirmemek ve finans sağlayıcıların haklarına ilişkin hususlarla sınırlı kalmak kaydıyla, idarenin fesih hakkının ötelenmesi de dahil olmak üzere taraflarca değişiklik yapılabilir. Bu fıkra halihazırda imzalanmış sözleşme/anlaşmalar hakkında da uygulanır.”

MADDE 33- 19/11/2014 tarihli ve 6569 sayılı Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığına İlişkin Bazı Düzenlemeler ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 12 nci maddesinin mülga yedinci fıkrası aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“(7) 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 25 inci maddesine göre yükseköğretim kurumlarından TÜSEB’e görevlendirilen öğretim üyelerine mali ve sosyal hak ve yardımları kurumlarınca ödenmeye devam olunur. Bunlara, 2547 sayılı Kanunun 38 inci maddesinde yer alan sınırlamalara tâbi olmaksızın, 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4/B maddesine göre istihdam edilen personel için belirlenen ücret tavanının beş katını geçmemek üzere, Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Bakan onayı ile ayrıca ödeme yapılabilir.”

(Aydın Milletvekili Mustafa Savaş ile
75 Milletvekilinin Teklifi)

MADDE 31- Bu Kanunun;

a) 8 inci ila 13 üncü maddeleri ile 20 nci maddesi yayımı tarihini izleyen aybaşından itibaren,

b) Diğer maddeleri yayımı tarihinde, yürürlüğe girer.

MADDE 32- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

MADDE 34- Bu Kanunun;

a) 8 inci ila 13 üncü maddeleri ile 20 nci maddesi yayımı tarihini izleyen aybaşından itibaren,

b) Diğer maddeleri yayımı tarihinde, yürürlüğe girer.

MADDE 35- Bu Kanunun;

a) 25 inci maddesini Cumhurbaşkanı ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı,

b) Diğer hükümlerini Cumhurbaşkanı, yürütür.

